

HET GEKROOKTE RIET EN DE ROKENDE VLASWIEK

Door

RICHARD SIBBES

Opnieuw uit het Engels vertaald door

J. VAN DER HAAR, V.D.M. te Houten (U.)

Uitgave

J. P. VAN DEN TOL - DORDRECHT 1974

Digitale uitgave

STICHTING DE GIHONBRON

MIDDELBRG

2015

INHOUDSOPGAVE

Ter gedachtenis aan Dr. Richard SIBBES

1. Wat het riet is, en wat het kroken betekent
2. Mensen met wie Christus Zich inlaat, zijn verbrijzeld
3. Christus wil het gekrookte riet niet verbreken
4. Kenmerken van een werkelijk verbrijzelde. - Middelen en maat der verbrijzeling, en troost ervoor
5. De genade is aanvankelijk maar gering
6. Genade is met verdorvenheid vermengd.
7. Christus wil geen kleine en zwakke beginselen uitblussen
8. In predikanten wordt tederheid vereist tegenover pas-beginnenden.
9. Overheden behoorden - evenals particuliere christenen - voorzichtig met de zwakken om te gaan.
10. Regels om na te gaan, of wij onder degenen behoren, die Christus niet uitblust.
11. Tekenen van de rokende vlaswiek, die Christus niet uitblust
12. Bezwaren weggenomen, die de troost 22 beletten.
13. Besloten tot plichten, ondanks zwakheden
14. Het voorkomen van afkerigheid en ontmoedigen besproken
15. Over zwakheden: ze zijn geen reden tot verootmoediging; bij wie ze voorkomen; en hoe teloor gegane vrede weer te herstellen
16. Satan mag, als hij Christus aan ons voorstelt, geen geloof krijgen.
17. Bestrafing van degenen die tegen deze barmhartigheid van Christus zondigen. Over het uitblussen van de Geest.
18. Over Christus' oordeel in ons; en wat Zijn overwinning wil zeggen.
19. Christus is zo zachtmoedig, dat Hij toch degenen wil regeren, die de troost van Zijn zachtmoedigheid genieten.
20. De geestelijke heerschappij van Christus gaat gepaard met oordeel en wijsheid.
21. Waar echte wijsheid en oordeel is, richt Christus Zijn heerschappij op.
22. Christus' heerschappij overwint.
23. Middelen om de genade te doen triomferen.
24. Allen behoorden voor Christus partij te kiezen.
25. Christus' heerschappij zal eenmaal in 't openbaar zegevieren
26. Alleen Christus bevordert deze heerschappij.
- 27 De overwinning kan niet zonder strijd verwerkelijkt worden.
28. Wees bemoedigd en opgewekt, om in 'vertrouwen op de overwinning verder te gaan.

Beknopte BIBLIOGRAFIE van Sibbes' vertaalde werken.

EEN GEDACHTENIS AAN DR. RICHARD SIBBES

Wanneer wij ons opmaken, gevolg te geven aan het verzoek van de Uitgever van Sibbes' "Gekrookte Riet", om daaraan een korte levensbeschrijving van de auteur te doen voorafgaan, noem ik graag de namen van een tweetal mannen, aan wie ik in dit verband veel te danken heb. Allereerst is dat Benjamin Brook, die in zijn waardevolle biografische werk over Englands oude Puriteinen, ook aan onze auteur ruim vier pagina's gewijd heeft 1).

Veel uitvoeriger beschrijving stond mij ten dienste in de zo fraaie, zeven delen tellende Engelse uitgave van Sibbes' Werken 2). De "Memoir" (Gedachtenis, dus) aan Richard SIBBES, D.D., over een twaalfstal hoofdstukken verdeeld, is van de hand van de Rev. Alexander Balloch Grosart, uit Kinross in Schotland; ze beslaat niet minder - de tien pagina's tellende Appendix (= aanhangsel) betreffende Zachary CATLIN niet meegeteld - dan 115 pagina's.

Reeds in zijn "ereface" (= Inleiding, p. XV) noemt Grosart hem een "weergaloos (oud) Godgeleerde". Met veel piëteit en liefde, ja congenialiteit (= gelijkgezindheid) is dan ook het portret van Dr. Sibbes in zijn levensgang, theologische betekenis enz. getekend.

In Hoofdstuk I geeft Grosart de visie van Dr. Sibbes' tijdgenoten weer. Vaak werd hij de "hemelse" Richard Sibbes genoemd. Zo door de geleerde theoloog Dr. Thomas MANTON (p. XIX), door Zachary Catlin, zojuist al genoemd - die predikant was in de (latere) woonplaats van Sibbes' familie, n.l. te Thurston -, en ook door de historioograaf der Puriteinen, n.l. Dr. Daniel NEAL. Volgens Isaac WALTON was de hemel al in Dr. Sibbes, voor hij in de hemel kwam (p. XX).

Het nu weer uitgegeven boekje "Het gekrookte riet" was het middel in Gods hand, dat de befaamde Richard BAXTER, die Sibbes nog 50 jaar zou overleven, tot bekering bracht³). Sibbes zelf (p. XIII) had niet zulke hoge gedachten van zichzelf. Ook wenste hij niet door de mensen geprezen te worden; want dan zou God een "afkeer van ons hebben". Volgens hem "behoorden christenen als mineralen te zijn, rijk in de diepte der aarde".

Al is Sibbes nogal door zijn tijdgenoten geprezen, toch hebben zij weinig over zijn persoon en werk aan het nageslacht meegedeeld.

Geboorte, naam, opvoeding.

Volgens Brook is Sibbes geboren in het plaatsje Sudbury 4) in Suffolk, en wel in het jaar 1577, maar Grosart vermeldt als geboorteplaats Tostock, dat vier mijl verwijderd lag van het grotere Bury St. Edmunds. Richards vader heette Paul Sibbes en was molen- of wielmaker van beroep, de moeder heette Johan (is: Joanna?). Suffolk was een puriteins graafschap met vele martelaren, vanwaar er ook gevlucht zijn naar Nederland. De naam Sibbes werd ook wel anders gespeld, zoals: Sibbs, Sybbs of Sibs.

Al oefende vader Paul een eerbaar beroep uit, hij was niet rijk. Verhuisd naar Thurston, bezocht Richard, al lezende in z'n boeken onderweg, de school te Pakenham, onder leiding van meester Brigs. Daarna ging hij naar een "Vrije school", nog gesticht door Koning Eduard VI, te Bury St. Edmunds. Nu is het 'n prachtwandeling erheen, maar eind 16e. eeuw waren de wegen vaak modderpoelen. Tenslotte was de zuinige vader het schoolgaan van Richard moe; hij wilde hem in z'n zaak hebben (p. XXXIII), en kocht al een bijl voor hem. De mens wikt, echter God. beschikt.

Student en Predikant.

Geholpen door vrienden, zij 't ook zonder toestemming van vader Paul, werd Richard naar enkele Fellows 5) van St. John's College te Cambridge gezonden, en na gehouden onderzoek, als leerling aanvaard. Slechts 20 rozenobels 6) had zijn vader per jaar als studietoelage beschikbaar. Maar de zojuist al genoemde vrienden van Sibbes stonden hem financieel, ja met raad en daad terzijde 7). Hij begon nu zijn studiën van de laagste trap, welhaast, n.l. als een behoeftig student 8), die voor de te ontvangen toelage tot allerlei dienstverrichtingen verplicht was. (De latere, zo beroemde Dr. Jeremy TAYLOR begon nog lager, n.l. als "pauper scholaris".) Richards studie aan de Universiteit te Cambridge, wel 't ketternest van de PURITEINEN genoemd 9), was zeer voorspoedig (p. XXXIV). Brook noemt in dit verband zijn "onkreukbaar gedrag" (p. 416).

Zo behaalde Sibbes, door de jaren heen, alle aan de Universiteit te verkrijgen graden. Hij werd in 1598 B.A. 10), werd op 3 april 1601 als "Fellow" toegelaten, begon in 1602 M.A. 11) te zijn, werd "Taxer" in 1608, College-prediker op 1 maart 1609, en promoveerde tot B.D. 12) in 1610. Sibbes kon goed leren en hij wilde graag naar de Universiteit.

Aanvankelijk stond nog niet vast, welke studierichting hij zou kiezen (Godgeleerdheid, Rechten of Medicijnen). Zijn bekering bracht hem ertoe, voor het èerste te kiezen, d.w.z. God te dienen in het Evangelie van Zijn Zoon. Daartoe was de godzalige Paul BAYNE het middel 13), de prediker aan St. Andrews, Cambridge (p. XXXV).

Ongeveer in 1602 had Sibbes' bekering plaats. Zelf zwijgt hij er geheel over 14); zelfs in zijn Inleiding op Bayne's beroemde, ook in het Nederlands vertaalde 15) werk over Efeze 1, dat speciaal de praedestinatie behandelt. 't Is niet met zekerheid bekend, waar Sibbes aanvankelijk "predikte", toen hij in 1609 officieel dat doen mocht. Waarschijnlijk te Londen en in elk geval, jaren achteréén, in Gray's Inn. Later, van 1610-'15, is Sibbes prediker ("Lecturer") van Trinity College. Hij trok als zodanig grote scharen toehoorders, zowel onder de geleerden van de Universiteit als onder de stedelijke bevolking.

Sibbes was het middel voor de bekering van John COTTON 16), die op zijn beurt weer Dr. John PRESTON tot Christus mocht leiden (p.)(XXVII). 'n Wonder-rijke, gezegende tijd brak dus voor Cambridge aan! Ook op de zo geleerde, en van God geleerde (Dr.) Thomas GOODWIN 17) oefende Sibbes zulk 'n invloed, dat deze in plaats van arminiaan een overtuigd calvinist is geworden (p.)(XXVIII). Sibbes zei o.a. tegen hem: "Jongeman.... ge moet het Evangelie en de vrije genade Gods in Christus Jezus prediken!"

Predikant te Londen.

William Laud, de aartsbisschop van Canterbury, kon de bloei en voortgang van het zuivere Evangelie in Cambridge niet zetten. Hij was 'n in wezen crypto-katholiek 18), en neigde dus meer naar het arminianisme in de leer. In 1615 werd Sibbes op aanstoken van Laud afgezet, zowel als "Fellow", als "Lecturer". God had ander werk voor Zijn knecht. Sir Henry YELVERTON, beschermheer van godzalige predikanten in die dagen (p. XXXIX), hielp Sibbes aan z'n predikantschap te Gray's Inn, Londen. In 1616 19) werd hij als zodanig verkozen. Daar trok hij niet alleen grote scharen tot zich, maar onder zijn gehoor bevonden zich vele van de beste, oudste en voornaamste Engelse (meest: adellijke) geslachten, die de zuivere leer toegedaan waren.

Grosart geeft een interessante opsomming van namen (op p. XL en XLI), van wie ik er slechts enkele doorgeef: de Ashleys, Bacons, Bradshaws, Cromwells, Drakes en

Egertons, Fairfaxes en Fitzgeralds, Nevills etc., onder wie toen al wel de beroemdste mocht heten: Francis Barion, die op "kamers" woonde in Gray's Inn.

Je ziet als 't ware - schrijft Grosart (p. XLII) - de machtige denker en de hemelse prediker samen wandelen in de "mooie tuin" van de "grijze herberg" 20). Het "Ge krookte Riet" en "Zielen Zelfstrydt" zijn voorbeelden voor de manier van Sibbes' prediking, waarnaar 't gehoor te Gray's Inn elke rustdag placht te luisteren. Tot zijn dood toe heeft Dr. Sibbes deze arbeid zo getrouw mogelijk voortgezet en volbracht.

Contact met bp. James Usher.

Nogal tamelijk uitvoerig schetst Grosart Sibbes' vriendschap - en wat daarvan 't gevolg was - met de in 1626 tot aartsbisschop 21) van Armagh (in Ierland) verheven, godzalige godgeleerde James Usher 22). Al resideerde Usher in Armagh, hij was ook patroon van het Trinity-college te Dublin. Temidden van de hem omringende moeilijkheden, trachtte hij zich van de steun van overtuigd-orthodoxe Godgeleerden te verzekeren. Steeds wanneer Usher Londen bezocht, nodigde hij Dr. Sibbes op zijn "study" (= studeervertrek). Deze bijzonderheid ontleent Grosart aan het werk van Brook 23), die merkwaardigerwijze niets schijnt te hebben geweten van hetgeen Grosart als een bijzondere eer voor Dr. Sibbes in hoofdstuk 5 van zijn "Meetoir" meedeelt.

Vanwege de ouderdom - en 't al spoedig daarna sterven - van Sir William TEMPLE, was er een nieuwe provoost 24) nodig voor Trinity College, Dublin. O zo graag zag Usher zijn vriend Sibbes in die vacature benoemd; wat hem trouwens gelukte. Maar Dr. Sibbes meende voor deze benoeming te moeten bedanken 25).

Master of St. Catharina Hall.

Gelijktijdig immers viel Dr. Sibbes de benoeming te beurt, om - als opvolger van Dr. John HILL - Master te worden 26) van Catharine Hall. Deze benoeming aanvaardde hij dankbaar. Zo keerde hij weer naar zijn geliefde studiestad terug. Volgens de Statuten, die uit 1598 dateerden, moest hij tweemaal per week in zijn nieuwe functie preken (p. XLVIII). 't Was weliswaar één van de kleinere "colleges" van de Universiteit, doch beroemd door namen als van John BRADFORD 27), William STRONG 28), Ralph ROBINSON 29), Ralph BROWNRIG, John LIGHTFOOT 30), Thomas GOODWIN etc. (p. XLIX).

Toen Sibbes er kwam was de toestand weinig rooskleurig, wat het uiterlijke betreft. De gebouwen verkeerden in verval, de inkomsten waren beperkt en 't aantal studenten gering (p. L). Onder Sibbes' Master"-schap veranderde dit al gauw. 't Aantal weldoeners 31) nam toe. De "Hall" werd opgeknapt. En in 1630 meldden zich 28 nieuwe studenten.

Dr. Preston en Dr. Sibbes waren de beide belangrijke invloedscentra te Cambridge, wat de prediking van het Evangelie betreft. Ze hielden van elkaar als David en Jonathan, of als Luther en Melancton (p. LI). Preston was door 'n preek van John Cotton, die over de bekering handelde, tot bekering gebracht 32). O, hoe zorgde God voor de Puriteinen.

We zien de lijn lopen - te Cambridge vooral - van William PERKINS naar Paul BAYNE, van Bayne naar Richard SIBBES, en van deze weer naar John PRESTON 33). De laatste was Master van Emmanuel College 34). Zowel daar als in Trinity College preekte Preston, en Sibbes deed het van dag tot dag in Catharine Hall, als "stervenden voor stervenden" (p. LII), niets wetende dan Jezus Christus en Die Gekruisigd. Telkens moesten beiden ook in St. Mary's, de kerk van hèèl de Universiteit, prediken. Grote scharen waren daar aanwezig (p. LIII). Voorop is wel te

noemen de dichter John MILTON, die zijn gedichten schreef op de themata van Sibbes' preken. Verder zijn te noemen Jeremy Taylor, George HERBERT, de beroemde stichtelijke dichter 35). Ook 'n William GOUGE, van King's College 36), en Sibbes' toekomstige opvolger in het predikambt, Ralph Brownrig. Zo kwam het Puritanisme te Cambridge tot ongekende bloei.

Sibbes en aartsbisschop Laud.

Hoewel William LAUD's laatste biograaf 37) Dr. Richard Sibbes slechts eenmaal in zijn uitvoerig werk vermeldt, als behorend tot het voor Laud "vreemde gezelschap van vooraanstaande Puriteinen, als Sibbes, Gouge en Davenport"...., toch weet Grosart (p. LIII, ff) van verwickelingen tussen de arminiaanse, romaniserende aartsbisschop van Canterbury en de "Master" van Catharine Hall te Cambridge. Zo noemt Grosart het feit - en dat logenstraft eigenlijk hetgeen Trevor Roper (zie noot 37 op pg. 263 van genoemd boek) schrijft...., dat n.l. Rich. Sibbes met William Gouge, Thomas TAYLOR 38) en John Davenport voor de "Ster-kamer" gedaagd en daar berispt werden wegens hun verzoek aan Koning Jakobus, om de hulp voor 250 in Bohemen door Rome vervolgd godvruchtige predikanten en hun gezinnen Toch is Sibbes dientengevolge niet tot "zwijgen" gebracht. Hij durfde in het publiek te blijven schrijven en te getuigen tegen de nationale lautheid dier dagen.

Al was Sibbes tegen afscheiding van de "kerk van Engeland" gekant, dit houdt niet in, dat hij de verkeerde leer en roomse insluipselen in de eredienst verschoonde. Het Arminianisme en de verroomsing namen (p. LXIV) sinds 1628, onder aartsbisschop Laud, hand over hand toe. Daarom kon een conflict tussen Sibbes en Laud niet uitblijven. Onder degenen die vanwege hun protest tegen Lauds beleid tot zwijgen gebracht, d.w.z. uit het ambt ontzet werden, behoorden godzalige leraars als John ROGERS, van Dedham 39), Daniel Rogers, Th. HOOKER 40), John DOD 41) en Arthur HIL- DERSAM 42); allemaal vooraanstaande Puriteinen, wier werken, in de 17e eeuw vertaald, ook nu nog onder ons groot aanzien behoren te genieten. Het waren, evenals Daniel DYKE 43), John Preston, Nicholas BYFIELD 44), Robert BOLTON 45), en Richard Sibbes allen praktikale schrijvers, de bloem van de Engelse Godgeleerdheid uit de eerste helft van de 17e eeuw.

Slot.

Om deze inleiding niet te lang te maken, besluiten we met nog enkele dingen op te merken. Allereerst dit, dat Dr. Sibbes tal van inleidingen op ander werk schreef, o.a. (al genoemd) van P. Bayne, Henry SCUDDER (p. LXXXVI), Ezekiel CULVERWELL 46), John SMITH, John BALL en Richard LAPEL 47). Een boek, door Sibbes aanbevolen - zo was de ervaring van de boekhandelaars uit die dagen - deed 't altijd goed.

Dan vermelden we nog, dat, zij het slechts korte tijd, n.l. 'n enkel jaar voor zijn dood, dr. Sibbes "vicar" (= predikant) van Trinity is geweest, zulks ter vervanging van de bij Laud in "ongenade" gevallen dr. Goodwin.

Op 28 juni 1635 werd Sibbes ziek, om niet meer te herstellen. Hij voorvoelde het, maar was bereid het "dal der schaduw des doods" in te gaan. Immanuël was bij hem. Tot het laatst bleef zijn geest helder. Op zijn sterfbed schreef hij zijn opdracht "aan de christelijke lezer" voor zijn zo kostelijke werk "Der Zielen Zelfstrydt", al eerder gememoreerd, om op 5 juli 1635 het tijdelijke met het eeuwige te verwisselen, in het 58ste jaar van zijn leven.

Soli Deo gloria!

1) Aantekeningen:

Benjamin BROOK, "The Lives of the Puritans", in 3 delen: London 1813, f. James Black. Sibbes wordt beschreven in Vol. II, p. 416-'20. Met veel genoegen gebruikte ik het door de V.U. te Amsterdam uitgeleende exemplaar.

2) Richard SIBBES, D. D., "The Complete Works", 7 vols., 1862f., f. James Nichol, Edinburgh. Het bewuste "Memoir" van A. B. Grosart vindt u aan het begin van Vol. I.

3) Vgl. Hugh MARTIN, D. D. "Puritanism and Richard Baxter": Londen, 1954, p. 123 en 207, nooit 5.

4) Grosart noemt (p. XXVII) het 'n "blunder" om Bury St. Edmunds te verwarren met Sudbary - zoals blijktbaar ook Benj. Brook gedaan heeft - want Sudbury ligt wel 13 mijl ervan verwijderd.

5) "Fellow" is de naam voor 'n gepromoveerde aan de Universiteit.

6) 'n Rozenobel (noble, in het Engels) is een oude munt: 1 nobel vertegenwoordigde de waarde van 6 s., 8 d.

7) O.a. Mr. GREAVES en Mr. KNEWSTUB, hoewel de laatste niets met het Puritanisme op had.

8) In het Engels luidde zijn naam "(sub-)vizar".

9) Dr. Th. Goodwin, "The Works" (Nichol-serie), vol. IV, p. 248 en 313, spreekt echter van "de grootste !markt der waarheid, wat deze laatste tijd betreft".

10) Afkorting voor Bachelor (Baccalaureus) of Arts.

11) Idem voor Master of Arts.

12) Idem voor Bachelor of Divinity.

13) Opvolger van de Puritein bij uitnemendheid, en Englands "belangrijkste godgeleerde" (vgl. Charles H. GEORGE & Katherine GEORGE, "The Protestant mind of the English Reformation 1570-1640", Princeton, New Jersey, 1961, p. 6).

14) Zijn bekering was bekend "voor het oor van God alleen" (aldus Grosart, a.w., p. XXXV, noot).

15) Vgl. Paul BAYNES', "Een Verklaringhe op het le Capp. van de Sentbrief tot den Ephesien", 's Gravenhage 1628, f. Aert Meuris, vertaald door ds. Ioh. Lamottus; in 1658 verscheen in Amsterdam een 2e druk.

16) Deze edele theoloog moest, onder pressie van de snode Wm. Land, uitwijken naar Nieuw-Engeland. Van zijn hand bezit ik, in nieuwere uitgave (Engels) een verklaring van Johannes' Zendbrieven. In het Nederlands vertaald, verscheen slechts - in 1633 (?) te Middelburg - Salomons Prophetie, dat is Lied der Lieder (dus over het Hooglied), in de vertaling van Joannes de Swaef.

17) Enkele van GOODWINS geleerde en godzalige tractaten zijn door ds. Jacobus Koeliman vertaald en uitgegeven in "Opera, Ofte alle de Theologische Werken" etc., verschenen te Amsterdam in 1664, bij Jan Hendricksz. Boom, daarna te Amsterdam, in 1744 en 1749, en te Utrecht, bij J. J. H. Kemmer, helaas zonder jaartal, telkens herdrukt. De Engelse uitgave van Goodwins werken in de bekende Nicholserie omvat intussen 13 delen. Er kan dus geen sprake van zijn, dat Koelman „al" Goodwins werken vertaalde en uitgaf.

18) Betekent: heimelijk-rooms.

19) Dus niet, zoals Benj. BROOK (p. 417) schrijft, in 1618.

20) Dat is n.l. de letterlijke betekenis van "Gray (of: Grey) Inn".

21) Tevoren was James USHER bisschop van Meath; na de Hervorming bleef namelijk in de Anglicaanse kerk, of "de kerk van Engeland" het ambt, van (aarts-) bisschop bestaan.

22) Dr. James USSHER leefde van 1581-1656. Van hem zijn enkele werken in het Nederlands vertaald, waarvan wel het bekendste is: "'t Lichaem der Goddelycke

Leere", dat in quarto in 1656, in de vertaling van ds. Symeon Ryttingius uit Nijmegen, te Amsterdam bij de Weduwe van Marten Iansz. Brandt verscheen. Een jaar eerder was zijn boek over Christus' Menswording bij dezelfde uitgeefster verschenen, ook in de vertaling van genoemde Nijmeegse pastor.

23) Vgl. Benj. BROOK, a.w., vol. II 418 -, en niet (zoals Grosart abusievelijk op pg. XLIII vermeldt) - p. 416.

24) 'n Provoost was het Hoofd van sommige Colleges. De vacature werd vervuld door bp. Bede 1; ook was, volgens Grosart (p. XLVI) gedacht, indien Bedel zou bedanken, aan de inderdaad uiterst bekwame Dr. Daniel FEATLY, wiens "Rachels Tranen", vertaald te Dordrecht verscheen in 1656.

26) Waarschijnlijk op aanbeveling van de befaamde Dr. John PRESTON, "de Puriteinse hofprediker van Prins Charles" (zoals de vertaalde titel luidt van het boek, dat Irvonwy MORGAN, London, 1957, aan hem wijdde). Preston leefde van 1587-1628.

27) Met John PHILPOT en John ROGERS werd BRADFORD in 1555 op Smithfield, onder de bloedige Maria, om des geloofs wil verbrand. Van John Bradford zijn door schr. dezes enkele godzalige Brieven vertaald; verkrijgbaar bij Uitg. J. P. van den Tol. Ook werden door schr. dezes de "verhoren" van John Philpot uit het Engels overgezet. De titel luidt "Na vijftien verhoren door God verhoord", verkrijgbaar bij N.V. "De Banier" te Utrecht.

28) In de serie "Uytgelesene Engelsche Boet-Predikatien" - vertaald door ds. Nollius HAYONIDES - verscheen in 1659 (herdruk: 1666) te Bolsward, bij Samuel van Haringhouk, van William STRONG's hand, "Dag der Openbaringe van het oordeel Gods".

29) Van Ralph ROBINSON (1614-'55) is slechts één posthuum werk bekend, dat ook in het Nederlands vertaald werd door ds. A. Liesanus (te Wieringen); het verscheen in 1668 in Amsterdam bij de bekende uitgeverij van Johannes van Someren, onder de titel: "Christus Alles ende in Allen". Het is vrij zeldzaam.

30) John LIGHTFOOT was zeer bedreven in de Oosterse talen en wetenschappen. Twee dikke folianten, in het Latijn geschreven, liet hij na. Er werd niets, voor zover mij bekend, in het Nederlands overgezet, behalve, herinner ik me, een enkele preek in een verzamelbundel met voornamelijk preken van ds. van Lodensteyn.

31) In het Engels: "benefactors".

32) Dr. John PRESTON was prediker aan Cambridges Universiteit aan Emmanuels-college.

33) O.a. Preston's "Nieuwe Verbondt": Amsterdam 1649 (herdruk in 1660), en "Daghelijcksche oeffeninghe der Heylighen", Dordrecht 1639 (herdrukt in 1656) vonden in ons land gretig aftrek.

34) Emmanuels-college is wel één van de meest beroemde colleges uit Cambridge. Hét broeinest in 'het' broeinest van Puriteinse Godgeleerdheid. Vgl. Mark. H. CURTIS, "Oxford and Cambridge in transition 1558-1642", Oxford, 1959, p. 47. Over Dr. SIBBES zwijgt Curtis geheel, behalve dan dat zijn naam genoemd wordt, op pg. 124, als praktikaal schrijver.

35) HERBERT's Gedichten en werk waren o.a. zeer geliefd bij de opwekkingsprediker Charles Huddon SPURGEON; vgl. van schr. dezes: "Spurgeon, Prins der Predikers", uitgave van N.V. "De Banier".

36) Van Dr. William GOUGE (1578-1653) zijn in het Nederlands vertaald o.a. "de waerdigheyt van den krijghs-handel", Amsterdam 2e druk, f. Johs. van Someren; herdruk in 1670; en "De drie Pylen Gods, pest, honger, Sweert": Amsterdam 1666, vertaald door ds. Petrus Heringa. Gouges werken komen, op 'n enkele uitzondering na,

in geen enkele Nederlandse bibliotheek voor.

37) Vgl. H. R. TREVOR-ROPER, "Archbishop Laud, 1573-1645", Londen, 1967, 2d ed., p. 263.

38) Van Dr. Thomas TAYLOR, die de bijnaam droeg van "the illuminated doctor" (= de verlichte doctor), zijn tal van schone werken in onze taal overgebracht, zoals "Christi Strijdt ende Overwinninge", Bolsward 1650, vertaald door ds. Petrus Theodori; "Christi Overwinninge over de Draeck Bolsward 1656, vertaald door de Uitgever (!) Samuel van Haringhoek, 'n man, die zich zeer beijverd heeft, om de beste Engelse godgeleerde boeken en kleinere geschriften denk aan "Ruyters. Fael Paert"! -- onder ons volk ingang te bereiden. "Den hongers-noot des Woorts", Amsterdam 1657, vertaald door ds. J. Sand te Schoonhoven, die ook vertaald heeft van Th. Taylor: "Mercktekenen van een goet en eerlijck hert".

39) De persoon van John ROGERS van Dedham verschijnt telkens weer in de godsdienstige lectuur van en over oud-Engeland, als een schier legendarische persoonlijkheid van bijzondere godzaligheid.

40) Thomas HOOKER vluchtte, evenals John Cotton, naar Nieuw-Engeland. Van hem worden nog onder ons werken gelezen en herdrukt, zoals "De arme twijffelende Christen etc", Amsterdam 1686; vertaald door H. Hidding, zeker vijfmaal daarna herdrukt. "De waare Zielsvernederen en heilzame wanhoop", 1678, vertaald door ds. Jacobus Koelman, ook stellig vijfmaal herdrukt, tot nog voor kort (c. 1692 bij Den Hertog, Utrecht).

41) Van John DOD is bekend, dat hij, samen met Robert CLEAVER, verklaringen schreef over de Tien Geboden, het Gebed des Heeren en Tien sermoenen over het H. Avondmaal. Hij bereikte welhaast de leeftijd van 100 jaar. Hij was een ervaren zielzorger. Benj. BROOK geeft daarvan in zijn meergenoemde "Lives", vol. II, p. 203-8, een treffend voorbeeld, met betrekking tot Thomas PEACOCK, B. D., die op zijn ziekbed zeer aangevochten werd met het oog op zijn genadestaat, maar in de middellijke weg door ds. Dod in de 'ruimte gezet' is, en getroost afreisde.

42) Het zou ons haast te ver voeren, de uitnemende kwaliteiten van persoon en werk van ds. Arthur HILDERSAM op te noemen. Zijn uiterst praktikale werken, zoals over Johannes 4 en een gedeelte van Psalm 51, zijn overwaard om in onze tijd herdrukt te worden. Benj. BROOK geeft van hem een uitvoerige "Memoir", in "The Lives", II, p. 376ff. Hildersam leefde van 1563-1632, en was predikant in Midden-Engeland, n.l. in Ashby-de-la-Zouch (Leicestershire). Zijn (vertaalde) werken zijn uiterst zeldzaam. "Hovelingsh Soon" heb ik persoonlijk eens voor de gang naar de vuilnisbak ergens behoed. Hildersam is m.i. één van de zuiverste praktikale godgeleerden uit de beste tijd van Englands kerk. Hij bleef lid van de "Staatskerk".

43) Bovenstaande geldt toch ook van Daniël (en diens broer: Jeremy) DYKE: welk een godzalige auteurs waren dit. Leest en herleest hun werken, vooral die van Daniël: diens "Zelfsbedrieglijkheid", over de "Bekering" en zijn "School der verdrukkinge". Zeer aanbevolen!

44) De werken van Nich. BYFIELD zijn alle ook uiterst zeldzaam. Men vindt ze bij enkele particuliere verzamelaars, niet in de officiële bibliotheken, behalve in die van wijlen dr. C. STEENBLOK (hulde aan deze onvermoeide verzamelaar van onze beste oude godsdienstige lectuur!), thans opgenomen in "de Stichting tot bewaring en handhaving van de oude waarheid", gevestigd te Gouda (adres: dhr. A. Veerman, Prins Mauritsstraat).

45) Ook van Robert BOLTON is veel goeds te zeggen. Uiterst praktikaal schrijver. Meest bekend en geroemd is zijn laatste werk, over "De vier Uystersten". Hij leefde van 1571-1631, en was predikant te Broughton. Hij schreef o.a. ook "Toet-steen der

Conscientie" (Utrecht, 1638), en over (Noachs) "Wandelinghe met Godt" (Utrecht 1630). De vertaler was ds. Julius Ays. Huysinga, predikant te Lexmond.

46) Van CULVERWELL is bekend zijn verhandeling over het Geloof.

47) Richard CAPF.T.'s boek "Over de Verzoekinghen" is volgens Grosart (a.w.) waard om naast het boek van Thomas BROOKS, n.l. "Kostelijke Hulpmiddelen", een plaats te krijgen; ook al schrijft Capel niet zo levendig en is hij niet zo geleerd als genoemde latere Puritein Brooks.

In het algemeen:

Ter nadere bestudering van het PURITANISME zij nog gewezen op twee zeer belangrijke werken:

1) D. August LANG, prof. te Halle, "Puritanismus Und Pietismus", Neukirchen 1941.

2) F. Ernest STOEFFLER, "The rise of Evangelical Pietism": Leiden 1965, f. E. J. Brill.

Met de bede, dat het "Gekrookte Riet" ook in zijn nieuwe vertaling vele lezers tot zegen mag zijn - volgens LANG, in diens genoemde werk, S. 141, is het Sibbes' "HauptSchrift" -, geef ik het, na deze inleiding, gaarne in de handen van de lezers. "Proficiat!"

Houten (U.), zomer 1974.

J. van der Haar, V.D.M.

"Het gekrookte riet zal Hij niet verbreken en het rokende lemmet zal Hij niet u uitblussen, totdat Hij het oordeel zal uitbrengen tot overwinning".

(Mattheüs 12 vers 20).

I. Wat het riet is, en wat het kroken betekent.

De profeet Jesaja, opgeheven en vervoerd op de vleugelen van de Geest der profetie, laat alle tijd tussen zich en de verschijning van Jezus Christus in het vlees, achter zich, en ziet met het profetische oog en met het oog des geloofs Christus als tegenwoordig, en stelt Hem in de Naam van God vóór aan het geestelijke oog van anderen, in deze woorden: Ziet, "Mijn Knecht, Dien Ik uitverkoren heb" (Jesaja 43: 10); welke plaats aangehaald wordt door de heilige Mattheüs als thans in Christus vervuld (Matth. 12 18); waarin voorgesteld wordt:

Eerst: De roeping van Christus tot Zijn ambt.

Ten tweede: De uitvoering ervan.

I. Wat Zijn roeping betreft: God noemt Hem hier Zijn rechtvaardige Knecht, enz. Christus was Gods Knecht in het grootste en heerlijkste dienstwerk, dat er ooit plaats, vond; een uitverkoren, en een uitgelezen Knecht: Hij deed en leed alles op last van de Vader. Daarin kunnen wij de zoete liefde Gods jegens ons opmerken, Die het werk onzer zaligheid door Christus voor Zijn grootste dienst houdt; en dat Hij voor die dienst wil gebruiken Zijn één-geliefde Zoon. Hij mocht daar terecht het woordje "Ziet" vóór plaatsen, om onze gedachten tot de hoogst mogelijke aandacht en verwondering op te wekken. In een tijd van aanvechting zien angstige gewetens zozeer op de hen kwellende onrust, dat zij het nodig hebben om ertoe opgewekt te worden om Hem te aanschouwen, in Wie zij rust voor hun verslagen ziel kunnen vinden. Bij verzoeken is het de veiligste weg om naar niets anders te kijken dan naar Christus, de ware koperen Slang, het ware Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt (Johs. 1: 29). Dit zaligmakende Voorwerp heeft een bijzondere vertroostende uitwerking op de ziel, vooral wanneer wij niet maar op Christus zien, maar op des Vaders autoriteit en liefde in Hem (geopenbaard). Want in alles wat Christus deed en leed als Middelaar, moeten wij God aanmerken als "in Hem de wereld met Zichzelf verzoenende" (2 Kor. 5: 19).

Welk een steun betekent dit voor ons geloof, dat God de Vader, de door onze zonden beledigde Partij, zo ingenomen is met het werk der verlossing! En welk een troost is het, wanneer wij zien hoe Gods liefde op Christus rust, als een welbehagen in Hem hebbende! Want daaruit kunnen wij opmaken, dat Hij evenzeer met ons bevredigd is, indien wij in Christus zijn. Want Zijn liefde rust op de gehele Christus, zowel geestelijker-, als natuurlijkerwijze, omdat Hij Hem en ons, met één liefde bemint. Laat ons daarom Christus omhelzen, en in Hem de liefde Gods, en ons geloof veilig bouwen op zulk een Zaligmaker, Die van zo'n hoge opdracht voorzien is.

Ziet hier, tot onze troost, een lieflijke overeenkomst van alle drie Personen. De Vader geeft een opdracht aan Christus; de Geest heiligt Hem en maakt Hem daartoe bekwaam. Christus Zelf brengt het ambt van Middelaar tot uitvoering. Onze verlossing is gegrond op de nauwe overeenkomst van al de Drie Personen der Drie-eenheid.

II. Wat nu de uitvoering van deze Zijn roeping betreft: die wordt hier voorgesteld als ingetogen, zonder lawaai te maken of stof op te werpen door enige heerlijke intocht, zoals vorsten dat plegen te doen. Zijn stem zal niet vernomen worden. En toch werd

Zijn stem wel gehoord, maar wélke dan? "Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijn" (Matth. 11: 28). Hij riep wel, maar op welke manier? "O alle gij dorstigen, komt tot de wateren!" (Jes. 55: 1). En zoals Zijn komst ingetogen was, evenzo was ze goedertieren. Dat vindt z'n uitdrukking in de woorden: "Het gekrookte riet zal Hij niet verbreken", enz. Daarin kunnen wij deze drie dingen opmerken:

Ten eerste: ***De toestand van hen, met wie Christus handelen moest.***

1. Dat waren "gekraakte rieten", en
2. "rokende lemmeten".

Ten tweede: ***Hoe Christus Zichzelf jegens hen gedroeg.*** Hij verbrak dat gekrookte riet niet, en ook bluste Hij dat rokende lemmet niet uit. En hiermee is meer bedoeld dan uitgedrukt wordt. Want niet alleen dat Hij het gekrookte riet niet verbreken zal of het rokende lemmet uitblussen wil, maar Hij zal en wil ze in leven houden.

Ten derde: ***De duurzaamheid en voortgang van deze Zijn tedere zorg*** vinden wij in de woorden: "totdat Hij het oordeel zal uitbrengen tot overwinning". Dat wil zeggen: totdat de geheiligde gestalte der genade een aanvang genomen heeft in hun hart en tot die volmaaktheid gebracht is, dat ze alle tegenstrevende verdorvenheid zal overwinnen.

Wat het eerste punt aangaat: ***de staat van de mensen, met wie Hij handelen moet***, is van dien aard, dat ze gekrookte rieten en rokende lemmeten waren; geen bomen, maar rieten; en geen gave, maar gekrookte rieten. De Kerk wordt vaker vergeleken bij zwakke schepselen. Bij een duif onder de vogels, bij een wijngaard onder de planten. Ook bij een schaap onder de dieren. Of bij een vrouw, die het "zwakkere vat" is. En hier worden nu Gods kinderen vergeleken bij gekrookte rieten en bij rokende vlaswieken.

Eerst gaan we over hen spreken als gekrookte rieten en daarna als rokende vlaswieken.

Ja, dat zijn ze: gekrookte rieten, zowel vóór als vaak na hun bekering. Vóór de bekering zijn ze het allemaal (met uitzondering dan van hen die in de kerk opgevoed worden, en in welke God een behagen had om Zichzelf tegenover hen al van hun jeugd af genadig te betonen), en toch in verschillende graden, al naardat God het passend acht. En zoals er verschil mogelijk is in karakter, gaven en levenswijze, enz., zo ook in Gods voornemen om dat alles in de toekomst te gebruiken. Want gewoonlijk ontledigt Hij zulke mensen in henzelf en brengt ze tot niets, voordat Hij hen voor een bepaald groot werk in Zijn dienst gebruiken wil. Dit gekrookte riet stelt iemand voor, die voornamelijk in een ellendige toestand verkeert, evenals die mensen die tot Christus om hulp kwamen. En dan wordt hij door die ellende ertoe geroept, om de zonde te leren zien als de oorzaak van die ellende. Want welke uitvluchten de zonde ook voorwendt, toch is kneuzing en verbreking er het einde van. Zo iemand is gevoelig voor de zonde en ellende, ja tot verbrijzelen toe. En tenslotte, wanneer hij bij zichzelf geen hulp vindt, wordt hij er met een onstilbaar verlangen toe gedreven, om onder enige hoop, hulp van een, ander te verkrijgen. En dit drijft hem enigszins uit hemzelf naar Christus, hoewel hij voor het moment niet één enkel recht op de barmhartigheid durft laten gelden. Deze vonk "hoop" wordt door veel twijfel en vrees, die uit zijn verdorvenheid voortkomt, bestreden. En dit maakt hem tot een rokende vlaswiek. En dus maken deze twee samen - een gekraakt riet en een rokende vlaswiek

- de staat van zo'n arm ellendig mens uit; van zo één, als onze Zaligmaker Christus een "arme van geest" noemt (Matth. 5: 3), van zo één die gevoelt, en zichzelf bovendien schuldig keurt aan Gods rechtvaardigheid, en geen middelen om hulp bij zichzelf of bij het schepsel ontdekt, en daarom treuren gaat; en op grond van enige hoop op barmhartigheid, geput uit Gods belofte, en door de voorbeelden van hen, die barmhartigheid verkregen, opgewekt wordt om daarnaar te hongeren en te dorsten.

2. Mensen, met wie Christus Zich inlaat, zijn verbrijzeld.

Deze verbrijzeling wordt vereist vóór de bekering; opdat zo de Geest een weg ervoor kan banen in het hart, door alle trotse en hoogmoedige gedachten neer te werpen, en opdat wij van onszelf zouden verstaan, dat wij inderdaad zó van nature zijn. Wij dwalen gemakkelijk hij onszelf vandaan en willen in eigen huis "vreemden" zijn, totdat God ons door middel van dit of dat kruis komt verbrijzelen, en dan pas komen we tot onszelf, en komen, evenals de "verloren zoon" (Luk. 15: 17) bij onszelf thuis. Het is een bijzonder moeilijke zaak, om een dwaas en arglistig hart ertoe te bewegen om op een aandoenlijke wijze te gaan roepen om barmhartigheid. Want ons hart roept nooit ofte nimmer om erbarmen van de Rechter, zomin als misdadigers dat doen, totdat hun alle uitvluchten en excuses ontnomen zijn.

Alleen deze verbrijzeling leert ons Christus op hoge prijs te stellen. Dan is het Evangelie metterdaad een blijde boodschap. Dan zullen ons de vijgenbladeren van burgerlijk fatsoen niets meer baten. En zij - die verbrijzeling, n.l. - maakt ons dankbaarder, en als vrucht daarvan, vruchtbaarder van leven. Want wat is het, dat velen zo onaandoenlijk en onvruchtbaar van leven maakt, dan het feit, dat die verbrijzeling vanwege de zonde nog nimmer Gods genade bij hen aangenaam maakte? Ook bevestigt deze werkwijze van God ons des te meer in Zijn wegen, wanneer wij slaag en verbrijzeling op onze eigen weg ondervonden. Het is vaak aanleiding tot instorting en afval, dat de mensen aanvankelijk nooit (voldoende) over de zonde treurden; ze verkeerden niet lang genoeg onder de gesel der Wet. Daarom is dit lagere werk van Gods Geest in het terneer- werpen van de hoge gedachten (2 Kor. 10: 5) vóór de bekering zo nodig. En gewoonlijk verbindt de Heilige Geest - tot bevordering van het werk van overtuiging - er enige verdrukking aan, die, mits geheiligd aan de mens, een genezende en zuiverende kracht bezit.

Ja, zelfs hebben wij ook nog ná de bekering deze verbrijzeling nodig, opdat de rieten van zichzelf weten, dat ze een riet en geen eikenboom zijn; ja, rieten hebben verbrijzeling zo nodig vanwege de overgebleven hoogmoed in onze natuur, en om te doen verstaan, dat wij alleen van barmhartigheid leven; en ook, opdat zwakke christenen niet al te zeer in de put raken, wanneer zij merken, dat mensen die veel sterker zijn (in het geloof, n.l.) ook wel geschud en gehavend worden.

Zo werd Petrus verbrijzeld, toen hij bitterlijk weende (Matth. 26: 75). Dit riet bezat, eer het zo hevig gekrookt werd, meer wind dan merg. "Al werden- zij ook allen aan U geërgerd, ik geenszins", enz. (Matth. 26: 33). Gods volk kan het niet stellen zonder zulke voorbeelden. De heldhaftige daden van die uitnemende mannen vertroosten Gods Kerk niet zozeer, als hun struikeling en verbrijzeling het vermogen. Zo werd David verbrijzeld (Ps. 32: 3-5), eer hij tot een vrijmoedige belijdenis geraakte, zonder enig bedrog in zijn geest. Ja, zijn benauwdheden namen, volgens zijn eigen waarneming, tot de allergrootste smart vanwege het breken van zijn beenderen (Ps. 51: 8). Zo klaagde Hiskia (Jes. 38: 13) erover, dat God hem als een leeuw de beenderen verbroken had. Zo had ook dat "uitverkoren vat", n.l. de heilige Paulus, een engel van satan nodig om hem met vuisten te slaan, opdat hij zich niet bovenmate zou verheffen (2 Kor. 12: 7). Hieruit kunnen wij opmaken, dat wij niet een al te streng

oordeel over onszelf of over anderen moeten vellen, wanneer God ons met de ene na de andere verbrijzeling komt te kastijden. Er moet trouwens een gelijkvormigheid ontstaan met ons Hoofd Christus, Die voor ons verbrijzeld werd (Jes. 53: 5), opdat wij zouden weten hoezeer wij aan Hem verbonden zijn. Onheilige mensen, die de wegen Gods waarlangs Hij Zijn kinderen in de hemel brengt, niet kennen..., houden die Christenen, die verbroken van hart zijn, voor vertwijfelde lieden, terwijl God een schoon genadewerk bezig is bij hen te verrichten. Het is dan ook geen geringe zaak, om een mens uit zijn natuurstaat over te brengen tot de genade, en van de genade tot (de staat der) heerlijkheid; zó weerspanning en onhandelbaar zijn wij van binnen.

3. *Christus wil het gekrookte riet niet verbreken.*

Het tweede punt is, dat Christus het gekrookte riet niet zal verbreken. Doktoren zullen - ook al doen zij hun patiënten nog zoveel pijn - toch de natuur geen geweld aandoen, maar die langzamerhand beter laten worden. Chirurgen zullen (het lichaam) doorsteken en erin snijden, maar het niet verminken. Een moeder die een ziek en lastig kind heeft, zal het daarom niet verstoten.

En zal er dan meer barmhartigheid gevonden worden in de stroom dan in de bron?

U moet echter tot nader verklaring van Christus' erbarmen tegenover alle gekrookte rieten, de troostrijke relaties (verwantschap) overwegen, die Hij aannam, zoals bv. van een Bruidegom, een Herder, Broeder enz., welke relaties Hij tot het laatste toe getrouw wil zijn. Want zouden dan anderen, en dat dank zij Zijn genade, de plicht volbrengen, waartoe Hij hen roept..., en Hij niet, Die uit kracht van Zijn liefde deze betrekkingen aannam, die zo geheel en al gegrond zijn op het bevel van Zijn Vader, en op Zijn eigen vrijwillige aanvaarding? Overweeg eens Zijn namen, die ontleend werden aan de zachtmoedigste schepselen, zoals een lam, een hen enz., om Zijn tedere zorg te betonen. 'Overweeg Zijn rechte Naam: Jezus, d.w.z. Zaligmaker; welke Naam Hem door God Zelf geschonken werd. Overweeg Zijn ambt, dat aan die Naam van Hem beantwoordt, en dat hierin bestaat, dat Hij "verbinden zal de gebrokenen van hart" (Jes. 61: 1). Bij Zijn Doop zat de Heilige Geest op Hem in de gedaante van een duive, om te bewijzen, dat Hij - gelijk een duive - een zachtmoedige Middelaar zijn zou.

Let eens op de liefdevolle manier waarop Hij zijn ambt(en) uitvoert. Als Profeet kwam Hij vol zegeningen op Zijn lippen: "Zalig zijn de armen van geest" (Matth. 5: 3), en nodigde Hij hèn tot Zich te komen, wier hart de meeste bezwaren tegen henzelf zou inbrengen. "Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt" (Matth. 11: 28). Hoe rommelden Zijn ingewanden van ontferming, toen Hij het volk zag "gelijk schapen die geen herder hebben" (Mat. 9: 86)? Hij stuurde nooit iemand terug, die bij Hem kwam, hoewel bepaalde mensen uit eigen beweging heengingen.

Hij kwam om te sterven als een Priester voor Zijn vijanden. In de dagen Zijns vleses schreef Hij Zijn discipelen een bepaalde gebedsvorm voor, en legde Hij de begeerten tot God op hun lippen en Zijn Geest tot voorbedding in hun hart; en nu bidt Hij in de hemel ten behoeve van zwakke christenen, terwijl Hij Zich tussen hen en Gods toom stelt; en Hij stortte tranen voor hèn, die Zijn bloed vergoten. Zo is Hij een zachtmoedig Koning. Hij wil klagers in Zijn tegenwoordigheid toelaten als een Koning van arme en bedrukte personen; zoals Hij majesteit uitstraalt, zo bezit Hij ook ingewanden van barmhartigheid en mededogen, als een Vredevorst (Jes. 9: 6).

Waarom werd Hij verzocht, tenzij dan om hun te hulp te komen, die verzocht worden? (Heb. 2: 18). Welk 'n barmhartigheid mogen wij niet verwachten van zo'n genadige Middelaar (1 Tim. 2: 5), Die onze natuur aannam, opdat Hij genadig zou zijn? Hij is een Medicijnmeester, Die bij alle mogelijke ziekten helpt, vooral bij het verbinden van

een verbroken hart. Hij stierf opdat Hij onze ziel zou genezen met een pleister van Zijn eigen bloed, en door die dood ons behouden zou, waarvan wij zelf de oorzaak waren vanwege onze zonden. En heeft Hij niet dezelfde ingewanden in de hemel? "Saul, Saul, wat vervolgt gij Mij?" (Hand. 9: 4), riep het Hoofd uit de hemel, toen de voet vertreden werd op de aarde. Zijn verhoging heeft Hem Zijn- eigen vlees niet doen vergeten; hoewel die (verhoging) Hem van lijden bevrijdde, toch niet van medelijden jegens ons. De Leeuw uit de stam van Juda wil alleen in stukken (laten) breken degenen, die niet willen dat Hij Koning over hen zijn zal (Luk. 19: 17). Hij- wil Zijn kracht niet betonen tégen degenen, die zichzelf voor Hem neerwerpen.

TOEPASSING.

Wat zullen wij hieruit anders leren, dan om met vrijmoedigheid te naderen tot de troon der genade (Heb. 4: -16), in al onze moeilijkheden? Zullen onze zonden ons de moed doen verliezen, wanneer Hij daar slechts verschijnt voor zóndaars? Bent u verbrijzeld? Wees dan goedsmoeds: Hij roept u! verberg uw wonden niet, laat ze Hem alle zien, en neem geen raad van satan aan! Ga, al is het ook (zoals die arme, n.l. bloedvloeiende, vrouw) bevende, tot Christus; indien wij maar de zoom van Zijn kleed kunnen aanraken (Matth. 9: 20), zullen wij genezen worden en een genadig antwoord krijgen. Nader dus vrijmoedig tot God, Die ons Vlees aannam. En Hij deed dat met het doel, dat wij met vrijmoedigheid tot Hem zouden gaan. Daarom is Hij vlees van ons vlees en been van ons been (geworden). Vrees daarom ook nooit tot God te gaan, sinds wij zo'n Middelaar bij Hem hebben, Die niet alleen onze Vriend, maar onze Broeder en Bruidegom is.

Terecht konden de engelen van de hemelen roepen (Luk. 2: 10), "Ziet, wij verkondigen u grote blijdschap!" En wèl mocht de apostel ons opwekken, om ons telkens weer "te verblijden in den Heere" (Fil. 4: 4). Hij was er goed van op de hoogte, op welke gronden hij dit doen kon. Want vrede en vreugde zijn de twee voornaamste vruchten van Zijn koninkrijk. Laat de wereld zijn wat ze wil: indien wij ons niet kunnen verheugen in de wereld, dan mogen wij ons nochtans verblijden in de Heere. Zijn tegenwoordigheid maakt elke staat en toestand aangenaam. Vrees niet, zegt Hij (Matth. 14: 27) tot Zijn jongeren, toen zij bang waren, alsof ze een spook gezien hadden..., "Ik ben het!" alsof er geen oorzaak om te vrezen bestond, waar en wanneer Hij tegenwoordig is.

Laat dit ons bemoedigen, wanneer wij onszelf verbrijzeld gevoelen. Christus' methode om te werken is: eerst wonden en dan genezen. Niet één gezonde, gave ziel zal er ooit in de hemel komen. Denk er in een verzoeking en aanvechting aan: Christus werd voor mij verzocht; en naar de maat van mijn beproevingen zullen ook mijn genade en vertroosting zijn. Indien Christus zo barmhartig is, dat Hij mij niet verbreekt, dan wil ik mijzelf niet verbrijzelen van wanhoop, noch mijzelf aan de briesende leeuw, de satan uitleveren, om mij in stukken te scheuren.

Ten derde: Ziet toch de onderling precies aan elkaar tegengestelde gezindheid van Christus én van satan en diens trawanten. Satan valt ons aan, wanneer wij het zwakst zijn, zoals Simeon en Levi de Sichemieten aanvielen, toen zij in de smart waren (Gen. 34 35), maar Christus wil bij ons alle bressen, die zonde en satan geslagen hebben, weer dichten. Hij verbindt de gebrokenen van harte, en zoals een moeder het ziekste en zwakste kind het meest vertroetelt, zo is Christus op het aller-barmhartigst genegen tot de zwaksten; en Hij legt zo ook in de zwakste dingen en schepselen een neiging, om op iets dat sterker is dan zijzelf, tot hun hulp te steunen. De wijnstok stut zich op de olm, en de zwakste schepselen hebben vaak de veiligste schuilplaatsen. De

bewustheid van haar zwakte maakt de Kerk gewillig om op haar Beminde te leunen en zichzelf onder Zijn vleugelen te verbergen.

4. Kenmerken van een werkelijk verbrijzelde. - Middelen en maat der verbrijzeling, en troost ervoor.

Maar hoe zullen wij weten, of wij bij degenen behoren die barmhartigheid mogen verwachten? Met "verbrijzelden" worden hier niet zij bedoeld, die alleen maar door verdrukking vernederd werden, maar zulke mensen, die daardoor ertoe gebracht werden om hun zonde te leren kennen; en dit gezicht (op hun zonde) is hetgeen het meest van alles verbrijzelt. Wanneer het geweten onder de zondes Schuld steunt en zwoegt, bezorgt ieder oordeel aan de ziel een boodschap van Gods toom, en alle kleinere zorgen lopen uit in deze grote beroering der consciëntie vanwege de zonden. Zoals alle verdorven vochten naar het zieke en gekneusde lichaamsdeel vloeien, en zoals elke schuldeiser op de schuldenaar aanvalt, wanneer die eenmaal aangehouden is, evenzo verbinden zich, wanneer het geweten eenmaal tot ontwaking kwam, alle vroegere zonden en tegenwoordige verdrukkingen samen, om de verbrijzeling des te pijnlijker te maken. Welnu, wie aldus verbrijzeld werd, zal met niets anders tevreden zijn, dan met de barmhartigheid van Hem, Die hem verbrijzeld heeft. Hij heeft verwond en Hij moet ook genezen (Jes. 61: 1). Nogmaals, een echt verbroken mens houdt de zonde voor het grootste kwaad en de gunst van God voor het grootste goed. Hij moest liever aandacht hebben voor barmhartigheid dan voor een koninkrijk. Zo iemand heeft lage en geringe gedachten van zichzelf, en meent dat hij niet waard is om over de aarde te gaan. Hij denkt dat zij die wandelen in de vertroosting van Gods Geest, de gelukkigste mensen ter wereld zijn. Hij heeft voor Gods Woord (Jes. 66: 2) en eert zelfs de voeten van die gezegende instrumenten en middelen, die hem vrede brengen (Rom. 10: 15). Hij is meer ingenomen met de inwendige oefeningen van een verbroken hart, dan met wat vormelijke, uitwendige godsdienst, en toch is hij er op uit, om alle geheiligde middelen te benutten, die troost kunnen geven.

Maar op welke wijze zullen we deze gestalte verkrijgen?

Allereerst moeten we die verbrijzeling opvatten als een staat, waar God ons toe brengt, óf als een plicht, die door ons moet worden vervuld. Allebei wordt hier bedoeld. Wij moeten ons, met God verenigen in de verbrijzeling van onszelf. Wanneer Hij ons vernedert, laten we dan onszelf ook vernederen, en ons niet tegen Hem verzetten, want dan zal Hij Zijn slagen verdubbelen; en laten wij Christus in al Zijn kastijdingen rechtvaardigen (=gelijk geven), in de wetenschap, dat al Zijn handelingen jegens ons erop gericht zijn om ons tot ons eigen hart te doen inkeren. Zijn werk in het verbrijzelen richt zich op óns werk in het verbrijzelen van onszelf. Laten we dus onze verkeerdheid bejammeren en zeggen: Heere! wat heb ik toch voor een hart, dat ik dit alles nodig heb, en dat niets ervan achterwege kon blijven! Wij moeten aan de hardigheid van ons hart de oorlog verklaren en de zonde zoveel mogelijk verzwaren. En dan moeten we daarbij op Christus zien, Die voor ons verbrijzeld werd; op Hem zien, Dien wij met onze zonden doorstoken hebben.

Toch zal al dit onderricht niets uitwerken, indien ons God niet door Zijn Geest diep overtuigt, door ons onze zonden voor ogen te stellen en ons tot stilstand te nopen. Dan zullen we ontdekken, wat "barmhartigheid" inhoudt en betekent. Overtuiging van zonde zal verbrijzeling veroorzaken, en deze weer vernedering. Bid er daarom God om, of Hij een helder en krachtig licht in alle hoeken van onze ziel ontsteken wil en of Hij dat vergezeld wil doen gaan van een Geest der sterkte, om ons hart te vernederen. Een bepaalde maat van zelfverbrijzeling laat zich niet voorschrijven. En toch moet het

zóver komen, dat wij bovenal Christus leren hoogachten, en zien, dat er een Zaligmaker nodig is.

En ten tweede, zóver, dat wij verbeteren wat verkeerd is, ook al vraagt dit het afsnijden van onze rechterhand of het uitsteken van ons rechteroog.

Er bestaat een gevaarlijke onderschatting van het werk der vernedering. Sommige mensen voeren dit immers ter verontschuldiging voor hun lichtvaardige handelwijze met hun eigen hart áán, dat Christus het gekrookte riet niet wil verbreken. Maar zulke mensen dienen te weten, dat iedere plotselinge schrik en kortstondige droefheid nog niet datgene is, wat ons tot een gekraakt riet maakt, zomin als een iets schuin houden van ons hoofd als een bieze (Jes. 58: 5), maar dat het een inwerking in ons hart betekent om zó bedroefd te worden, dat we meer afkeer gevoelen voor de zonde dan voor de straf óp de zonde, en dat: zólang en in die mate, dat we er een heilig geweld tegen gaan oefenen. Want anders, wanneer wij onszelf ontzien, bereiden we daarmee God voor later extra werk, om ons te verbrijzelen en tot een hevig berouw te komen.

Wel is het - geef ik toe - in bepaalde gevallen bij sommige mensen gevaarlijk, om te zeer en te lang op deze verbrijzeling aan te dringen. Want dan zouden zij onder de wonde en de last kunnen sterven, nog éér zij opgericht worden.

Daarom is het wel goed, om in publieke samenkomsten ook troost mee te delen, opdat elke ziel het haar passende deel kan krijgen.

Maar indien wij dit tot grondslag leggen, dat er n.l. meer barmhartigheid in Christus te vinden is dan zonde bij ons aanwezig is, dan kan er geen enkel gevaar in deze nogal ingrijpende handelwijze zijn. Want het is beter om verbrijzeld naar de hemel te gaan, dan onverbrijzeld (letterl.: gezond) naar de hel. Laten we daarom onszelf hiervan niet te gauw bevrijden of de pleister (van de wonde) trekken, eer er nog genezing kwam, maar onszelf ónder dit werk houden, totdat de zonde het zuurste en Christus het zoetste van alle dingen (voor ons) is. En wanneer Gods Hand ook maar enigszins op ons rust, dan is het een goed ding, om onze droefheid over andere dingen tot de wortel - en dat is: de zonde - van dat alles te brengen. Laat onze smart toch het meest in dat kanaal stromen, opdat - zoals de zonde droefheid veroorzaakt - de droefheid de zonde moge vertéren.

Maar - zal men vragen - *zijn wij dan niet verbrijzeld, tenzij wij meer de zonde betreuren dan de straf der zonde?*

Soms kan onze droefheid, die door uiterlijke moeilijkheden veroorzaakt wordt, zwaarder op de ziel drukken dan de droefheid om Gods gramschap. Omdat in zulke gevallen de droefheid op de gehele mens, dus zowel uit- als inwendig drukt, en hij niets bezit om hem te steunen, dan een vonkje geloof, dat dan nog vanwege de heftige druk van de moeite bij de geloofsoefeningen wordt belemmerd; een zaak, die het meest zich laat gevoelen bij onverwachtse benauwdheden, die de ziel als een stortbad of zondvloed overrompelen, en dat vooral bij lichamelijke ongemakken, die vanwege de band tussen ziel en lichaam, zozeer de ziel beïnvloeden, dat ze Niet alleen de geestelijke, maar zelfs dikwijls de natuurlijke daden en handelingen bemoeilijken. Daarom verlangt de apostel Jakobus (5: 14), dat wij in lijden voor onszelf bidden, maar in geval van ziekte de ouderlingen moeten laten komen, die - evenals die (vier) mannen in het Evangelie - de zieke in hun gebeden aan God mogen aanbieden, daar zij niet in staat zijn om hun eigen zaak te behartigen.

Daarom laat God het dezulken toe, dat zij een pleitgrond ontlenen aan de hardheid en bitterheid van de moeilijkheden, zoals bij David in Psalm 6. De HEERE weet, welk maaksel wij zijn, gedachtig zijnde, dat wij stof zijn (Ps. 103: 14); dat onze kracht niet als van staal is. Het is een onderdeel van Zijn trouw jegens ons als Zijn schepselen, dat

Hij een getrouw Schepper genoemd wordt (1 P. 4: 19). God is getrouw, Die ons niet zal laten verzocht worden boven hetgeen wij vermogen (1 Kor. 10: 13). Er waren bepaalde geboden, die de Joden omtuiningen van de wet noemden.

Ten einde de mensen van wreedheid te weerhouden, beval Hij dat ze niet zouden nemen de moeder met het jong, noch het bokje koken in de melk van de moeder (Ex. 23: 19), noch de dorsende os muilbanden (1 Kor. 9: 9). Draagt God dan wel zorg voor de beesten, en soms niet voor Zijn edeler schepselen?

Daarom moeten wij dan ook naar de aard der liefde over de klachten van Gods kinderen oordelen, die hun in zulke gevallen worden afgeperst. Job had bij God de naam van een geduldig man, niettegenstaande die hartstochtelijke klachten. Het geloof dat nu omvergeworpen ligt, zal weer grond krijgen. En hoewel de droefheid over de zonde te kort schiet aan kracht - vergeleken bij de droefheid over de ellende -, toch overtreft ze die in duurzaamheid; zoals een doorlopende stroom, die uit een bron gevoed wordt, blijft stromen, terwijl een plotseling zwellende beek het begeeft.

Tot afsluiting van dit hoofdstuk en tevens tot onze bemoediging in heel dit werk der verbrijzeling en lijdzaamheid onder Gods verbrijzelen van ons ... , moeten wij allen weten, dat er niemand meer geschikt is om getroost te worden, dan zij die van zichzelf denken, dat zij er het verst vandaan zijn. De mensen zijn merendeels voor een Zaligmaker nog lang niet genoeg verloren. Een heilige wanhoop aan-ons-zelf is de grond vóór ware hoop (Hos. 14: 3). Wezen vinden bij en in God barmhartigheid. Wanneer de mensen meer vaderloos waren, zouden ze ook meer Gods vaderlijke genegenheid uit de hemel ondervinden. Want God, Die in de hoogste hemelen woont (Jes. 66), woont ook in de nederigste ziel. Christus' schapen zijn maar zwakke schapen, en in het één of andere opzicht behoeftig. Daarom legt Hij Zichzelf erop toe om de behoeften van ieder schaap te lenigen. Hij zoekt het verlorene en brengt het weggedrevene terug. Hij verbindt het gebrokene en versterkt het zwakke (Ez. 34: 16). Zijn tederste zorg strekt zich uit over de zwakste. De lammekens draagt Hij in Zijn schoot (Jes. 40: 11). Tot Petrus klinkt het: "Weid Mijne lammeren" (Johs. 21: 15).

Hij gedroeg Zich zeer gemeenzaam en openhartig tegenover benauwden van hart. Hoe bezorgd was Hij, dat na Zijn opstanding Petrus en de andere discipelen al te neergeslagen zouden zijn. "Gaat henen, zegt Zijn discipelen en Petrus" (Marc. 16 7). Christus wist wel, dat de schuld van hun ondankbaarheid - daar ze Hem verlaten hadden - hun geest verslagen had. Hoe vriendelijk verdroeg Hij Thomas' ongelooft en daalde Hij zover tot diens zwakheid af, dat Hij hem toestond om zijn hand in Zijn zijde te steken.

5. Genade is aanvankelijk maar gering.

Wat het tweede deel van de tekst betreft: God zal het rokende lemnet of vlaswiek niet uitblussen, maar ze aanblazen, totdat ze vlam vat. In het rokende vlas is maar wéinig licht, en dat nog zwakjes aanwezig, zodat het niet kan opvlammen; en dit weinige is vermengd met rook.

De leringen hieruit zijn de volgende:

1e. Dat in Gods kinderen, vooral bij hun eerste bekering, slechts een kleine mate genade (aanwezig) is, en dat weinige is dan nog met veel verdorvenheid vermengd, dat - als rook - erg hinderlijk is.

Ten 2e. dat Christus deze rokende vlaswiek niet zal uitblussen.

Wat het 1e punt betreft: *Genade is gering in haar begin.*

Er zijn verschillende leeftijden onder de christenen. Sommigen zijn zuigelingen,

anderen jongelingen. Genade is als een mostaardzaad (Matth. 17 20). Niets is zo klein als genade in het begin, en niets is zo heerlijk in later tijd. Dingen van de grootste volmaaktheid zijn het langst bezig, tot wasdom te komen. De mens - het volmaaktste schepsel! - komt langzamerhand tot de volmaaktheid. Waardeloze dingen als paddenstoelen en dergelijke gelijken op Jona's wonderboom: ze komen snel op en vergaan ook weer gauw. Een "nieuw schepsel" is de uitnemendste verschijning in de hele wereld en groeit daarom tragsgewijze op. Wij zien in de natuur, dat een machtige eikenboom uit één eikel groeit. Het geldt van een christen, wat van Christus gold, Die uit de "afgehouden tronk van Isai" (Jes. 53: 2 1), uit Davids familie voortkwam, toen die het meest in verachting was; maar Hij werd hoger dan de hemelen. Het vergaat de eikenbomen der gerechtigheid niet als het de paradijsbomen verging, die alle in "den beginne" volmaakt geschapen waren. Het zaad van alle schepselen in deze voortreffelijke gedaante der wereld, was eerst verborgen in de chaos, in die verwarde massa, waaruit op Gods gebod alle schepselen voortkwamen. In het zaadje der planten liggen zowel omvang als takken, zowel bloesem als vrucht besloten en verborgen. In weinig beginselen liggen alle vertroostende besluiten der heilige waarheid besloten. Al dit heerlijke vuurwerk van ijver en heiligheid in Gods kinderen kreeg hun begin van enkele vonkjes.

Laten we daarom niet mismoedig worden vanwege de, kléine beginselen van genade, maar op onszelf zien als uitverkorenen, om onstraffelijk en onberispelijk te zijn (Ef. 1: 4). Laten we alleen zien op ons onvolmaakte beginsel, om ons tot verdere inspanning tot de volmaaktheid aan te drijven en ons in een nederig gevoelen (aangaande onszelf, n.l.) te houden. Anders, wanneer wij mismoedig worden, moeten we onszelf beschouwen, zoals Christus dat doet, Die ons aanziet als zulke mensen, die Hij voornemens is voor Zichzelf bekwaam te maken. Christus waardeert en taxeert ons naar hetgeen wij zullen zijn en naar hetgeen waartoe wij uitverkoren werden. We noemen een plantje al een boom, omdat het groeit, om dat (een boom n.l.) te worden. "Wie veracht de dag der kleine dingen?" (Zach. 4: 10). Christus wilde niet, dat wij de "kleine dingen" verachten zouden.

De luisterrijke engelen achten het niet beneden zich, om voor de "kleintjes" te zorgen, die zowel klein zijn in eigen oog als in het oog der wereld. Hoe klein de genade ook in kwantiteit (= hoeveelheid) is, toch is ze groot in kracht en waardij.

Christus is het, Die de waarde en betekenis van geringe en gewone plaatsen en personen heeft verheven. Bethlehem is het geringste (Micha 5: 2), en toch ook weer niet: wel het geringste in zichzelf, maar niet het geringste ten aanzien van het feit, dat Christus daar geboren werd. De tweede tempel (Hagg. 2: 9) miste de uitwendige luister van de eerste; en toch was hij veel heerlijker dan die eerste, omdat Christus erin geopenbaard werd. De Heere des tempels kwam tot Zijn eigen tempel. De oogappel is erg klein. Toch ziet ze een groot deel van de hemel ineens. Hoe klein ook, is een parel van grote waarde. Er is niets ter wereld van zoveel nut als de geringste drachme genade.

6. Genade is met verdorvenheid vermengd.

Maar genade is niet slechts gering, maar ook nog vermengd met verdorvenheid; reden, waarom een christen een "rokende vlaswiek" heet. Daaraan merken wij, dat genade de verdorvenheid niet dadelijk helemaal ten onder brengt, maar dat er iets overgelaten wordt om te bestrijden. De zuiverste handelingen van de reinste mens hebben Christus nodig, om ze te vervolmaken; en dit is (trouwens) Zijn ambt. Wanneer wij bidden, moeten we andermaal Christus bidden, of Hij de gebreken van die gebeden vergeven wil. Hier volgen een paar voorbeelden van dit rokende vlas.

Mozes was aan de "Rode zee" in grote verlegenheid, en wist niet wàt hij zeggen of waarheen hij zich wenden moest; hij zuchtte tot God. Ongetwijfeld bracht dit een grote strijd binnen in hem teweeg. In grote benauwdheden weten we vaak niet wat we bidden zullen, maar de Geest bidt voor ons met onuitsprekelijke zuchtingen (Rom. 8: 26). Gebroken harten kunnen niet anders dan gebroken gebeden voortbrengen.

Toen David voor de koning van Gath stond (1 Sam. 21: 13) en zichzelf op een onbehoorlijke wijze toetakelde: in die rook was er nog wat vuur; u kunt lezen, welk een voortreffelijke psalm hij bij die gelegenheid maakt (Psalm 34), waarin hij (vers 19) krachtens eigen ervaring zegt: "De HEERE is nabij de gebrokenen van harte en Hij behoudt de verslagenen van geest". In Psalm 31: 23 zegt hij: "Ik zeide wel in mijn haasten: Ik ben afgesneden van voor Uwe ogen; dan nog hoordet Gij de stem mijner smekingen, als ik tot U riep". In het eerste deel van deze tekst is rook, in het laatste deel vuur. "Meester, behoed ons, wij vergaan" (Matth. 8: 25), riepen de discipelen: hier is rook van ongeloof, en toch nog zoveel geloofslicht, dat het hen ertoe opwekte om tot Christus te bidden. ;,Ik geloof, Heere": daar is licht (Marc. 9: 24). Maar "kom mijn ongelovigheid te hulp": daar is rook.

Jona roept: "ik ben uitgestoten van voor Uwe ogen" (2: 4): daar is rook; "nochtans zal ik den tempel Uwer heiligheid weder aanschouwen: hier is licht. Ik, ellendig mens, zegt de heilige Paulus (Rom. 7: 24) bij het gevoel van zijn verdorvenheid, maar toch breekt hij uit in dankzegging tot God door Jezus Christus onzen Heere.

Ik sliep, zegt de Kerk in het Hooglied van Salomo (5: 2), maar mijn hart waakte. In de zeven Gemeenten (van Klein Azië, n.l.), die vanwege hun licht zeven gouden kandelaren genoemd worden, hadden de meeste van hen veel rook bij hun licht.

De oorzaak van deze vermenging is, dat wij een dubbel beginsel, n.l. genade en natuur meedragen. Het doel daarvan is vooral om ons voor die twee gevaarlijke rotspunten te bewaren, waarop onze natuur zo gemakkelijk stoten kan, nl zorgeloosheid en opgeblazenheid; en om ons te dwingen dat we onze rust zoeken en vinden in de rechtvaardigmaking en niet in de heiligmaking, die behalve onvolmaaktheid steeds enige smet draagt.

Ons geestelijke vuur is, evenals ons gewone vuur hier-beneden, n.l. vermengd; maar het vuur is zeer zuiver in zijn eigen element, daar-Boven; zo zal al onze genade zijn, wanneer wij eenmaal komen, waar we graag zouden willen zijn: in de hemel, die ons eigenlijke element is.

Vanwege deze vermenging is het, dat Gods kinderen zo verschillend oordelen over zichzelf, daar zij nu eens zien op het werk der genade, en dan weer ook op die overblijvende verdorvenheid; en als zij op dat laatste letten, dan denken ze, dat ze totaal geen genade bezitten. Want ook al hebben zij Christus in Zijn ordinantiën en kinderen nog zo lief, toch durven ze zich niet op zo'n precieze kennis beroepen, alsof ze de Zijnen waren. Zoals een kaars in de "pijp" (of: roer) soms licht geeft, en soms het schijnsel verdwenen is, zo zijn ook zij wel eens verzekerd van zichzelf, maar dan weer zijn ze het kwijt.

7. Christus wil geen kleine en zwakke beginselen uitblussen.

Wat nu de tweede opmerking betreft, dat n.l. Christus de "rokende vlaswiek" niet zal uitblussen:

ten 1e. omdat dit vonkje van de hemel afkomstig is, is het van Hemzelf, ontstoken door Zijn eigen Geest.

Ten 2e. het strekt tot grootmaking van Zijn krachtige genade in Zijn kinderen, dat Hij het licht in stand houdt te midden van de duisternis en een vonk te midden van de zwellende wateren van verderf.

Er ligt een bijzondere zegen in die kleine vonk. Wanneer men most in een bos druiven vindt, men zegt: "Verderf ze niet, want er is een zegen in" (Jes. 65: 8). Wij zien, hoe onze Zaligmaker Thomas in diens twijfel verdroeg (Johs. 20: 27); evenals die twee discipelen, die naar Emmaüs wandelden en die eraan twijfelden, of Hij gekomen was om Israel te verlossen, ja dan neen (Luk. 24: 21). Ook bluste Hij dat geringe licht in Petrus niet uit, dat rookte. Petrus verloochende zijn Meester, maar Hij verloochende Petrus niet (Matth. 26). "Indien Gij wilt, Gij kunt" (Matth. 8: 2), zegt een arme stakker in het Evangelie. "Heere, indien Gij kunt"..., zegt een ander (Matth. 9: 22). Beiden waren rokende vlaswieken, en geen van beiden werden zij uitgeblust. Indien Christus op Zijn eigen waardigheid gestaan had, zou Hij hem verworpen hebben, die daar aankwam met zijn "indien"..., maar Christus beantwoordt zijn "indien" met een genadige en volkomen inwilliging: "Ik wil, word gereinigd". De vrouw, die aan de vloed des bloeds leed, raakte alleen maar, zij het met bevende hand, de zoom van Zijn kleed aan, en ging toch henen, zowel genezen als getroost. In de zeven kerken (Opb. 2 en 3) zien wij, dat Hij iets dat goed in ze was, wil erkennen en aankweken. Omdat de discipelen van vermoeidheid sliepen, daar zij met droefheid overstelpt waren, bedenkt onze Zaligmaker Christus een vertroostende verontschuldiging voor hen: "de geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak" (Matth. 26: 41).

Indien Christus niet barmhartig zou zijn, zou Hij Zijn eigen bedoelingen missen. "Bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt" (Ps. 130: 4). Nu zijn allen gewillig om onder die banier der liefde te komen, welke Hij over de Zijnen ontplooit: daarom, "tot U zal alle vlees komen" (Ps. 65: 3).

Hij gebruikt matiging en bekommernis: "Opdat de geest van voor Zijn aangezicht niet zou overstelpt worden, en de zielen die Hij gemaakt heeft" (Jes. 57: 16). Christus' hart werd met ontferming bewogen, zegt de tekst, toen Hij hen zonder eten zag, opdat ze niet zouden bezwijken (Matth. 15: 32); veel meer zal Hij acht geven om onze geestelijke instortingen te voorkomen.

Let hier nu eens op de zo verschillende gezindheid van Christus' heilige en 's mensen onreine natuur. De mens zal om wat rook het licht uitblussen. Christus zien wij daarentegen steeds de geringste beginselen aanblazen. Hoe verdroeg Hij niet de talrijke onvolkomenheden van Zijn arme discipelen! Als Hij ze wel eens scherp berispte, gebeurde dat in en uit liefde, opdat ze te helderder schijnen zouden: Kunnen wij één beter voorbeeld vinden ter navolging, dan dit van Hem, door Wie wij hopen zalig te worden? "Wij die sterk zijn, zijn schuldig de zwakheden der onsterken te dragen" (Rom. 15: 1). "Allen ben ik alles geworden, opdat ik immers enigen behouden zou" (1 Kor. 9: 22). O, dat deze wervende en behoudende gezindheid méér hij velen gevonden werd! Velen (van ons uit bezien) liggen verloren bij gebrek aan bemoediging. Zie, hoe die trouwe visser der mensen, de heilige Paulus zich inspande om zijn rechter te vangen: "Ik weet dat gij de Profeten gelooft" (Hand. 26: 27). En dan wenst hij hem alle zaligmakend goed toe, maar geen banden: hij had ze er best bij kunnen noemen, maar hij wilde iemand niet ontmoedigen, die slechts een voorstel deed, en hij wilde Agrippa daarom alleen toewensen wat goed was in de dienst van God. Hoe bezorgd was onze gezegende Zaligmaker voor de "kleinen", dat ze toch maar niet geërgerd zouden worden (Matth. 12 en 13). Hoe verdedigde Hij Zijn discipelen tegen kwaadwillige lasteringen van de Farizeeën! Hoe zorgvuldig lette Hij erop om geen nieuwe wijn in oude lederen zakken te doen (Matth. 11: 27), en om niet de beginnelingen door de strengheid der religie van Zich te vervreemden, zoals sommigen wel eens onvoorzichtig plegen te doen (Matth. 9: 17). O, zegt Hij, zij zullen tijd krijgen om te vasten, wanneer Ik zal weggegaan zijn, en tevens de kracht ertoe

(n.l. om te vasten) ontvangen, wanneer de Heilige Geest over hen zal gekomen zijn. Het is niet de beste methode, om dadelijk laaghartig op jonge leerlingen om 'n paar geringe wissewasjes aan te vallen, maar (het is beter) om hun een betere weg te wijzen, en ze positief en gefundeerd op te voeden, en andere dingen zullen er weldra bij hen "uit"-liggen. Het is niet verkeerd om hun gebreken te verbergen, bepaalde struikelingen te verontschuldigen, hun prestaties te prijzen, hun leergierigheid aan te moedigen, alle moeilijkheden voor hen uit de weg te ruimen, ze in alle opzichten het juk van de godsdienst gemakkelijker te helpen dragen en hen tot liefde jegens God en Zijn dienst te brengen, opdat zij er geen afkeer van krijgen, voor zij er nog kennis van dragen. Want voornamelijk zien wij Christus die nieuwelingen een liefde inplanten, die wij "de eerste liefde" (Opb. 2: 4) noemen, om ze door hun belijdenis met meer vermaak te leiden en ze niet aan verdrukkingen bloot te stellen, eer ze de kracht daarvoor verworven hebben; zoals wij jonge plantjes kweken en ze

48 tegen het weer beschutten, totdat ze goed wortel geschoten hebben.

Barmhartigheid jegens anderen behoorde onze drijfveer te zijn, om onszelf dikwijls zelfs in onze geoorloofde vrijheden te verzaken, ingeval zwakken er zich aan zouden stoten; het zijn de "kleinen", die "geërgerd" worden (Matth. 18: 6). De zwaksten denken het eerst, dat ze niet meetellen; daarom behoorden wij er zeer zorgvuldig in te zijn, om ze te voldoen.

Het zou een mooie wedstrijd onder christenen geven, n.l. voor de één z'n best te doen om geen aanstoot te geven, en voor de ander om geen aanstoot te nemen. De besten zijn streng voor zichzelf en teer voor anderen.

Toch behoorden de mensen het geduld van anderen niet te vermoeien of uit te putten. Evenmin moeten de "zwakken" anderz matiging niet zover eisen, dat ze zichzelf op hun toegeeflijkheid steunen en zo in hun eigen gebreken zouden rusten, met gevaar voor hun eigen ziel en tot ergernis van de Kerk.

De Kerk kan veel in en van de zwakken "hebben", en daarom mogen wij wel de vrijheid nemen om, zij het op 'n milde wijze, toch vaak ronduit (= eerlijk) met hen te handelen. Het doel van ware liefde is, om het gezelschap beter te maken; iets, wat door verzwijging van fouten vaak verhinderd wordt. Bij sommigen werkt een geest van zachtmoedigheid het best, maar bij anderen een roede. Sommigen moeten met geweld uit het vuur getrokken worden (Judas, vers 23), en zij zullen om onzentwil er God voor prijzen in de dag van hun bezoeking.

49

Wij horen de Zaligmaker "wee" op "wee" stapelen, wanneer Hij met hardnekkige geveinsden te maken heeft (Matth. 23: 13); want geveinsden hebben een krachtiger overtuiging nodig dan grove zondaren, omdat hun wil niet deugt, en hun bekering dan gewoonlijk krachtig is. Een lastige knoop moet een overeenkomstige wig hebben, anders verraden wij hun zielen door een wrede barmhartigheid. Een scherpe terechtwijzing is soms een kostelijke parel en een zoete balsem. De wonden van zorgeloze zondaars zullen met zachte woorden niet genezen. De Heilige Geest kwam zowel in vurige tongen als in de gedaante van een duif, en die Heilige Geest zal een geest van voorzichtigheid en onderscheid schenken als het zout, dat al onze woorden en daden smakelijk maakt. En zulk een wijsheid zal ons leren om een woord te bekwaamer tijd te spreken (Jes. 50: 4), evengoed tot de vermoeide als tot de zorgeloze ziel. En inderdaad had hij de "tong van een geleerde" nodig (Jes. 50: 4), die hetzij opbeurend hetzij neerwerpend zijn zal; maar op deze plaats spreek ik zacht tot hen die zwak en daarvoor gevoelig zijn. Deze mensen moeten wij vriendelijk grootbrengen en zachtkens voortdrijven, zoals Jakob zijn vee (Gen. 33: 14) overeenkomstig hun gang, en al naardat zijn kinderen het konden hebben.

Zwakke christenen zijn als spiegels, die bij het minste of geringste ruw gebruik beschadigd worden; terwijl ze anders, bij voorzichtig gebruik, lange jaren dienst doen. Deze eer van een zachtzinnig gebruik moeten wij ook aan de zwakkere vaten geven (1 E. 3: 7), waardoor wij zowel hen zullen behouden, alsook ze voor de kerk en onszelf van nut zullen doen zijn.

Indien in onreine lichamen alle kwade vochten uitgezuiverd worden, zult ge het leven, ja alles wegzuiveren. Daarom, hoewel God zegt dat Hij hen doorlouteren wil, zoals men zilver loutert (Zach. 13: 9), toch zegt Hij ook (Jes. 48: 10), dat Hij hen gelouterd heeft, maar niet als zilver; dat wil zeggen: niet zo grondig, dat er geen slakken overblijven. Want Hij houdt rekening met onze zwakheid. Volslagen loutering is (weggelegd) voor een andere wereld, voor de wereld van de zielen van volmaakte mensen.

8. *In predikanten wordt tederheid vereist tegenover pas-beginnenden.*

Godgeleerden moeten er daarom op letten, hoe zij met deze mensen in verschillende bijzondere omstandigheden zullen handelen.

Laten ze, ten 1ste, oppassen dat ze de zaken niet te hoog opvoeren, door ze tot algemene en noodzakelijke kentekenen van genade te maken, die met de ervaring van menig goed christen niet overéenkomen; noch de zaligheid en verdoemenis aan die dingen verbinden, die zo'n groot gewicht niet kunnen verdragen; als gevolg waarvan de mensen zonder noodzaak dieper terneergeslagen worden, dan dat zij weer in allerijl door henzelf of anderen kunnen opgericht worden. De gezanten van zo'n vriendelijke Zaligmaker moeten niet zo meesterachtig zijn, om zichzelf in de harten van het volk te installeren, waar alleen Christus als in Zijn eigen tempel behoort te zitten. Hoe bekommerd was de heilige Paulus in gevallen der consciëntie, om geen strik over een zwak geweten te brengen.

Zo behoorden zij er ook goed op te letten, dat zij hun mening niet in duistere uitspraken verbergen, door in de wolken te spreken. De waarheid is voor niets zozeer beducht, als voor verdonkeremanen, en ze wenst niets zo hevig, als klaar voor het oog van allen opengelegd te worden; wanneer zij geheel ontbloot is, is zij het lieflijkst en krachtigst.

Zoals onze gezegende Zaligmaker onze natuur aannam, evenzo nam Hij ook onze gewone manier van spreken over, wat tot Zijn vrijwillige vernedering behoorde. De heilige apostel Paulus was een diepzinnig man en toch werd hij als een "voedster" voor de zwakken (1 Thess. 2: 7).

Die geest van barmhartigheid, die Christus kenmerkte, behoorde er Zijn dienstknechten toe te brengen, om er tevreden mee te zijn zichzelf ten dienste van de geringsten te vernederen. Wat was er de oorzaak van, dat het Koninkrijk der hemelen geweld aangedaan werd (Matth. 11 22), na de tijd van Johannes de Doper? Toch immers dit, dat de troostvolle waarheden met die klaarheid en duidelijkheid opengelegd werden, dat het volk daardoor zo geraakt werd, dat zij een heilig geweld op Gods Koninkrijk oefenden!

Christus verkoos hen om barmhartigheid te prediken, die het meest barmhartigheid ondervonden hadden, zoals de heilige Petrus en Paulus; opdat zij voorbeelden zouden zijn van hetgeen zij onderwezen. De heilige Paulus werd allen alles (1 Kor. 9: 2), door laag voor hen te bukken, tot hun bestwil. Christus kwam van de hemel naar beneden en ontledigde Zichzelf van Zijn majesteit uit tedere liefde voor de zielen; zullen wij dan niet van onze hoogdravende ideeën afdalen, om een arme ziel goed te doen (= tot zegen te zijn)? Zal de mens trots zijn, nadat God zo nederig geweest is? Ten 2^e Wij zien de dienaars van satan zich in alle mogelijke vormen en gedaanten veranderen om

Jodengenoten te maken (Matth. 2.3: 15). Een Jezuïet zal als ieder ander worden. We zien eergierige mensen 'hun best doen zich bij de grillen aan te passen van hen, met wier hulp zijzelf hopen te "klimmen"; en zullen wij dan niet proberen om onszelf Christus toe te eigenen, door Wie wij, naar wij hopen, (eenmaal tot de hemelse heerlijkheid) bevorderd worden, ja met Wie wij nu reeds in de hemel gezet zijn? Nadat wijzelf voor Christus gewonnen werden, behoorden wij ons in te spannen om ook anderen voor Hem te winnen. Heilige eerzucht en begeerte moeten ons ertoe dringen, om de gezindheid die in Christus was, aan te nemen; maar dan moeten we eerst onszelf kwijtraken.

Ten 3e behoorden wij hun verstand niet te plagen en te kwellen met nieuwsgierige of twistzieke samensprekingen (Rom. 14: 1). Want dan zullen wij ze in de war brengen en vermoeien, en er aanleiding toe geven, dat zij de zorg voor alles van zich afzetten. Die eeuw der Kerk, die zo bijzonder rijk was aan interessante problemen, was erg dor en onvruchtbaar wat de dienst van God betreft. Want het brengt het volk de gedachte bij, alsof de Godsdienst alleen maar een verstands-zaak is, en bestaat in knopen leggen en losmaken; de hersens van mensen die daartoe neigen, zijn gewoonlijk heter dan hun hart.

Desniettemin moet het volk - wanneer wij in tijden en op plaatsen komen, waar allerlei twijfel over hoofdzaken rijst - hierin zoeken gefundeerd te worden. God laat vaak toe dat er moeilijkheden ontstaan, om onze liefde te beproeven en onze talenten te oefenen. Niets is zo zeker, dan hetgeen ná twijfelen zeker is. Het schudden maakt vast en doet wortels schieten. In een twistzieke eeuw is het een verstandige zaak, om christen te zijn, en te weten waarop men zijn ziel zeker en vast zal stellen. Het is hier eenvoudig een plicht der liefde om de stenen (des aanstoots n.l.) op te ruimen en de weg naar de hemel te banen. Daarom moeten wij erop letten, dat wij een tegenpartij - onder de dekmantel, disputen te willen vermijden - niet toestaan, wat op de waarheid te krijgen; want zo kunnen wij gemakkelijk zowel de waarheid Gods als de zielen der mensen verraden. En evenzo verhinderen zij die dat missen, door hun buitensporige gestrengheid, dat beroerde zielen door hen getroost worden. Want door deze methodes onderdrukken velen hun aanvechtingen en branden van binnen, omdat zij niemand hebben, in wiens schoot zij hun droefheid kunnen uitstorten en hun ziel ontlasten.

Wij moeten niet binden, waar God losmaakt, en niet losmaken, waar God bindt; evenmin moeten we openen, waar God sluit, of sluiten, waar God opent. Het juiste gebruik der sleutelen (= tuchtoefening) is altijd tot zegen. Op de persoonlijke toe-eigening moet goede acht geslagen worden.

Want een mens kan een vals profeet zijn, en toch de waarheid spreken. Indien het geen waarheid is voor de persoon tot wie hij spreekt; indien hij bedroeft, dien God niet bedroefd heeft (Klaagl. 3: 33) door misplaatste waarheden of door vertroosting, op een verkeerde wijze... dan kunnen de harten der goddelozen versterkt worden. De spijs van de één kan vergif betekenen voor een ander.

Indien wij letten op de algemene geaardheid van deze tijd, dan zijn bezielende en wakkerschuddende Schriftplaatsen de beste. Toch hebben vele gebrokenen van geest zachte en zalvende woorden nodig. Zelfs in de meest boze tijden mengden de profeten zoete vertroosting (in hun woorden) voor het verborgen overblijfsel van het gelovige volk. God heeft troost, en zegt zowel: "Troost, tróóst Mijn volk" (Jes. 40: 1), als: "Verhef uw stem als een bazuin!" (Jes. 53: 1).

En hier is tevens een waarschuwing op z'n plaats.

Barmhartigheid berooft ons niet van ons juiste oordeel, zodat wij rokende stukken

hout voor rokende vlaswieken zouden houden. Niemand zal méér roepen om barmhartigheid voor anderen, dan juist degenen, wier deel een gepaste gestrengheid is. Dit voorbeeld wil geen onverschilligheid aanmoedigen en evenmin te veel toegeven aan hen, die verlevendiging nodig hebben. Koude ziekten moeten hete geneesmiddelen hebben. Het behoorde tot de billijke aanbevelingen van de gemeente te Eféze, dat zij "de kwaden niet konden verdragen" (Opb. 2: 2). Wij behoorden anderen zó te verdragen, dat wij daarmee een afkeer van het kwaad betoonden. Onze Zaligmaker Christus wilde geen scherpe terechtwijzing achterwege laten, waar Hij gevaarlijke tekorten bij Zijn meest geliefde jongeren bespeurde. Het bergt een vloek in zich, wanneer men het werk des Heeren op een trage manier verricht (Jer. 48: 10); terwijl het een werk van gerechtvaardigde strengheid is, wanneer men het zwaard in de ingewanden van de vijand steekt. En zij, die wij door hun eerste vijanden hun zonden! - laten verraden, zullen billijke oorzaak hebben om ons later te vervloeken.

Het is moeilijk om de juiste grenzen tussen barmhartigheid en strengheid te trekken, zonder een Geest Die boven onze eigen geest uitgaat; naar welke Geest wij moesten verlangen om daardoor in alle dingen geleid te worden. Die wijsheid, die woont bij de kloekzinnigheid (Spr. 8: 12) zal ons in deze bijzondere dingen leiden, zonder welke de deugd geen deugd en de waarheid geen waarheid is. Men dient elk geval aan de regel te toetsen. Want indien er geen nauwkeurig toezicht is, dan zal schijnbare overeenkomst in hun toestand de verwekster zijn van dwalingen in onze meningen dienaangaande. Die vurige, stormachtige en verwoestende geesten in het pausdom, die hun godsdienst door wreedheid zoeken voort te planten, bewijzen zich vreemdeling te zijn van die wijsheid, die van Boven is, welke de mensen goedertieren, vreedzaam en gewillig maakt om die barmhartigheid te bewijzen, die zij tevoren zelf ondervonden hebben. Het is een manier om te overwinnen, zoals die met Christus en zo ook met 's mensen natuur overeenkomt, n.l. te zegevieren door enige toegeeflijkheid en matiging. En toch zien wij dikwijls een valse geest bij hen, die om "matiging" roepen. Het dient alles alleen maar om hun eigen plannen met des te groter kracht door te drijven; en als zij aan de winnende hand komen, zullen ze nauwelijks die matiging tegenover anderen laten gelden, die ze nu van anderen willen ontvangen. En er is eveneens een trotse soort matiging, wanneer n.l. de mensen op zich willen nemen om beide partijen te willen beoordelen, precies alsof zij wijzer waren dan die beide; ofschoon, als de geest oprecht is, een toeschouwer meer zou kunnen opmerken, dan zij die in strijd zijn.

9. Overheden behoorden - evenals particuliere christenen - voorzichtig ,met de zwakken om te gaan.

Zo komt het in de kerkelijke censuur méér met de Geest van Christus overeen, zich bij de mildere partij te voegen en geen vlieg met een hamer op het voorhoofd dood te slaan, noch de mensen om een kleinigheid buiten de hemel te sluiten. Zelfs de snuiters van de Tabernakel waren van zuiver goud, om de zuiverheid van die censuren (= berispingen) tot uitdrukking te brengen, waardoor het licht der Kerk helder gehouden wordt. De (sleutel-)macht, die aan de Kerk toevertrouwd is, strekt tot opbouw en niet tot vernietiging. Hoe vol zorg betoonde zich de heilige Paulus, dat de overspelige Korinthier (2 Kor. 2 7), mits zich bekerende, toch maar niet door al te grote droefheid verslonden zou worden.

Wat de burgerlijke Overheden betreft: zij moeten vanwege de behoeften der burgers en om redenen van staat, de wet haar vrije loop laten hebben; en toch behoorden zij in zover deze zachtmoedige Koning na te volgen, dat zij geen bitterheid en hartstocht met 'het hun van God verleende gezag vermengen. Autoriteit is een straal van Gods majesteit, en heeft de meeste uitwerking, waar de minste vermenging voorkomt met

hetgeen van de mens is. Het vereist dan ook een meer dan gewone wijsheid om die wél te regelen. Dit snoer moet men niet te strak spannen en al evenmin te veel vieren. Rechtvaardigheid is iets harmonisch. Kruiden die buitengewoon heet of koud zijn, doden. Wij zien dat elkaar precies tegengestelde elementen (= bestanddelen) in één lichaam, door een wijze samenvoeging bewaard blijven. Al te gestrengte rechtvaardigheid is vaak buitengewóne onrechtvaardigheid, waar (n.l.) bepaalde aanzienlijke omstandigheden tot matiging behoorden te bewegen; en de rekening zal te lichter vallen, wanneer men eer tot matiging dan tot gestrengheid genegen is. Een schaamteloze behandeling van deerniswekkende personen is, indien zij vernederd zijn, onbetamelijk in degenen, die zelf barmhartigheid verwachten. Ellende zou een magneet tot barmhartigheid moeten zijn, en niet een voetenbankje voor trots om op te trappen.

Soms gebeurt het wel eens, dat zij die onder het opzicht van anderen staan, zich bijzonder te buiten gaan in eigenwijsheid en harde berispingen, en zo 'het werk van hun meerderen ten behoeve van het algemeen welzijn kleineren en tegenstaan. Bij een zo grote zwakheid van 's mensen natuur en vooral in deze bouwvallige eeuw der wereld, moeten we enig matig geluk, dat wij van de regering genieten, ten goede duiden, en niet volkomen als een nagel in de wond ons gedragen, door de zaken te misduiden en zo te verergeren. Hier behoorde de liefde een dekmantel over de kleinere gebreken te werpen van wie boven ons staan. Vaak is de arme de onderdrukker door onrechtvaardig kabaal. We moeten ernaar streven om aan de daden van de regering een goede uitleg te geven, die aan de aard van hun optreden niet te kort doet.

Tenslotte is hier ook nog iets voor elke christen, ja voor ons allen in onze gemeenschappelijke betrekkingen, om aandacht aan te wijden. Wij zijn immers in vele dingen den zwakken een schuldenaar.

1. Laten we dan goed letten op het gebruik van onze vrijheid, en er ons best voor doen om door ons gedrag geen ergernis te geven, opdat ons voorbeeld hen niet dwingen. Er zit immers een gebiedende kracht in een voorbeeld, zoals van Petrus in Galaten 2. Losheid van leven betekent zowel wreedheid voor onszelf als voor de ziel van anderen. Ook al kunnen wij hen, die verloren willen gaan, niet voor omkomen behoeden, wat de uitkomst en afloop betreft: toch, indien wij doen hetgeen automatisch de ziel van anderen kan verwoesten, kan hun ondergang ons toegerekend worden.

2. Laten de mensen er zich toch voor wachten om satans werk tot het hunne te maken, b.v. door het verdraaien van anderer goede daden, zoals hij dat met Jobs werken deed. "Is het om niet, dat Job God vreest?" (Job 1: 9). Of door hun persoon te belasteren, door hen te beoordelen naar de slechtheid van hun eigen hart. De duivel bereikt veel meer door zulke ontmoedigingen en lasteringen, die dan op de dienst van God geworpen worden, dan met vuur en zwaard. Deze (als een ontijdige vorst) bevrozen alle genade-aanbiedingen in de knop; en doen, zoveel ze maar kunnen, - evenals Herodes - om Christus in de jonge belijders te doden. Een christen is een geheiligd en Gode-gewijd schepsel, een tempel van Christus; en wie Zijn tempel schendt, dien zal Christus schenden (1 Kor. 3: 17).

3. Onder andere dingen, waarvoor men zich te hoeden heeft, is er onder de particuliere christenen een vermetele aanmatiging om anderen te bevitten, terwijl zij immers geen acht slaan op hun (eigen) verzoeking. Sommigen zullen iemand in een driftbui

buiten de kerk en de broedergemeenschap zetten. Maar ziekten brengen geen wijziging in echte familieverhoudingen; al zou een kind in een bevlieging niets van z'n moeder willen weten, toch zal daarom de moeder het kind niet verstoten.

Daarom is er in deze tijd vol oordelen en gericht en een gegronde reden voor Dakobus' waarschuwing, dat we niet "vele meesters" moeten zijn (Jak. 3: 1), dat we elkaar niet door driftige verwijten - vooral in dingen van bijkomstige aard - zullen straffen. Bepaalde dingen zijn al naardat de geest is van hem, die ze doet of nalaat; want beide kan geschieden voor de Heere.

Een heilige bedoeling in middelmatige dingen maakt de oordelen der mensen, indien al niet schijnbaar tegenstrijdig, dan toch niet zo erg afkeurenswaardig. Omwille van de goede bedoelingen die Christus bij ons opmerkt, ziet Hij enig kwaad erin door de vingers, in zover Hij het ons niet ten laste legt.

De mensen moeten niet al te nieuwsgierig zijn, door hun neus in andersmans zaken te steken. Wij behoorden liever te weten te komen, wat zij bezitten voor de eeuwigheid en ons hart ertoe te bewegen om hen lief te hebben, dan te letten op de zwakheden, die de Geest van God op Zijn tijd wel verteren zal, om ons te vervreemden. Sommigen denken dat het een teken van krachtige genade is, wanneer men niets in de zwakken kan verdragen, terwijl (integendeel!) de sterksten het beste de gebreken der zwakken kunnen verdragen. Waar de grootste heiligheid gevonden wordt, daar is ook de meeste gematigdheid, n.l. waar die de kinderlijke liefde tot God en het welzijn van anderen geen schade berokkent.

Wij zien hier in deze tekst bij Christus een wonderlijke vermenging van absolute heiligheid en grote matiging. Hoe zou er van onze zaligheid ook maar iets terechtgekomen zijn, indien Hij op zekere voorwaarden gestaan had en Zich niet heel laag tot ons neergebogen had? Wij behoeven echt niet te proberen om heiliger dan Christus te zijn.

De Heilige Geest is er tevreden mee om in onaangenaam-smokende zielen te wonen. O, dat die Geest toch een soortgelijke erbarmende genegenheid in onze geest wilde blazen! Wij verdragen de bitterheid van alsem en van andere wansmakelijke planten en kruiden, uitsluitend omdat wij er een bepaalde gezonde eigenschap in vinden; en waarom. zouden wij dan mensen met profijtelijke diensten en genade verwerpen, alleen vanwege een zekere gemoedsgesteldheid, die, zoals zij ons ergert, ook henzelf bedroeft?

Zolang wij hier op aarde leven, is er genade in de ziel, die (daar zij onvolkomen vernieuwd is) woont in een lichaam, dat aan verschillende humeuren onderworpen is; zodat de ziel nu eens tot overdaad in de éne en dan weer in de andere hartstocht gebracht wordt.

Bucer was een diepzinnig en gematigd godgeleerde. Na langdurige ervaring besloot hij niemand te verwerpen, in wie hij iets van Christus opmerkte. De beste christenen in deze onvolkomen staat zijn als goud dat een weinig te licht is, en dat daarom enige toegevendheid nodig heeft om ervoor door te kunnen gaan. U moet zelfs voor de besten toegeeflijk zijn. Wij moeten maar met onze liefde en barmhartigheid aanvullen, wat - naar we bespeuren - hun nog ontbreekt.

De Kerk van Christus is een "algemeen gasthuis", waarin allen enigermate aan een bepaalde geestelijke ziekte lijden, opdat wij allen reden zouden vinden om onderling de geest der wijsheid en der zachtmoedigheid te beoefenen.

1. Om dit des te beter te kunnen doen, moeten we de Geest van Christus aandoen. Gods Geest bezit Majesteit. Verdorvenheid zal moeilijk voor de verdorvenheid bij een ander opzij gaan. Hoogmoed is onuitstaanbaar voor hoogmoed. De wapenen in deze krijg moeten niet vleselijk zijn (2 Kor. 10: 4). De voornaamste

Apostelen wilden de dienst in het Evangelie niet beginnen, of ze moesten eerst bekleed worden met de kracht uit de hoogte (Luk. 24: 49). De Geest wil alleen met Zijn eigen gereedschap werken. En wij behoorden te beseffen, welk een liefde Christus den Zijnen in deze aangelegenheid wilde toedragen. Die grote Medicijnmeester bezat - zoals Hij een levendig, scherp oog en een gezonde tong heeft - ook een zachte hand en een teder hart (vgl. Augustinus op Galaten 6).

2. Verplaatsen we ons eens in de toestand van hen, met wie wij te maken hebben. Wij zijn of waren, of kunnen precies eender zijn. Maakt dus hun zaak tot die van onszelf, en geeft er eens acht op, in hoe nauw verband een christen met hen staat, ja, als een broeder, een mede-lidmaat en een erfgenaam van dezelfde zaligheid. En daarom, laten we hun toch in alle opzichten een tedere zorg toedragen; en dat vooral door het bevorderen van vrede van hun geweten. Dat geweten is iets teers en fijngevoeligs, het moet dienovereenkomstig dan ook gebruikt worden. Het lijkt op een slot: indien dat van binnen stuk is, zal het niet meevallen het open te krijgen.

10. Regels om na te gaan, of wij onder hen behoren, die Christus niet uitblust.

Nu gaan wij over tot de "beproeving", om te zien, of wij ook zulke rokende vlaswieken zijn, die Christus niet zal uitblussen. Denkt dan bij dit onderzoek aan deze volgende regels en kentekenen:

1. Wij moeten twee ogen bezitten, het éne om de onvolmaaktheden bij onszelf en bij anderen te zien, en een ander, om te kunnen zien wat goed is. "Ik ben zwart", zegt de Kerk, "doch lieflijk" (Hgl. 1 5). Die mensen missen voortdurend troost, die veel met zichzelf overhoop liggen en door hun gebreken ertoe neigen om aan zulke bittere dingen voedsel te geven, die de kwaal het meest zullen verergeren, waaraan ze lijden. Deze mensen hebben er schik in, om alleen op de donkere kant van de wolk te letten.

2. Wij moeten onszelf niet steeds naar wat wij op een bepaald ogenblik gevoelen, beoordelen. Want bij verzoeken zullen we niets dan rook van wantrouwende gedachten opmerken. Vuur kan in de as bijeengerakeld zijn, zonder dat men het zien kan. 't Leven is bij winterdag in de wortel verborgen.

3. Hoed u voor valse redeneringen, zoals b.v.: omdat ons vuur niet zo'n vlam geeft als dat van een ander, bezitten wij helemaal geen vuur! Om zo door valse conclusies te zondigen tegen het verbond en valse getuigenis (tegen onszelf!) te geven. De "verloren zoon" wilde niet beweren, dat hij geen zoon was, maar dat hij het niet waardig was een zoon genaamd te worden (Luk. 15 19). Wij moeten evenmin vertrouwen stellen in een vals bewijs als een waar bewijs loochenen. Want dan zouden wij het werk van Gods Geest in ons onteren en de steun van dat kenmerk verliezen, dat onze liefde tot Christus versterken en ons tegen satans ontmoedigingen wapenen moet. Sommigen zijn op dit punt zo schuldig, als waren ze door satan, de verklager der broeders, (Opb. 12: 10) ervoor gehoord, om voor hem te pleiten bij het beschuldigen van zichzelf.

4. U dient te weten, dat God als fundament voor dit stuk, in het verbond der genade, de wakkerheid van de genade en niet een zekere mate (van genade n.l.) vereist; en een vonkje vuur is evengoed vuur als het gehele element. Dus moeten wij zowel op de genade in de vonk als in de vlam letten. Alle mensen hebben niet een even sterk, en toch wel een even "dierbaar geloof" (2 P. 1: 1), waardoor zij vast staan en de volmaakte gerechtigheid van Christus aandoen. Een zwakke hand kan een kostelijk juweel beetpakken. 'n Paar druiven bewijzen, dat de plant een wijnstok en geen doornbos is. Het is één ding, gebrekkig in de genade te zijn, en een geheel ander ding, de genade totaal te missen. God weet wel dat wij niets van onszelf bezitten. En

daarom eist Hij in het genadeverbond echt niet meer dan Hijzelf geeft, en daarom geeft Hij wat Hij eist, en neemt dan aan wat Hij geeft 1). Wie geen lam bezit, mocht een paar tortelduiven offeren (Lev. 12: 6). Wat is het Evangelie zelf anders dan een barmhartige verzachting, waarin Christus' gehoorzaamheid voor de onze wordt gerekend, en onze zonden op Hem geladen worden, en waarin God van Rechter Vader wordt, Die ons de zonden vergeeft, en onze gehoorzaamheid, hoe zwak en beoedeld die ook is, aanneemt? Wij worden nu onder het genadeverbond naar de hemel geleid, langs een weg van liefde en barmhartigheid.

Dit zal een belangrijk hulpmiddel blijken te zijn om nauwkeurig het verschil te leren kennen tussen het werkverbond en het verbond der genade, tussen Mozes en Christus. Mozes breekt zonder pardon alle gekrookte rieten stuk en blust alle rokende vlaswieken uit. Want de Wet eist le. persoonlijke, 2e. voortdurende, 3e. volmaakte gehoorzaamheid, en dat 4e. uit een volkomen hart; en wel onder de allerverschrikkelijkste vervloeking, en geeft geen enkele kracht (n.l. om die wet te vervullen). Ze is dus een strenge tuchtmeester, evenals die van Farao. Want ze eist het ganse opgelegde werk, en geeft nog geen strootje. Christus (daarentegen) komt met zegen op zegen, zelfs over hen die Mozes vervloekt had, en met geneeskrachtige balsem voor die wonden, welke door Mozes geslagen waren.

Dezelfde plichten worden in beide verbonden geëist; zoals b.v. om den Heere lief te hebben van ganser harte en van ganser ziele (Deut. 6: 5). In het werkverbond moet dit in al haar gestrengheid verstaan worden; maar onder het genadeverbond, voor zover het een oprechte poging betreft in overeenstemming met de ontvangen genade (en zo moet het van Jozia en anderen verstaan worden, als er van hen gezegd wordt, dat zij God met hun ganse hart liefhebben), moet het een evangelische verzachting krijgen.

De Wet wordt door het Evangelie verzoet en wordt voor de inwendige mens tot een vermaak (Rom. 7: 22). Onder dit genadeverbond betekent oprechtheid hetzelfde als volmaaktheid. Dit werkt en betekent "de dood in de pot" voor de roomse godsdienst, omdat zij de twee verbonden dooreen mengen. En het doodt de troost der kwijnenden, dat zij die niet kunnen onderscheiden. En zo laten zij zich onder (het juk der) dienstbaarheid houden (Jes. 61: 1, v.), daar Christus hen vrijgemaakt heeft; en zo sluiten zij zichzelf in de gevangenis, waar Christus de deuren voor hen geopend heeft.

5. Genade is soms zo gering, dat zij door ons niet eens onderkend kan worden; de Geest heeft soms verborgen werkingen in ons, die wij op het moment zelf niet kennen; maar Christus kent ze wel. Soms in de bitterheid van de aanvechting, wanneer de geest met het gevoel van Gods toorn worstelt, zijn wij geneigd te denken, dat God (ons) een vijand is; en een beroerde ziel is als sterk-bewogen water; we kunnen er niets in zien; en voor zover het niet gezuiverd is, zal het alleen maar slik en vuil opwerpen. Ze zit vol tegenwerpingen tegen zichzelf. Toch kunnen wij meestal wel iets onderscheiden van het verborgen leven en van deze rokende vonken.

Op een donkere dag is er nog zoveel licht, dat we daaraan kunnen weten dat het dag en geen nacht is. Zo is er dan ook iets in een christen onder een wolk 1) (aanwezig), waardoor hij onderscheiden kan worden als een waar-gelovige van een schijnheilige. Er is niet énkél duisternis in de genadestaat, maar er zijn enkele stralen licht, waardoor het rijk der duisternis niet gehéél en al zegeviert.

11. *Tekenen van de rokende vlaswiek, die Christus niet uitblust.*

Na dit alles voorop te hebben gesteld, willen we nu tot een onderzoek overgaan, en weten:

Eerst: indien er enig heilig vuur in ons is, dan werd het van de hemel (uit) ontstoken door de Vader der lichten, Die gebood dat het licht uit de duisternis schijnen zou (2

Kor. 4: 6). Zoals dat ontstoken wordt in de weg der middelen, zo wordt het ook onderhouden. Het licht in ons en het licht in het Woord komen van elkaar voort, en beide stammen van één Heilige Geest; en daarom is de reden, waarom sommigen op het Woord geen acht slaan, deze, dat er geen licht in hen is (Jes. 8 20). Hemelse waarheden moeten hemels licht hebben, om ze te onderscheiden. Natuurlijke mensen zien wel hemelse dingen, maar niet in hun eigen licht, maar door een lager licht. God ontsteekt bij ieder bekeerd mens een licht in het oog van zijn ziel, en dat in overeenstemming met het licht der waarheden, die hem geopenbaard zijn. Een vleselijk oog zal daarom nooit geestelijke dingen (kunnen) zien.

Ten 2e. bezit het geringste Goddelijke licht enigermate warmte; licht in het verstand verwekt warme liefde in de genegenheden. Naarmate het geheiligde verstand een ding waarachtig of goed bemerkt te zijn, in die mate omhelst zulks de wil. Zwak licht wekt ook maar zwakke genegenheden, en een sterk licht sterke neigingen. En toch is een weinig geestelijk licht sterk genoeg om felle tegenwerking van vlees en bloed te weerstaan, en door alle aardse verlokkingen en alle mogelijke tegenwerkende hindernissen heen te zien, door ze veel lager te achten dan die hemelse voorwerpen, die het ziet.

Alle licht dat niet geestelijk is, wijkt - omdat het de kracht van de heiligmakende genade mist - voor elke onbeduidende aanvechting, vooral wanneer deze bij iemands persoonlijke neigingen past en daarbij aansluit. Dit is ook de reden, waarom christenen, die slechts weinig licht bezitten in kwantitatief opzicht, maar toch hemels (licht) wat de aard ervan betreft (kwalitatief dus), staande bleven, ... terwijl mensen met groter gaven te gronde gaan. Deze overwinning van het licht in de ziel komt daar vandaan, dat tegelijk met de Geest der verlichting ook een Geest der sterkte in de godzaligen komt (2 Thess. 1: 7), om het hart aan de geopenbaarde waarheid te onderwerpen; en om een proeven en smaken in de wil te werken, die met de zoetheid der waarheden overeenkomt. Zo niet, dan zal een louter natuurlijke wil zich tegen bovennatuurlijke waarheden verzetten, vanwege haar antipathie en vijandschap ertegen. Aan de godzaligen worden heilige waarheden geschonken door middel van hun smaak; begenadigde mensen hebben n.l. zowel een geestelijk verhemelte als een geestelijk oog. Genade verandert de smaak.

Ten 3e. Waar dit hemelse licht ontstoken is, leidt het op de rechte weg. Want het werd met die bedoeling gegeven, om ons de beste weg aan te wijzen en op de bijzondere paden des levens te leiden; anders is het maar een algemeen licht, dat alleen in het voordeel van anderen gegeven is. Sommigen bezitten het licht der kennis, en volgen toch dat licht niet, maar laten zich door hun vleselijk verstand en inzicht voortdrijven. Zij zijn het, van wie de profeet zegt: "Gij allen die een vuur aansteekt, en u met spranken omgordt: wandelt in de vlam van uw vuur en in de spranken, die gij onstoken hebt. Dat geschiedt u van Mijne hand, in smart zult gijlieden liggen" (Jes. 50: 11).

God heeft er een vermaak in, de vleselijke wijsheid als vijandschap tegen Zichzelf te schande te maken, en haar van haar voorrecht te beroven, welke is de alleen-wijze God. Daarom moeten wij wandelen in Zijn licht en niet bij de vlam van ons eigen vuur. God moet onze lamp laten schijnen (Ps. 18: 28), en anders zijn wij, als mensen die in duisternis wonen. Die vonkjes, die niet van de hemel ontstoken werden, blijken niet sterk genoeg te zijn om ons ervoor te bewaren dat wij in droefheid neerliggen, ook al geven zij een groter geflikker en schijnsel dan het licht van Bóven; zoals ook dronken lieden wel groter dingen doen dan mensen die niet dronken zijn. Toch is hun

kracht niet echt. Evenzo ontstaat de buitensporige vreugde van deze mensen ten gevolge van een niet-echt licht. De lamp der goddelozen zal uitgeblust worden (Job 18: 6). Het licht van sommigen gelijkt op het weerlicht, dat na een plotselinge gloed, hen in des te groter duisternis hult. Ze kunnen het licht waarderen, wanneer het schijnt, maar ze haten het, wanneer het ontdekkend en onderwijzend is. Al een weinig heilig licht zal ons ertoe in staat stellen om het Woord te bewaren, en de dienst van God niet te verloochenen of Christus' Naam te loochenen, zoals Christus dat van de gemeente van Philadelphia zegt (Opb. 3: 8).

Ten 4e. Waar dit vuur is, zal het de dingen van verschillende aard vaneen scheiden, en een onderscheid tussen de dingen aantonen, als tussen goud en schuim. Het zal het verschil duidelijk maken tussen vlees en geest, en bewijzen dat het eerste uit de natuur voortkomt, en het andere uit de genade. Niet alles is verkeerd in een slechte daad, of goed in een goede daad. Er ligt goud in het erts, dat God en Diens Geest ons van binnen doet onderscheiden. Het hart van een vleeselijk mens gelijkt veel op een gevangenis, waar niets dan verschrikking en wanorde te bespeuren is: Dit licht maakt ons tot oordelen bekwaam en tevens nederig, bij een helderder gezicht op Gods reinheid en op onze eigen onreinheid; en het stelt ons in staat om het werk van de Geest bij een ander te onderkennen.

Ten 5e. Voor zover iemand geestelijk is, in zoverre is het licht hem een genoegen. Want hij wordt gewillig om te zien wat verkeerd is, om dat te verbeteren. Ook wordt hem bekendgemaakt, welke dienst hij te vervullen heeft. En dat vanwege het feit, dat hij echt het verkeerde haat en het goede nastreeft. Maar als hij ingaat tegen het hem geopenbaarde licht, dan zal hij daar wel gauw mee ophouden, omdat het licht een goed en gelijkgezind gezelschap bij hem aantreft. En dan laat hij zich, zelfs bij een gering inzicht van zijn dwaling, spoedig (beter) raden, zoals David, toen hij van plan was Nabal te doden..., die er God later voor dankte, dat hij op zo'n zondeweg tot stilstaan gebracht was (1 Sam. 25: 32).

Het licht stoort en hindert een vleeselijk mens, maar die probeert de toegang af te sluiten. Hij heeft er nu eenmaal geen zin in, om tot het licht te komen. Eer de Geest der genade het hart aan Zich onderwerpt, kan het nu eenmaal niet anders, of dat hart moet tegen het licht zondigen, M door het te weerstaan, M door het onder lage lusten gevangen te houden en het a.h.w. in de grond te begraven, M door het te bederven en het zó tot een vertegenwoordiger en agent voor het vlees te maken bij het opzoeken van argumenten, die daarvoor pleiten, óf door die kleine mate licht die men bezit, te misbruiken om n.l. een hoger, sterker en hemelser licht buiten te sluiten; en zo maakt men tenslotte het licht dat men heeft, tot een misleidende gids naar de buitenste duisternis.

En de reden daarvan is deze, dat het (licht) van binnen geen vriend aantreft, de ziel is in een ermee strijdende gesteldheid: en licht verhindert steeds die zondige vrede, die de mensen zichzelf willen aanpraten. Ten gevolge daarvan zien wij vaak, dat het de mensen nog meer in woede ontsteekt; zoals de zon bij voorjaarsdag allerlei koortsachtige ziekten verwekt, omdat zij dampen opwekt en die niet doet verdwijnen.

Niets is er in de wereld onrustiger dan het hart van een goddeloze, die onder de middelen der kennis neerzit, totdat hij als een dief de kaars uitgeblazen heeft, om des te ongeremder het kwaad te kunnen bedrijven. Geestelijk licht is helder. Dat ziet 'n geestelijk goede zaak met toepassing op onszelf. Maar algemeen licht is verward en laat de zonde niet rust.

Waar ook maar in enige mate vuur aanwezig is, zal het de materialen die ze

tegenkomt, bestrijden. God heeft in den beginne een onverzoenlijke haat gesteld tussen licht en duisternis, evenals tussen goed en kwaad, en tussen vlees en geest (Gal. 5: 17). Genade zal zich nooit met de zonde laten verenigen, evenmin als vuur met water. Vuur zal zich niet vermengen met wat ertegen strijdt, maar eigen zuiverheid handhaven. Het wordt nooit, als andere elementen wel, bedorven.

Daarom bewijzen zij, die voor de vrijheid van het vlees pleiten en preken, zichzelf van het leven Gods vervreemd te zijn. In deze strijd klagen begenadigden er dikwijls over, dat zij geen genade bezitten, maar dan spreken ze zichzelf in hun klachten tegen; net alsof iemand die ziet, zou mogen klagen dat hij niet zien kan, of erover mag klagen dat hij in slaap is, terwijl toch de echte klacht, die uit een mishagen aan de zonde voortkomt, bewijst dat er iets in hem is dat tegen de zonde indruist. Kan een dode klagen?

Sommige dingen, ook al zijn ze op zichzelf verkeerd, tonen toch iets goeds aan; zoals rook op de aanwezigheid van wat vuur wijst. Puistjes aan het lichaam bewijzen een sterke natuur. Bepaalde zwakheden verraden méér goeds, dan sommige daden, hoe mooi ze ook mogen lijken. 'n Teveel aan hartstochten om het boze te bestrijden - ofschoon niet helemaal goed te praten! - bewijst toch een betere geest, dan een onbezorgde gemoedstoestand, wanneer er reden te-over is, om ontsteld te zijn. Het is veel beter dat het water wat modderig aandoet, dan dat het helemaal niet stroomt. Job bezat meer genade bij zijn mateloze klachten, dan zijn vrienden met hun schijnbaar verstandige gedrag. Ook al worden de daden door enige zwakheid bezoedeld, toch zijn ze te verkiezen boven allerlei verrichtingen achteraf.

Ten 6e. Waar ook maar in nog zo geringe mate vuur aanwezig is, daar is het ook in zekere graad werkzaam. Daarom is de minste mate van genade werkdadig, omdat ze van Gods Geest voortkomt, Die om Zijn werkzame natuur bij vuur vergeleken wordt. Ja, zelfs wanneer er in zonden niets dan enkel verdorvenheid schijnt te werken, is er toch een tegengesteld beginsel aanwezig, om de kracht der zonde te breken, zodat ze niet bovenmate zondigende is, zoals bij hen die vleselijk zijn (Rom. 7: 13).

Ten 7e. Vuur maakt metaal week en buigzaam. Dat doet de genade ook. Waar zij aan het werk is, daar maakt ze het hart buigzaam en klaar voor alle mogelijke goede indrukken. Onhandelbare geesten bewijzen dat ze nog niet eens "rokende vlaswieken" zijn.

Ten 8e. Vuur verkeert alles, zoveel het maar kan, in vuur. Zo ook probeert de genade een soortgelijke inwerking bij anderen na te laten, en er zoveel mogelijk "goed" te maken. Genade maakt zelfs van natuurlijke en burgerlijke zaken een gunstig gebruik en maakt ze geestelijk. Wat een ander alleen burgerlijk doet, dat zal een begenadigde op een heilige manier verrichten. Hetzij hij eet of drinkt, of wat hij ook doet: hij doet het "al ter ere Gods", (1 Kor. 10: 31), om zo alles dienstbaar te stellen aan het hoogste doel.

Ten 9e. Vonken vliegen van nature naar boven. Evenzo voert de Geest der genade de ziel naar de hemel, en stelt Hij ons heilige en hemelse doeleinden voor. Zoals zij van de hemel ontstoken werd, zo brengt ze ons ook naar de hemel terug. Het onderdeel volgt het geheel: vuur klimt naar boven, en evenzo elke vonk naar zijn eigen element terug! Waar het oogmerk en de genegenheid der ziel naar God uitgaat, daar is genade aanwezig, hoe ook bestreden ze zij. De minste mate genade zijn de heilige begeerten, die uit het geloof en de liefde voortkomen. Want wij kunnen iets niet begeren,

wanneer wij niet eerst geloven dat het er is, en de begeerte ernaar is van de liefde afkomstig. Daarom worden die begeerten al enigszins gehouden voor een deel van de begeerde zaak zelf. Maar dan moeten ze wel:

1ste. standvastig zijn. Want alleen zo'n standvastigheid verraadt, dat ze op een bovennatuurlijke wijze natuurlijk en niet gedwongen zijn.

Ten 2e. moeten ze naar geestelijke dingen uitgaan, zoals geloven, God liefhebben; en dat niet uit een bijzondere dwang (omdat, indien zij genade hadden, zij denken zouden dat ze aan een bepaald gevaar konden ontsnappen), maar zoals een liefhebbend hart tot de begeerde zaak voortgedreven wordt om 'n zekere voortreffelijkheid, in die zaak zelf aanwezig.

En ten 3e. gaat die begeerte met droefheid gepaard, wanneer ze belemmerd wordt. Zo iets drijft uit tot het gebed: "Och, dat mijn wegen gericht werden om Uwe inzettingen te bewaren!" (Ps. 119: 5). "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen?", enz. (Rom. 7: 24).

Ten 4e. drijven de begeerten ons steeds verder: "o, dat ik God toch met meer vrijheid dienen mocht! O, dat ik meer bevrijd was van deze hinderlijke en schadelijke lusten!"

Ten 10e. Wanneer vuur een brandbare stof ontmoet, zoekt het een al maar groter terrein; en naarmate het hoger klimt, is de vlam des te zuiverder. Evenzo groeit genade, wanneer ze oprecht is, in omvang en zuiverheid. Het rokende vlas zal tot een vlam worden, en wanneer die groter wordt, werkt ze het tegengestelde en reinigt zichzelf al meer en meer. Daarom is het een bewijs dat het hart vals is, om onszelf een maat in de genade te stellen en op de grondbeginselen ervan te blijven rusten, en dat onder het motief, dat Christus de rokende vlaswiek immers niet uitblust.

Maar deze barmhartige gezindheid bij Christus wordt met volmaakte heiligheid verbonden, en bewijst zich in een totale haat tegen de zonde. Want om te voorkomen dat de zonde haar verdiende straf zou ontgaan, werd Hijzelf veel liever een Offerlam voor de zonde, waarin zowel Zijns Vaders alsook Zijn eigen heiligheid 't meest van alle gebleken is. En bovendien, hoewel Hij in het werk der heiligmaking Zijn werk bij ons onderhoudt en koestert, toch is Hij de zonde in ons niet gunstig genegen. Want nooit zal Hij Zijn hand van Zijn werk aftrekken, voordat Hij de zonde in haar wezen zelf uit onze natuur weggenomen heeft. Dezelfde Geest, Die de gezegende massa, waaruit Hij geboren werd, zuiverde, reinigt ook ons bij trappen, om bij zo'n heilig Hoofd te passen, en vormt het oordeel en de aandoeningen van allen, aan wie Hij barmhartigheid bewijst, om met Hemzelf samen te werken in de arbeid om Zijn doelstellingen te bevorderen, door de zonde uit onze natuur te verdrijven en te vernietigen.

12. Bezwaren worden weggenomen, die de troost beletten.

Het overdenken van deze regels en kenmerken kan veel troost bereiden aan de ziel van de zwakste; en om dit in nog meerdere mate te doen, wil ik er hier nog iets aan toevoegen, dat hen over enkele veel voorkomende bezwaren en verborgen gehouden gedachten tegen henzelf kan heenhelpen. Want wanneer die in het hart vaste wortel schieten, gaan ze er vaak onder gebukt.

1. Sommigen dan verkeren in de mening, dat zij totaal geen geloof bezitten, omdat ze geen volle verzekering kennen; terwijl toch het mooiste vuur, dat mogelijk is, enige rook zal ontwikkelen. De beste daden zullen nog naar de rook ruiken. Het mortier, waarin uien gestampt worden, zal er altijd naar blijven ruiken. Evenzo zullen al onze handelingen enigszins naar de "oude mens" smaken.

2. Ingeval zij een zwak lichaam hebben, denken sommigen, dat de genade sterft, omdat hun werkzaamheden zo zwak zijn, daar hun geest als instrument voor de daden van hun ziel verteerd is. Ze merken niet, dat God die verborgen zuchtingen waarneemt van wie ze naar buiten niet kunnen te kennen geven. Hij, Die hen zalig spreekt, Die aan de armen denken zal, zal ook Zelf zulke mensen in erbarmen aanzien.

3. Weer anderen worden besprongen met gemene voorstellingen in hun gedachteleven en met zondige en onwaardige gedachten betreffende God, Christus, het Woord enz., welke gedachten - als zoemende vliegen - hun vrede verontrusten en lastig vallen.

Deze gedachten worden hun als wild vuur door satan ingeblazen, zoals duidelijk blijken kan uit 1. de vreemdheid, 2. de kracht en het geweld, en 3. de schrikkelijkheid ervan, zelfs voor de verdorven natuur.

Een godvruchtig mens staat in dit opzicht niet schuldiger dan Benjamin aan Jozefs beker, die in zijn korenzak gestopt was. Onder andere hulpmiddelen, die door godzalige auteurs voorgeschreven worden - zoals een afgrijzen ervan en een losmaking ervan naar andere dingen, enz. - kan ook dit er één zijn, om n.l. erover aan Christus te klagen, en onder de vleugelen van Zijn bescherming te vluchten, en Hem te smeken of Hij onze zijde kiezen wil tegen Zijne en onze (gemeenschappelijke) vijand. Zou dan iedere zonde en lastering van de mens vergeven kunnen worden, en zouden het deze godslasterlijke gedachten, die de duivel tot vader hebben, dan niet kunnen? Immers Christus Zelf werd op dit terrein lastig gevallen, opdat Hij alle arme zielen in soortgelijke omstandigheden te hulp zou komen.

Maar toch bestaat er een onderscheid tussen Christus en ons in deze zaak, omdat satan van zichzelf niets tegen Christus kon uitrichten. Zijn inblazingen maakten in het geheel geen indruk op Zijn heilige natuur, maar werden als vonken die in zee vallen dadelijk geblust. Satans verzoeken van Christus betekenden slechts wat inblazingen van de kant van satan, en aan Christus' zijde waren het ervaringen van hun gemeenschap. Op zichzelf is het geen zonde, een kwade inblazing van een ander gewaar te worden. Het kwetste, Christus, maar het was niet Zijn, maar satans zonde.

Toch gaf Christus Zichzelf over om verzocht te worden, opdat Hij zowel met ons in onze worstelingen medelijden zou kunnen hebben, alsook om ons ertoe te bekwamen, om onze geestelijke wapenen te kunnen hanteren, zoals Hijzelf het deed. Christus zou hem met geweld overwonnen kunnen hebben, maar Hij deed het door een terechtwijzing. Maar wanneer satan tot ons komt, vindt hij iets van zichzelf bij ons, iets dat overeen komt en verband met hem houdt. Er is n.l. enigszins dezelfde vijandschap in onze natuur aanwezig jegens God en Zijn goedheid, als bij satan zelf. En daarom werpen zijn verzoeken meestal enige smetten op ons. En indien daar een duivel ontbrak om in te blazen, dan zouden spontaan de zondige gedachten uit ons binnenste opkomen; want ook al werd er niet één van buiten af ingeblazen, dan hebben we er nog een hoop binnen in ons. En indien de ziel met zulke gedachten zo lang bezig is, dat ze daaruit en daardoor er een zondig genoeg in schept of uit zuigt, dan laten ze een zwaarder schuld op de ziel na, en hinderen onze lieflijke gemeenschap met God, ja, ze onderbreken onze vrede en brengen een verkeerde smaak in de ziel teweeg, om nog grotere zonden te bedrijven.

Alle schandelijke uitbarstingen der zonde zijn aanvankelijk slechts gedachten. Slechte gedachten gelijken op de diefstal, die door het raam binnenklauteren; om de deur voor grotere dieven te openen. Gedachten zijn als zaad voor daden. Vooral wanneer deze bevorderd worden door satan, maken ze het leven van veel christenen welhaast tot een

martelgang. In zo'n geval betekent het een verkeerde troost die sommigen toedienen, n.l. dat verkeerde gedachten uit de natuur zelf voortkomen. Immers, wat "natuurlijk" is, schijnt niet zo erg te zijn. Maar we dienen te weten, dat de "natuur", zoals die 't eerst uit de handen Gods tevoorschijn kwam, zulke producten en gevolgen niet kende. Nee, de ziel die van God ingeblazen werd, kende zulke onaangename uitwerkingen niet. Maar sinds zij vanwege de zonde zichzelf verraden heeft, is het haar bij sommigen a.h.w. "natuurlijk", om zondige ideeën te bedenken en om 'n oven van zulke vonken te zijn. En het betekent dus een verzwaring van de natuurlijke verdorvenheid, dat ze zo diep wortel heeft geschoten en zo algemeen in de (menselijke) natuur vertakt is.

Het bevordert de ware vernedering, wanneer men de ganse breedte en diepte der zonde leert kennen. Alleen al het feit, dat onze natuur nu, voor zover zij vernieuwd is, zo deerniswekkend vruchtbaar aan verkeerde gedachten blijkt te zijn,.. schenkt deze troost, dat het niet alleen ons betreft, alsof onze staat hierin van die van de anderen verschillen zou; zoals sommigen geneigd zijn te denken, ja zelfs wanhopig gevoelen. Niemand, zeggen die mensen, heeft zo'n walgelijke natuur als ik. Dat heeft als oorzaak, dat men niet af weet van de algemeenheid der erfzonde. Want wie kan uit een onrein ding iets reïns voortbrengen? "Gelijk in het water het aangezicht is tegen het aangezicht, also is des mensen hart tegen den mens" (Spr. 27: 19), wanneer N.l. genade niet enig onderscheid bewerkt heeft.

Zoals bij de aanslagen van satans kant, is het ook hier het beste middel, om onze klachten aan Christus voor te leggen en met de heilige Paulus uit te roepen: "Ik, ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?" (Rom. 7 -: 24). Na zijn verslagen ziel op die wijze lucht verschaft te hebben, vond hij dadelijk troost. Want dan breekt hij immers uit in dank: "Ik dank God", enz. En het is een goed ding om hieruit voordeel te trekken, ten einde dit schadelijke lichaam des doods meer te haten en dichter tot God te naderen, zoals die heilige man na zijn onvernunftige en beestachtige gedachten deed (Ps. 73: 22 en 28), en om ons hart dichter bij God te houden, door het des morgens vroeg met hemelse overdenkingen toe te rusten en daarvan een flinke voorraad te verzamelen, opdat ons hart als een goede schatkamer zou zijn; ook dient men Christus te bidden om Zijn Heilige Geest, ten einde deze vervloekte uitgang dicht te krijgen en om een levende fontein van betere gedachten in ons te krijgen.

Niets is er dat de geest van heilige mannen (die ernaar verlangen om zich in God te verlustigen, nadat zij de algemene besmettingen der wereld ontvlucht zijn) kleinmoediger kan maken, dan deze onreine producten van de geest, daar ze zozeer in strijd zijn met God, Die een reïne Geest is. Maar juist de afkeer ervan schenkt hun stof tot vertroosting ertegen. Ze dwingen hun ziel tot allerlei geestelijke oefeningen zoals waakzaamheid en een nauwgezet wandel met God, om zichzelf tot gedachten van een hoger en beter karakter op te heffen, die de waarheid Gods, de werken Gods, de gemeenschap der heiligen, de verborgenheid der godzaligheid, de waarneming van de schrikkelijkheid des Heeren, van de uitnemendheid van de staat eens christens en van een hem betamelijke levenswandel overvloedig bevorderen. Zij bewijzen ons de noodzaak van een dagelijks reinigende en vergevende genade, en van een zoeken om in Christus gevonden te worden. En zo brengen zij de besten vaak op hun knieën.

Maar onze voornaamste troost is intussen deze, dat onze gezegende Middelaar - zoals Hij satan van Zich wegjoeg (Matth. 4: 10), nadat Hij een moment aan diens onbeschaamdheid plaats gegeven had -. evenzo hem gebieden zal om van ons te wijken, wanneer dat goed voor ons zijn zal: Dan moet hij op één enkel woord verdwijnen. En Hij kan en zal evenzo op de juiste tijd de weerbarstige en

buitensporige roerselen van ons hart bestraffen, en al de gedachten van de inwendige mens aan Zichzelf onderwerpen.

4. Sommige mensen denken, wanneer zij eens, méér dan tevoren, met de rook van hun verdorvenheid gekweld worden, dat ze daarom slechter zijn dan ze waren. Het kan hun toegestemd worden, dat de verdorvenheid zich nu meer dan ooit laat gevoelen, maar toch is ze minder.

Vooreerst, hoe meer de zonde onderkend wordt, des te meer wordt ze gehaat, en is ze daarom minder. Stofdeeltjes dwarrelen er al in de kamer voordat de zon er binnen straalt, maar dan alleen worden ze waargenomen.

Ten 2e. Hoe dichter elkaar tegengestelde dingen elkaar naderen, des te scherper wordt de strijd tussen hen. Welnu, van alle vijanden zijn het vlees en de geest elkaar het allernaaste, daar die beide zich in de ziel van een wedergeborene bevinden, alsook in alle zielsvermogens en in iedere handeling die uit die vermogens voortkomt. Dus is het geen wonder dat de ziel, als zetel van deze strijd, even verdeeld in zichzelf is als rokend vlas.

Ten 3e. Hoe meer genade, hoe groter geestelijk leven; en hoe meer geestelijk leven, des te meer afkeer ontstaat er van het tegenovergestelde. Vandaar dat er niemand zo gevoelig is voor de verdorvenheid, als zij die de levendigste ziel hebben.

En ten 4e. Wanneer de mensen zichzelf aan vleselijke vrijheid overgeven, hebben ze geen enkele last van hun verdorvenheden, daar deze vrij hun gang mogen gaan. Maar wanneer eenmaal de genade hun buitensporige en wulpse vrijheden onderdrukt, dan kookt het vlees, daar het niet tot stilstand gebracht wil zijn. Toch zijn zij er dan beter aan toe dan ooit tevoren. De stof, die rook veroorzaakt, was ook al in de toorts, eer ze aangestoken werd. Maar ze is niet eerder hinderlijk, dan wanneer de toorts gaat branden. Laten zij dus weten, dat, indien de rook hun hinderlijk gaat worden, dat er een bewijs voor is, dat er licht is. Het is veel beter de weldaad van het licht - zij het dan ook met rook vermengd - te genieten, dan geheel en al in het duister te verkeren.

Ook is die rook ons niet zo nadelig als het licht vertroostend. Daarom, hoewel het moeilijk in de strijd is, toch is het vertroostend in de uitkomst. Het is beter, dat de verdorvenheid ons nu wat schaadt, dan dat men er vrij baan aan geeft om zo enige vrede te verkrijgen, maar dan tot vermindering van de troost daarna. Laten daarom degenen die met hun verdorvenheden twisten en overhoop liggen, op deze tekst letten als hun aandeel aan de troost.

13. Besloten tot plichten, ondanks zwakheden.

Hier wacht ons een "gebruik" van opwekking tot de plicht, n.l. dat Christus de rokende vlaswiek niet zal uitblussen, maar aanblazen.

Sommigen valt het moeilijk, goede plichten te betrachten, omdat zij hun hart weerbarstig vinden, en de plichten op een verkeerde manier vervuld worden. We behoorden goede daden niet om de hun aanklevende gebreken te vermijden. Christus heeft meer het oog op het goede erin, dat Hij bedoelt te koesteren en te onderhouden, dan op het verkeerde erin, dat Hij teniet wil doen. Hoewel een zieke wanneer hij eet, de ziekte enigszins verergert, zal hij toch blijven eten, opdat de natuur weerstand krijgen kan tegen de ziekte; evenzo moeten wij, ook al kleeft de zonde alles aan wat wij doen, toch ermee doorgaan, omdat wij met zo'n goedertieren Heere te maken hebben. En hoe meer strijd wij ondervinden, des te meer aanvaarding wacht ons. Christus heeft er een welgevalen in, om van de goede vruchten die wij voortbrengen

te proeven, ook al zullen ze steeds naar de oude stam smaken.

Een christen klaagt erover, dat hij niet bidden kan. "Ik word met zoveel gedachten bezocht, die mij afleiden, ja nu méér dan ooit!" Maar legde Hij in uw hart niet een begeerte om te bidden? Dan zal Hij ook de begeerten van Zijn eigen Geest in u verhoren (Rom. 8: 26). "Wij weten niet wat wij bidden zullen, gelijk het behoort" (of om iets anders te doen, zoals het behoort), maar "de Geest komt onze zwakheden te hulp met onuitsprekelijke zuchtigen" (Rom. 8: 26), die voor God niet verborgen zijn. "Mijn zuchten is voor U niet verborgen" (Ps. 38: 10). God kan de bedoeling wel verstaan, ook al is een gebed nog zo verward. Deze zuchtigen en begeerten roepen luider in Zijn oren dan uw zonden. Soms heeft een christen zulke verwarde gedachten, dat hij niet anders zeggen kan dan als een kind roepen: "o, Vader!" niet in staat, om duidelijk te maken wat het nodig heeft; zoals een Mozes bij de Rode Zee.

Deze werkzaamheden des Geestes raken de ingewanden van God, en doen Hem van medelijden jegens ons smelten, wanneer zij afkomstig zijn van de "Geest der aanneming" (tot kinderen) en uit een poging om beter te worden voortvloeien.

O, maar is het dan mogelijk - denkt zo'n verslagen hart -, dat zulk 'n heilig God zó'n gebed zou aannemen?

Stellig! Hij zal aannemen hetgeen, van Hem komt en vergeven wat van ons is. Jona bad in de buik van de walvis (Jona 2: 1), beladen met de schuld der zonde, en toch verhoorde God hem. Laten daarom onze zwakheden ons niet de moed doen verliezen! De heilige Jakobus neemt deze tegenwerping weg (5: 17). Sommigen zouden kunnen aanvoeren: als ik maar zo heilig als Elia was, dan zou op mijn gebeden wel acht geslagen worden; maar..., zegt hij, Elia was een mens van "gelijke bewegingen als wij". Hij had evengoed zijn bewegingen als wij die hebben. Want denken wij dat God 'hem verhoorde omdat hij zónder gebreken zou zijn? Toch niet! Maar letten we eens op de beloften. Zoals in Psalm 50: 15: "En roep Mij aan in den dag der benauwdheid; Ik zal er u uit helpen"; en in Matth. 7: 7: "Bid en u zal gegeven worden", en dergelijke teksten meer.

God aanvaardt onze gebeden, hoe gebrekkig die ook mogen zijn. Ten 1e. omdat wij Zijn eigen kinderen zijn, komen die (gebeden) van Zijn eigen Geest. Ten 2e., omdat zij door het Middelaarambt van Christus opgeofferd worden. Christus neemt ze aan en vermengt ze met Zijn eigen reukwerk (Opb. 8: 3). Er gaat nooit één heilige verzuchting of één traan, die wij storten, verloren. En zoals iedere genade door de beoefening toeneemt, evenzo groeit de genade des gebeds. Door het gebed leren wij bidden. Evenzo behoorden wij ons te wachten voor een geest van misnoedigheid bij alle andere plichten, nu wij zo'n genadige Zaligmaker bezitten. Bidden zoveel wij maar kunnen, horen zoveel wij kunnen, arbeiden zoveel wij kunnen en werken zoveel wij maar kunnen: overeenkomstig de genade, die wij ontvingen. God wil in Christus een genadig oog slaan op hetgeen Zijn eigendom is. Wilde de heilige Paulus totaal niets meer doen, omdat hij het goede dat hij wilde niet volbrengen kon? Toch wel! Hij jaagde naar het wit (Fil. 3: 14). Laat ons dan niet te streng zijn voor onszelf, wanneer Christus zo genadig is.

Er bestaat een zekere zachtmoedigheid van geest, waardoor wij Gode voor elke bekwaamheid die wij bezitten dankzeggen en ons tevreden stellen met de mate van de ontvangen genade. Want wij merken, dat het Gods welbehagen is, dat het zo zijn zal en dat Hij de wil en het volbrengen geeft, nochtans zó, dat wij niet nalaten verdere pogingen te doen. Maar wanneer wij na trouwe pogingen te kort schieten in hetgeen wij graag zouden willen zijn en in hetgeen anderen zijn: weet dan tot onze vertroosting, dat Christus de rokende vlaswiek niet uitblussen zal, en dat oprechtheid en waarheid (zoals al eerder betoogd werd) bij het najagen van wasdom, onze

volmaaktheid is.

Het is zo vertroostend wat God zegt (1 Kon. 14: 13): "Deze alleen zal (met vrede) in het graf komen, omdat in hem wat goeds gevonden is", ook al was het maar "iets goeds". "Heere, ik geloof" (Marc. 9: 24) met een zwak geloof, en toch met gelóóf. Ik heb U lief met een zwakke liefde, en toch met liefde! Ik span mij in op een zwakke manier, en toch doe ik m'n best. Een klein vuurtje is ook vuur, al rookt het. "Zult 'Gij mij, nadat Gij mij in Uw verbond hebt aangenomen, om in plaats van een vijand Uw eigendom te zijn..., omwille van deze gebreken verstoten, die - zoals zij U mishagen - ook strekken tot droefheid van mijn eigen hart?"

14. *Het voorkomen van afkerigheid en ontmoedigingen besproken.*

Uit het besprokene zal - zij het met een geringe toevoeging - het niet moeilijk vallen om dat (gewetensgeval) op te lossen, waarbij sommigen hulp inroepen; namelijk, of wij de plichten moeten nakomen, ook al is ons hart er geheel en al niet op voorbereid. Tot voldoening moeten wij weten: le. dat ons hart van zichzelf naar vrijheid hunkert, en met moeite onder het juk der plicht gebracht wordt; en naarmate de plicht geestelijk van aard is, des te groter is zijn afkerigheid. Verdorvenheid krijgt meestal 'n houvast, wanneer er iets verzuimd wordt. Het is als om tegen het getij in te roeien; een slag die nagelaten is, zal door nog geen drie andere worden goedgeemaakt. En daarom is het goed, dat wij ons hart nauw aan de plicht houden en niet letten op de uitvluchten die het bij de hand heeft.

Bij het betrachten van de plicht versterkt God Zijn eigen partij, die Hij in ons heeft. Wij gevoelen een warmte in het hart en een toenemen in kracht, wanneer de Geest met ons verder gaat en ons trapsgewijze opheft, totdat Hij ons als 't ware in de hemel achterlaat. God scheidt er menigmaal vermaak in om winst met onze afkerigheid te doen, opdat Hij Zijn werk des te duidelijker bekend zou maken, en alle eer van dat werk zou toekomen aan Hem, aan Wie alle .kracht toebehoort. Gehoorzaamheid is er meest rechtstreeks" wanneer er niets anders aanwezig is om de daad aangenaam te maken. Hoe onvolmaakt het offer moge zijn, toch is de gehoorzaamheid, waarmee het gebracht wordt, aangenaam.

Wat als een buit van onze verdorvenheden gewonnen wordt, zal later zulk een grote mate van troost bezitten, als het voor het ogenblik last bezorgt. Gevoel en vrijheid des Geestes wordt dikwijls bewaard tot de plicht vervuld is; de beloning volgt op het werk. In en na de plichts vervulling ervaren wij Gods tegenwoordigheid, waarop wij zonder gehoorzaamheid (tevergeefs) lang kunnen wachten, en toch moeten we verder. Dit verhindert de vrijheid des Geestes niet om over onze ziel te waaien, wanneer Hem dat behaagt (Jhs. 3: 8). Want wij spreken alleen over zulk een staat der ziel, die tot rust gebracht wordt en als 't ware tegen de stroom oproeien moet. Zoals bij het zeilen de hand aan het roer moet zijn en het oog op de sterren gericht: zo moeten wij hier die kleine kracht die we bezitten, voor de plicht benutten en naar boven uitkijken om hulp, die de Geest soeverein vrij en op Zijn tijd schenken zal.

Toch kan er bij die plichts vervulling, die zowel lichaam als ziel opeisen, een stilstand voorkomen, totdat de kracht hersteld is. Wetten en scherpen hindert niet, maar maakt juist bekwamer. Indien zich plotselinge aandriften voordoen, behoorde er tijd voor te zijn om de ziel te kalmeren en tot rust te brengen, en de snaren weer op de juiste toonhoogte te brengen. De profeet wenste wel een zanger om zijn ziel weer in de juiste stemming te krijgen (1 Sam. 16: 16 v.).

Evenzo zijn wij - in geval van lijden - aan ontmoedigingen onderworpen, omdat we van binnen zo ongeduldig zijn. "Helaas! ik zal nooit door zo'n (zwaar) kruis heenkomen!" Maar wanneer God ons in tegenheden leidt, wil Hij ook daarin met ons

zijn en ons helpen om er tenslotte béter-gereinigd uit te komen. We zullen er niets dan wat schuim bij verliezen (Zach. 13: 9).

In eigen kracht kunnen wij zelfs de geringste moeilijkheid niet dragen, en met de hulp van de Geest kunnen wij de allergrootste doorstaan. De Geest zal er Zijn schouders onder zetten, om ons onze zwakheden te helpen dragen. "De HEERE ondersteunt zijn hand", om ons op te heffen (Ps. 37: 24). "Gij hebt de vedraagzaamheid Jobs gehoord", zegt Jakobus (5: 11). We hoorden eveneens van zijn ongeduld. Maar het behaagde Gode, om die in Zijn genade door de vingers te zien. Dit schenkt ook troost in geval van droeve omstandigheden, zoals bij besmettelijke ziekten en dergelijke, waarbij wij onmiddellijk onder Gods Hand zijn. Dan heeft Christus een troon der genade naast ons bed (opgericht), en telt Hij onze tranen en zuchten.

En om nu tot de zaak, waar wij ons mee bezig houden, te komen: het Sacrament werd niet ingesteld voor engelen, maar voor mensen; en dat niet voor volmaakte mensen, maar voor zwakke mensen; en niet om Christus, Die de waarheid Zelve is, te binden, maar omdat wij vanwege ons schuldig en ongelovig hart geneigd zijn de waarheid zelf in twijfel te trekken. Daarom was het Zijn goedheid niet voldoende, om ons zoveel kostelijke beloften na te laten, maar schenkt Hij ons zegelen om ons te versterken. En ook al zijn we niet zo gesteld als wel betaamde, laat ons toch als een Hiskia bidden: "De HEERE, Die goed is, make verzoening voor dien, die zijn ganse hart gericht heeft om God den HEERE, den God zijner vaders, te zoeken, hoewel niet naar de reinheid des heiligdoms" (2 Kron. 30: 18b en 19).

Dan komen wij bemoedigd en met veel vruchten tot dit heilige sacrament. Dit behoorde ons alle plichten met grote opgewektheid te doen vervullen, n.l. te weten dat indien wij onze verdorvenheden haten en ertegen strijden, zij ons niet toegerekend zullen worden. "Ik dan doe datzelve nu niet meer", zegt Paulus, "maar de zonde die in mij woont" (Rom. 7: 17). Want wat ons mishaaft, zal ons nooit schaden, en God zal ons voor zulke mensen aanzien als wij wensen, verlangen en ons inspannen te mogen zijn. Wat wij verlangen dat zullen we zijn, en wat wij werkelijk wensen te overwinnen, dat zullen wij overwinnen. Want God zal "het welbehagen doen dergenen, die Hem vrezen" (Ps. 145: 19). De begeerte is al een onderpand van de begeerde zaak zelf. Hoe weinig moed zal ons niettemin tot de bezigheden van dit leven bezielen! En toch zullen alle, hulpmiddelen, die God ons aanbiedt, nauwelijks tegen onze verkeerde natuur op kunnen Waar komen dan toch die ontmoedigingen vandaan?

1. Niet van de Vader. Want Hij verplichtte er Zich in het verbond toe, dat Hij Zich over ons ontfermen zal, "gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen" (Ps. 103: 13), en om als een Vader onze zwakke pogingen aan te nemen; en wat wij aan kracht bij onze plichtsvervulling te kort komen, laat Hij ons toe in Zijn genadige toelating aan te nemen, zodat wij daardoor die genade zullen verheerlijken, waarin Hij Zich verlustigt, evenzeer als in meer volmaakte handelingen.

2. Niet van Christus. Want vanwege Zijn ambt zal Hij de rokende vlaswiek niet uitblussen. Wij merken toch hoe Christus de beste vruchten van Zijn liefde aan personen schenkt, die vanwege hun geringe staat, zwakke arbeid en gebreken, ja grote struikelingen, reden tot aanstoot geven.

Allereerst behaagde het Hem alzo de hoogmoed van het vlees te beschamen, die gewoonlijk de liefde Gods aan een bepaalde uitwendige voortreffelijkheid pleegt af te meten.

Ten 2e. heeft Hij hierin een vermaak, om alzo de vrijheid van Zijn genade en Zijn koninklijke rechten te betonen, opdat "wie roemt, roe me in den Heere!"

(1 Kor. 1: 31).

In Hebreë 11 zien wij onder de wolk der getuigen: Rachab, Gideon en Simson mét Abraham de "vader der gelovigen" in één rij. Zoals onze gezegende Zaligmaker het Evenbeeld van Zijn Vader was, zo was Hij hierin van eenzelfde gevoelen, toen Hij Zijn Vader verheerlijkte vanwege de openbaring van de verborgenheid des Evangelies aan de eenvoudigen, met voorbijgaan van hen, die de voornaamste roep genoten, wijs te zijn in de wereld (Heb. 11: 31 en 32).

Het is opmerkelijk, wat de heilige Augustinus van een dwaas mens uit zijn tijd meedeelt, die bijna totaal van het gebruik van zijn verstand verstoken was. Toen deze man heel geduldig alle beledigingen, hem aangedaan, verdroeg, wilde hij echter uit eerbied voor de dienst van God geen enkele belediging verdragen, die de Naam van Christus aangedaan werd; zodat hij stenen placht te gooien naar de lasteraars, en daarbij zelfs zijn eigen Overheid niet wilde ontzien. Dit bewijst dat niemands gaven zo gering zijn, dat ze buiten het genade-toezicht van Christus zouden vallen. Waar het Hem belijft Zijn keuze te maken en Zijn barmhartigheid te verheerlijken, daar slaat Hij geen enkele soort kennis over, hoe onduidelijk ze ook moge zijn.

3. Evenmin komen die ontmoedigen van de Geest. Hij komt immers onze zwakheden mede te hulp en is vanwege Zijn ambt een Trooster (Rom. 8: 26). Indien Hij van zonde overtuigt en ons zo vernedert, geschiedt dit opdat Hij een weg zou banen om Zijn troost-ambt jegens ons uit te oefenen. Ontmoedigen moeten dus uit onszelf en van satan komen, die z'n best doet om ons van onze plicht afkerig te maken.

15. **Over zwakheden:** ze zijn geen reden tot ontmoediging; bij wie ze voorkomen; en hoe verloren gegane vrede weer te herstellen.

En onder andere oorzaken van mismoeidigheid, worden sommigen met twijfelingen, zelfs met betrekking tot . de beste plichten, gekweld; deels door ziekte naar het lichaam, hetwelk door satans boosheid bevorderd wordt, die op hun weg naar de hemel hun stof in de ogen werpt; en deels vanwege enkele overblijfselen van onwetendheid, die, evenals de duisternis, vrees verwekt; en zoals onwetendheid in andere dingen, zo vooral (vrees verwekt) voor deze barmhartige gestalte in Christus, waarvan de kennis gemakkelijk alle valse vrees zou uitbannen. Zij vatten Hem op als Iemand Die op de vangst uit is van alle voordelen tégen hen; waaraan zij kunnen opmerken, hoe zij niet alleen zichzelf, maar ook Zijn goedheid onrecht aandoen. Deze angstvalligheid is goeddeels een kenmerk voor een godzalige, zoals 'n zeker onkruid een teken is van goede grond. Daarom zijn ze des te meer te beklagen. Want het betekent een geduchte aanvechting. En de grond ervoor ligt veelal niet zozeer in de beroering van het geweten, als wel in een ziekelijke inbeelding. Het doel van Christus' komst was immers, om ons van al die onnodige vrees te bevrijden. Er bestaat nog bij sommigen zulk een onbekendheid met die vertroostende staat, waarin wij onder het genadeverbond verkeren, dat zij daardoor zeer kleinmoedig plegen te worden.

Daarom dienen wij te weten:

1. dat zwakheden het verbond met God niet verbreken. Ze doen dat niet tussen man en vrouw. En zullen wij onszelf dan barmhartiger gedragen dan Christus, Die Zichzelf tot een Voorbeeld der liefde stelt voor alle andere mannen?
2. Zwakheden sluiten ons niet buiten de barmhartigheden, ja zij maken God des te meer daartoe geneigd (Ps. 78: 39). Barmhartigheid is een onderdeel van het weduwgoed der kerk (Hos. 2: 19). De mannen zijn verplicht de vrouw te verdragen als

het zwakkere vat (1 P. 3: 7). Zouden we dan denken, dat Hij Zichzelf van Zijn eigen regel wil vrijstellen en Zijn zwakke bruid niet verdragen wil?

3. Als Christus onze gebreken niet barmhartig zou zijn, dan zou Hij geen volk hebben om Hem te dienen. Stel daarom eens het geval, dat wij echt zwak zijn. Toch moeten wij dan, zolang wij niet bij de kwaadwillige tegenstanders en ondermijners van Gods waarheid behoren, niet toegeven aan wanhoops-gedachten. Want wij hebben een barmhartige Zaligmaker.

Maar opdat wij onszelf niet zonder grond zouden vleien, moeten we weten dat zwakheden worden gehouden

1. voor onvolmaaktheden, die ons beste werk nog aankleven; of
2. voor zulke daden, die uit 't gebrek aan wasdom-in-Christus voortkomen, daar we dan nog kinderen zijn; of
3. uit gebrek aan kracht, als er maar weinig middelen (ter beschikking) waren; of
4. het zijn haastige, ondoordachte losbarstingen, die in strijd zijn met onze algemene genegenheid en ons voornemen, wanneer n.l. ons oordeel met de wolk van een plotselinge aanvechting verduisterd wordt.

Dus zijn wij dan

1. gevoelig voor onze zwakheid;
2. we zijn er bedroefd om;
3. en van droefheid klagen we dan;
4. en door te klagen trachten wij het beter te krijgen; en
5. op die manier krijgen we enige vat op onze verdorvenheid.

Hoewel de zwakheden, zó beschouwd, reden vormen tot vernedering en het voorwerp zijn voor onze dagelijkse afsterving, kunnen ze toch wel samengaan met vrijmoedigheid bij God, en ook wordt daardoor niet een goed werk ongedaan gemaakt, of in zoverre besmeurd, dat het bij God alle aangenaamheid verliest. Maar om voor een zwakheid te pleiten, zou meer dan zwakheid verraden. En om onszelf aan onze zwakheden toe te geven, betekent meer dan een zwakheid. Het goed-praten van een kwaad snoert de mond, zodat de ziel God niet met die kinderlijke vrijmoedigheid Vader noemen kan of een lieflijke gemeenschap met Hem genieten kan, aler er weer vrede tot stand komt, door onszelf te beschamen en ons geloof te vernieuwen. Mensen die eens vanwege de zonde verbrijzeld werden, worden, indien zij vallen, weer spoedig opgericht. Petrus werd hersteld door één genadeblik van Christus; en David door Abigaëls woorden. Zeg tegen een dief of landloper, dat hij verkeerd loopt... Hij let er niet eens op, omdat het niet in zijn bedoeling ligt om op een bepaalde weg te lopen, maar alleen voor zover het in zijn kraam te pas komt.

Tot nadere toelichting hierop moeten we bedenken:

1. Dat waar er ook maar zonden van zwakheid (aanwezig) zijn, er in die persoon toch het leven der genade begonnen moet zijn. Want er kan geen zwakheid zijn, waar geen leven is.

2. Er moet een oprechte en algemene genegenheid tot de beste dingen zijn. Ook al wordt een godzalige wel eens plotseling terzijde getrokken of gedreven, toch zal hij vanwege het recht, dat de Geest van Christus op hem heeft, en doordat zijn bedoelingen ten aanzien van het voornaamste zuiver zijn, of vanzelf herstellen of de raad van anderen opvolgen.

3. Er moet een zuiver oordeel zijn, dat de beste wegen toestemt. Anders is het hart bedorven en stort het bederf zich in heel z'n wandel, zodat al z'n daden in hun oorsprong bezoedeld zijn. Zulke mensen praten losbandigheid goed en veroordelen de

wegen Gods als te secuur. Hun beginselen, waaruit zij werken, zijn verkeerd.

4. Er moet een huwelijksliefde tot Christus zijn, zodat zij op geen enkele voorwaarde van Heere en Man willen veranderen, noch zichzelf volkomen willen prijsgeven, om door hun eigen lusten of de begeerlijkheden van anderen geregeerd te worden.

Het gedrag van een christen tegenover Christus kan in vele opzichten zeer aanstotelijk zijn en enige vervreemding verwekken. Toch zal hij zich Christus toe-eigenen, en Christus hem. Hij zal in geen omstandigheid tot iets besluiten, waarvan hij weet, dat hij met Christus breken moet.

Waar het hart dermate in dit opzicht gesteld is, daar moeten wij dit weten, dat Christus het Zich een eer acht vele zwakheden door de vingers te zien, ja juist in zwakheden volbrengt Hij Zijn kracht. Er zijn bepaalde, meest niet te overwinnen gebreken, zoals vergeetachtigheid, zwaarmoedigheid van geest, overhaaste driften, vrees enz., die - hoe natuurlijk ze ook zijn - toch merendeels met zonde besmet zijn. Hierdoor zijn wij, indien het leven van Christus in ons is, vermoeid, en we zouden ze graag kwijtraken, zoals een zieke de koorts. Overigens moet het niet voor zwakheid als wel voor moedwilligheid gehouden worden, en hoe sterker de wil is, hoe groter de zonde; en als God het geweten doet wakker worden en kleine zonden ordentelijk ons voor ogen stelt (Ps. 50: 21), zullen ze grote lasten blijken te zijn en zullen ze niet slechts een riet verbreken, maar een ceder aan het schudden brengen. Toch zondigen Gods kinderen nooit met volledige instemming, omdat er een tegengestelde wet des gemoeds is, waardoor de heerschappij der zonde verbroken wordt, die altijd een heimelijk werking bezit tegen de wet-der-zonde. Niettemin kan er zoveel wil in een zondige daad schuilen, dat die later onze troost verwonderlijk wegrooft en ons lang op de pijnbank van een gekweld geweten kan houden. Wanneer God n.l. in Zijn vaderlijke bedéling het gevoel van Zijn liefde inhoudt. Zoveel wij onze wil toestaan om te zondigen, in die mate verwijderen we onszelf van de troost. Zonde tegen het geweten in, gelijkt op een dief aan de kaars, die onze vreugde wegneemt en daardoor onze kracht verzwakt. Daarom moeten wij weten, dat een moedwillige inbreuk op de heiligmaking het gevoel van onze rechtvaardigmaking bijzonder zal hinderen.

Welke weg zullen nu zulke mensen inslaan, om hun vrede terug te krijgen?

Die mensen moeten een scherp vonnis tegen zichzelf uitspreken, en niettemin zich werpen op Gods barmhartigheid in Christus, zoals in hun eerste bekering. En nu hadden zij nodig, om zich des te steviger aan Christus vast te klemmen, naarmate zij meer behoefte bij zichzelf opmerken; en laten zij zich op dit punt de vriendelijkheid van Christus te binnen brengen, Die de rokende vlaswiek niet wil uitblussen.

Menig keer merken wij, dat Christus na een diepe vernedering, méér van vrede spreekt dan ooit tevoren, om de waarheid van deze verzoening te kennen te geven, omdat Hij satans aanslagen kent om dezulken dieper neer te slaan, en omdat zij in zichzelf zeer beschaamd zijn en vanwege hun onbeleefde gedrag zeer verlegen zijn om Christus in het gelaat te zien. We lezen ervan, dat God David niet maar zijn zonde vergaf, maar hem na veel verbrijzeling de wijze Salomo schonk, om hem in zijn regering op te volgen. Wij zien in het Hooglied (6: 4) dat Christus, nadat de Kerk vanwege haar geringschatting van Christus vernederd was, baar toch weer lieflijk onthaalt en haar schoonheid prijst.

Wij dienen tot onze troost te weten, dat Christus tot dit heerlijke werk van Middelaar gezalfd werd, niet alleen vanwege kleinere zonden, maar omwille zelfs van de grootste, indien wij maar één vonk waar geloof bezitten om ons aan Hem (vast) te

houden. Daarom, indien er een enkel gekrookt riet is, laat dat zichzelf niet buitensluiten, wanneer Christus hem niet buitensluit. "Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en beladen zijt!" (Matth. 11: 28). Waarom zouden wij van zo'n genaderijke gezindheid geen gebruik maken? Alleen daarom zijn we arm, omdat wij onze rijkdom in Christus niet kennen. In een tijd van aanvechting moet ge veel liever Christus geloven dan de duivel. Geloof de waarheid op grond van de Waarheid zelf! Luister toch niet naar een leugenaar, een vijand en moordenaar!

16. Satan mag, als hij Christus aan ons voorstelt, niet geloofd worden.

Nu Christus ons zo tot vertroosting voorgesteld wordt, moeten we aan satans voorstelling van Hem geen geloof schenken. Wanneer wij in ons geweten vanwege onze zonden bewogen en ontroerd worden, dan is het zijn wijze van doen, om Hem aan de verslagen ziel als een zeer gestreng Rechter, Die met rechtvaardigheid tegen ons gewapend is, voor te stellen. Maar laten wij Hem ons dan aan onze ziel voorstellen, zoals Hij aan ons gezicht door God-Zelf aangeboden wordt, n.l. als Eén Die een scepter van barmhartigheid uitstrekt en Zijn armen uitbreidt om ons te ontvangen.

Als wij eens denken aan Jozef, Daniel, Johannes de evangelist enz., dan vormen wij ons met genoeg een voorstelling van hen als vriendelijke en aardige mensen. Hoeveel te meer behoorden wij dan, wanneer wij aan Christus denken, Hem op te vatten als een spiegel van alle zachtmoedigheid. Indien de zoetheit van die bloemen in één bloem te vinden was, hoe lieflijk zou die bloem dan wel niet moeten zijn! In Christus ontmoeten al die volmaaktheden van barmhartigheid en liefde elkaar. Hoe groot moet dan die barmhartigheid niet zijn, die in zo'n genaderijk hart woont! Al wat aan tederheid uitgaat van een echtgenoot, vader, broer en hoofd, is alles maar een straal van Hem. Want het is in Hem op de meest verheven wijze aanwezig.

Wij zijn zwak, maar wij zijn van Hem. We zijn misvormd, maar dragen toch Zijn beeld in ons: Een vader let niet zozeer op de gebreken van zijn kind, alswel op zijn eigen natuur in hem. Zo vindt Christus stof tot liefde in hetgeen in ons van Hemzelf is. Hij ziet Zijn eigen natuur in ons.

Wij zijn ziek, en toch Zijn leden. Wie verachtte ooit zijn eigen leden, omdat ze ziek of zwak waren? Niemand heeft ooit zijn eigen vlees gehaat. Kan het hoofd de leden vergeten? Kan Christus Zichzelf vergeten? Wij zijn Zijne volheid, zoals Hij de onze is. Hij was de Liefde Zelf, bekleed met 's mensen natuur, die Hij zo nauw met Zichzelf verenigde, opdat Hij des te vrijer Zijn goedheid aan ons bewijzen kon. En Hij nam onze natuur niet aan, toen die op haar best, maar toen ze veracht was vanwege al die natuurlijke en algemene zwakheden, waaraan ze onderworpen was.

Laat ons daarom een afkeer hebben van alle achterdochtige gedachten, die door die verdoemde geest of in ons geworpen, of door hem gekoesterd worden. Want zoals hij z'n best deed, om door naijver verdeeldheid te zaaien tussen de Vader en de Zoon, - "Indien Gij Gods Zoon zijt", enz. (Matth. 4: 6) -, zo is het zijn dagelijkse toleg en opzet om scheiding te veroorzaken tussen de Zoon en ons, door in ons vreemde voorstellingen van Christus te wekken, alsof er in Hem niet zulk een tedere liefde jegens de mensen, als wij zijn, bestond.

Het was van meetaf zijn list, om God bij de mensen verdacht te maken, door Gods liefde bij onze voorvader Adam in twijfel te trekken; en zijn slagen hierin doet hem nog steeds met dat wapen klaar staan. Maar desondanks ervaar ik - zegt de rokende vlaswiek dat Christus zo niet tegenover mij is, maar veeleer precies het omgekeerde: Hij schijnt mij vijandig gezind te zijn, en ik zie en gevoel tekenen van Zijn verdiende misnoegen.

Christus kan voor een kleine tijd de rol van vijand aannemen, evenals Jozef, maar het dient om plaats te maken voor het te bekwamer tijd volvoeren van Zijn eigen deel der barmhartigheid; Hij kan Zijn ingewanden heus niet lang inhouden. Hij schijnt met ons te worstelen als met Jakob, maar Hij staat ons bij met Zijn verborgen kracht, om tenslotte de overwinning te doen wegdragen. Geloof trekt het masker van Zijn aangezicht en het ziet een liefhebbend hart onder tegenstrijdige tekenen.

Eerst antwoordt Hij de Kanaänese vrouw, die Hem nariet, niet één enkel woord.

2. Toen sloeg Hij haar af.

3. Hij gaf een antwoord, dat haar tot schande strekte, door haar een "hopdeken" te noemen, als zijnde buiten het verbond. En toch verlangde zij op die manier niet afgewezen te worden, want zij overwoog het doel van Zijn komst.

Gelijk Zijn Vader Hem nimmer nader in kracht nabij was om Hem te ondersteunen, dan toen Hij voor Zijn gevoel het verst van Zijn gunst verwijderd was om Hem te vertroosten: zo is Christus ons nooit krachtiger nabij om ons staande te houden, dan wanneer Hij het allermeest Zijn tegenwoordigheid voor ons schijnt te verhullen. De instraling van de Zon der gerechtigheid boort dieper dan Zijn licht. Hoe in zulke gevallen Christus' houding ook jegens ons moge zijn..., laat ons Zijn natuur en ambt ertegenover plaatsen! Hij kàn Zichzelf nu eenmaal niet verloochenen. Hij kan niet anders dan het ambt vervullen, dat Zijn Vader Hem opdroeg. Wij zien hier, dat de Vader het op Zich nam om het rokende vlaswiel niet uit te blussen, en dat Christus van Zijn kant onze zaak tot de Zijne maakte bij de Vader, door ten behoeve van ons voor Hem te verschijnen, totdat Hij ons zonder vlek en rimpel aan Hem voorstelt (Jhs. 17: 6 en 11). De Vader heeft ons aan Christus gegeven, en Christus geeft ons weer aan de Vader terug.

"Dit zou een heerlijke troost zijn, als ik nu maar zo'n rokende vlaswiel mocht zijn"...

Het is goed, wanneer uw bezwaar op uzelf en niet op Christus betrekking heeft. Het is immers goed, wanneer ge Hem de eer geeft van Zijn barmhartigheid voor anderen, al geldt die dan niet uzelf. Maar toch moet u het werk van Zijn Geest in uw hart niet te kort doen.

Zoals satan Christus bij ons lastert, zo belastert hij ook ons bij onszelf. Indien ge dan zelfs geen rokende vaspit zijt, waarom weigert ge dan niet uw aandeel aan Christus en herroept ge het verbond der genade? Dat durft ge niet! Waarom geeft ge uzelf niet geheel en al over aan andere genoegens? Dit zal uw geest u niet toestaan. Waar komen dan toch al die rusteloze zuchten en klachten vandaan? Vergelijk toch eens uw huidige staat en toestand met dit ambt van Christus voor dezulken, en veracht de troost van de Almachtige dan toch niet, en weiger en ontzeg u niet uw eigen barmhartigheid! Werp uzelf toch in Christus' armen, en als ge dan omkomt, kom dàar dan om! Als ge het niet doet, zult ge zéker verloren gaan. Indien er ergens barmhartigheid te vinden is, dan (alléén) daàr!

Hieruit blijkt Christus' zorg voor u, dat Hij u enigszins een gevoelig hart gegeven heeft. Want Hij had u wel tot verharding, zorgeloosheid en onheiligheid van hart kunnen prijsgeven (en dat is het grootste van alle geestelijke oordelen!). Zal Hij, Die voor Zijn vijanden stierf, hen verstoten, wier zielsverlangen naar Hem uitgaat? Zal Hij, Die door middel van Zijn boodschappers ernaar verlangt dat wij verzoend zullen worden, ons uitwerpen, wanneer wij dit ernstig bij Hem zoeken? Nee, want ongetwijfeld is Hij, wanneer Hij ons vóórkomt door heilige begeerten in ons te ontsteken..., bereid om ons op Zijn eigen wegen te ontmoeten.

Toen de "verloren zoon" besloot om tot zijn vader terug te keren, wachtte z'n vader niet op hem, maar ging hij hem een heel eind tegen. "Gij zult hun hart sterken, Uw oor

zal opmerken" (Ps. 10: 17). Hij kan het niet van Zich verkrijgen, Zich lang voor ons te verbergen. Indien God ons in zo'n duistere toestand zou brengen, dat wij geen enkel licht van Hem of het schepsel zouden zien, laten we dan denken aan hetgeen Hij door middel van de profeet Jesaja spreekt (Jes. 50: 10): "Als hij in de duisternissen wandelt en geen licht heeft" (geen licht n.l. van troost, geen licht van Gods aangezicht), "dat hij (nochtans) betrouwe op den Naam des HEEREN en steune op zijnen God". We kunnen nooit in zo'n staat geraken, dat er een gerechtvaardigde oorzaak tot uiterste (wanhoop) aanwezig is. Daarom, laten we als de zeelieden doen en het anker in het donker uitgooien. Christus weet, hoe Hij in dit geval medelijden met ons hebben moet. Let er eens op, welk een troost Hij van Zijn Vader ondervond in Zijn verbrijzeling (Jes. 53: 5). Datzelfde zullen wij van Hem ondervinden, als wij verbrijzeld worden.

De zuchten van een verbroken hart voeren enkele tijdingen mee, zowel van onze liefde tot Christus als van Zijn zorg voor ons. De ogen van onze ziel kunnen niet op Hem gericht zijn, of Hij ziet ons eerst in genade aan. De geringste liefde, die wij Hem toedragen, is slechts een weerkaatsing van Zijn liefde, die ons eerst bestraalt. Zoals Christus door Zijn voorbeeld alles deed wat Hij ons gebiedt te doen, zo leed Hij ook in Zijn eigen Persoon al hetgeen waartoe Hij ons roept te lijden, opdat Hij ons des te beter zou doen verstaan, hoe Hij ons in ons lijden verkwikken en Zich over ons ontfermen zou. Bij Zijn verlaten in de Olijvenhof was Hij er tevreden mee, om die onuitsprekelijke troost in de nabijheid van Zijn Vader te moeten missen, zowel om voor een spanne tijds de toom des Heeren voor ons te dragen, alsook om des te beter te weten, hoe Hij ons in onze grootste benauwdheden zou kunnen vertroosten.

God acht het gepast, dat wij uit die beker proeven, waaruit Zijn Zoon zo diep dronk, opdat wij een weinig zouden beseffen, wat de zonde betekent en welke de liefde Zijns Zoons was. Maar onze troost bestaat hierin, dat Christus de droesem uit de beker dronk en ons te hulp komen wil, opdat onze geest niet geheel en al onder die geringe smaak van Zijn heilig misnoegen, die wij kunnen gevoelen, zou bezwijken. Hij werd niet maar Mèns voor ons, maar een vervloeking, een Man van smarten. Hij werd verbroken, opdat wij niet verbroken zouden worden. Hij werd ontsteld, opdat wij niet tot wanhopen toe ontroerd zouden worden. Hij werd een vervloeking, opdat wij niet vervloekt zouden worden.

Alles wat wensenswaardig is in een algenoegzame Trooster, dat alles is in Christus aanwezig.

1. Autoriteit van de Vader; Hem was alle macht gegeven (Matth. 28: 12).
2. Kracht in Hemzelf, daar Zijn Naam Sterke God luidde (Jes. 9: 6).
3. Wijsheid - en dat uit eigen ervaring - hoe en wanneer te helpen.
4. Gewilligheid, als zijnde vlees van ons vlees en been van ons been (Jes. 9: 6).

17. Bestrafing van hen, die tegen deze barmhartigheid van Christus zondigen. Over het uitblussen van de Geest.

Nu moeten wij onze aandacht wijden aan verschillende soorten mensen, die zich zeer aan deze barmhartige gezindheid van Christus ergeren, zoals:

1. Zij, die al maar doorgaan verkeerd te leven. Zij leven in de waan, dat het tevergeefs zou zijn, om tot Christus te komen, aangezien hun leven zo verkeerd was; terwijl, zodra wij naar de hemel kijken, alle verkwikkingen voor ons gereed liggen en ons erheen trekken. Onder andere is dit één lokroep, dat Christus gereed staat om ons welkom toe te roepen en ons verder te leiden. Niemand wordt er in de kerk veroordeeld, dan wie dat (zelf) willen. Zulke mensen, die zich harde voorstellingen van Christus opdringen, om met een schijn van reden zich met andere dingen tevreden te stellen; zoals die onnutte dienstknecht (Matth. 25: 30), die het nodig vond zich in te

beelden, dat zijn meester een gestreng heer was, om daardoor zichzelf op zijn onvruchtbare wegen te vleien, door het hem geschonken talent niet te gebruiken.

2. Zij, die van zichzelf hopen, dat Christus hen zal laten wandelen op de wegen naar de hel en hen toch in de hemel zal brengen; terwijl alle vertroosting ons dichter tot Christus behoorde te trekken. Want anders is het een valse troost, of in haarzelf, of in onze toe-eigening ervan.

3. Zij, die zelf water op die vonken willen gieten, welke Christus met moeite in hen ontsteekt, omdat zij met het licht ervan niet lastig gevallen wensen te worden.

Zulke mensen moeten weten, dat het Lam Zich vertoornen kan, en dat zij, die zich weigeren te stellen onder Zijn scepter van barmhartigheid, in stukken zullen vermorzeld worden onder de scepter van Zijn macht (Ps. 2: 9). Hoewel Hij in Zijn genade goedgunstig is en de minste vonk ware genade in stand wil houden, toch zal - waar Hij niet een sprankje genade ontdekt, maar tegenstand tegen Zijn Geest, Die met hen twist - Zijn eenmaal ontstoken gramschap branden tot in de; hel toe. Er is geen rechtvaardiger toorn, dan wanneer goedertierenheid op lompe wijze geweigerd wordt. Toen God Babylon genezen wilde en zij niet genezen wilde worden, werd zij tot ondergang overgegeven (Jer. 51: 9). Toen Jeruzalem onder Christus' vleugelen zich weigerde te laten vergaderen (Matth. 23: 37, 38), werd haar huis woest gelaten.

Toen de Wijsheid haar handen uitstreckte, en men weigerde, dan zal de Wijsheid lachen over hun verderf (Spr. 1: 26). Zelfs beterschap zal degenen niet baten, die de medicijnen vermorsen en de pleister weggooien. Een betreurenswaardig geval, wanneer deze barmhartige Zaligmaker een vermaak in verderf scheppen zal; als Hij Die de mensen gemaakt heeft, Zich over hen niet zal ontfermen (Jes. 27: 11).

O, zeggen de wederspannigen dezer eeuw, God heeft ons niet geschapen om ons te verdoemen. Toch wel, indien ge weigert Christus te ontmoeten op de wegen Zijner barmhartigheid, is het billijk, dat ge de vruchten van uw eigen wegen zult eten, en verzadigd wordt met uw eigen raadslagen (Spr. 1: 31).

Dat zal de hel van de hel uitmaken, wanneer de mensen zullen denken, dat zij meer van hun zonden gehouden hebben dan van hun ziel; als ze zullen denken, welk een geweld de liefde en barmhartigheid al niet op hen geoeffend heeft, en zij toch liever verloren gingen. Hoe meer wij eraan bijdragen om een oordeel over onszelf te vellen, des te meer zal het geweten in zichzelf beschaamd zijn, wanneer zij Christus zonder enige schuld en zichzelf zonder één enkele uitvlucht bevinden zullen. Indien de, mensen zich op hun eigen geweten beroepen, zal dat het hun aanzeggen, dat de Heilige Geest dikwijls aan hun hart geklopt heeft, daar Deze gewillig was om bepaalde heilige begeerten in hen te ontsteken. Hoe kan anders van hen gezegd worden, dat zij de Heilige Geest wederstaan, indien die Geest niet bereidwilliger was, hen tot een hoger trap van goedheid te trekken, dan met hun eigen wil bestaan kon? Reden waarom zij, die in de kerk veroordeeld worden, al vooruit bij zichzelf verdoemd zijn. Zodat wij op dit punt niet tot hoger oorzaken behoeven op te klimmen, daar de mensen voldoende oorzaak van hun verdoemenis in' hun eigen binnenste omdragen.

4. En de besten van ons allen kunnen zich stoten aan deze barmhartige gesteldheid, indien wij n.l. niet op onze hoede zijn voor die vleselijke vrijheid, die door onze vleselijke gezindheid daaraan gemakkelijk ontleend wordt. Want dan redeneren wij als volgt: Indien Christus het rokende vlaswiekje niet zal uitblussen, wat behoeven wij er dan voor te vrezen, dat ook maar enig verzuim van onze kant ons in een troosteloze staat zou kunnen brengen? Indien Christus dat niet doen zal, wat kan dat dan wel?

(Antwoord). Ge kent toch het verbod van de apostel (1 Thess. 5: 19): "Blust den Geest niet uit!" Deze waarschuwingen om niet uit te blussen, worden door de Geest als de middelen om niet uit te blussen, geheiligd. Christus volbrengt Zijn ambt - om n.l. niet uit te blussen - door daarop passende werkzaamheden bij ons 'op te wekken; en niemand is er zorgvuldiger bij het waarnemen der middelen, dan juist zij, die 't meest zeker zijn van de goede uitslag. De reden daarvan is deze: de middelen die God bepaalde om iets te bewerken, vallen onder hetzelfde voornemen als Hij heeft om die zaak uit te werken; en dit is een regel, die zelfs in burgerlijke zaken toegestaan wordt; zoals indien iemand vooruit wist dat het een vruchtbaar jaar zou worden, zou hij dan z'n ploeg ophangen en het werk op z'n beloop laten?

Daarom vermaant de apostel ons (1 Kor. 15: 57 v.) vanwege die stellige verwachting van een zegen. En deze bemoediging, die hier gegeven wordt inzake de goede uitslag, is bedoeld om ons op te wekken en niet om de hand van het werk af te trekken. Indien wij nalatig zijn bij de beoefening van ontvangen genade en bij het gebruik van de voorgeschreven middelen, en onze geest met talrijke en 'verschillende zorgen voor dit leven laten terneerdrukken en ons voor de verdorvenheden van de tijd niet in acht nemen, dan 'laat God ons dikwijls in Zijn wijze Voorzienigheid - voor zo'n wangedrag! - in een slechter staat komen, dan zij die nooit zozeer verlicht waren. Toch zal Hij ons naar Zijn grote barmhartigheid in zó ver geen vijand van onszelf laten worden, dat wij deze eenmaal ontstoken vonken totaal zouden veronachtzamen. Was het mogelijk dat wij ervoor gewonnen zouden zijn, om geheel en al elke poging op te geven, dan zouden wij geen andere uitkomst kunnen verwachten dan uitgeblust worden; maar Christus zal deze vonk in leven houden en dit zaadje aankweken, zodat Hij steeds enige mate van bekommernis in de ziel in stand zal houden. Indien wij hiervan een vertroostend gebruik willen maken, moeten wij al die middelen in acht nemen, waardoor Hij de in beginsel geschonken genade bewaart.

Zoals 1e. Heilige gemeenschap, waardoor de ene christen de ander aanvuurt. "Twee zijn beter dan één", enz. (Pred. 4: 9). "Was ons hart niet brandende in ons?" vroegen de discipelen (Luk. 24: 32).

2e. Nog veel meer doet dat de gemeenschap met God door middel van heilige oefeningen - zoals meditatie en gebed - hetgeen niet alleen de ziel doet ontvlammen, maar haar ook luister en schoonheid schenkt.

3e. Wij gevoelen bij ervaring, dat de adem des Geestes samengaat met de adem van de. Woordbediening; waarom de Apostel deze twee samenvoegt: "Blust den Geest niet uit!" en "Veracht de profetieën niet!" (1 Thess. 5: 19 v.). Nathan blies met een paar woorden de dovende vonkjes bij David weer aan. Eer God zal toestaan dat Zijn vuur in ons sterft, wil Hij liever de één of andere Nathan sturen. En er blijft altijd iets in ons over, dat zich met het Woord verenigt, als zijnde van dezelfde natuur; zoals een kool die vuur bevat, spoedig méér vuur krijgt. Rokend vlas zal gemakkelijk vlam vatten.

4e. De genade wordt versterkt door haar beoefening. "Maak u op en doe het, en de HEERE zal met u zijn", zegt David tot zijn zoon Salomo (1 Kron. 22: 16). Wek de genade die in u is, op; want zulke heilige roerselen veranderen in voornemens, de voornemens in beoefening en de beoefening in een welbereide goedwilligheid tot elk goed werk.

Toch dienen we te weten, dat de genade mét haar beoefening toeneemt, en dat niet uit kracht van die beoefening zelf, maar omdat Christus door Zijn Geest in de ziele

afdaalt en ons dichter bij Zichzelf als de Fontein brengt, en zulk een troost in het werk (der beoefening namelijk) druppelt, dat het hart nog méér verruiming krijgt. Het hart van een christen is Christus' hof, en Zijn genades zijn als even zoveel welriekende specerijen en bloemen, waarop Zijn Geest blaast, zodat ze een aangename geur en smaak geven.

Houd daarom de ziel open om de Heilige Geest daarin te onthalen. Want Hij zal voortdurend nieuwe krachten erin aanvoeren om de verdorvenheid ten onder te brengen, en dat vooral op de Dag des Heeren. Johannes was in den Geest op den Dag des Heeren, juist op Patmos, zijn verbanningsoord (Opb. 1: 10). Dan blazen de winden des Geestes sterker en lieflijker. Aangezien wij dan krachtens deze leer uitzien naar vertroosting, laten we dan onze natuurlijke traagheid niet begunstigen, maar "onzelf oefenen tot godzaligheid" (1 Tim. 4: 7) en ons inspannen om dit vuur steeds brandende te houden op het altaar van ons hart, en onze lampen dagelijks toebereden en van verse olie voorzien, en onze ziel gedurig al hoger en hoger opheffen. In een goede staat te rusten, is in strijd met de genade, die niet anders kan dan zichzelf tot een steeds grotere mate doen toenemen. Laat niemand deze "genade veranderen in ontuchtigheid" (Judas, vers 4).

Gebreken zijn een reden tot nederigheid, maar geen excuus voor zorgeloosheid of opwekking tot vermetelheid. Wij behoorden er ons evenzeer voor te wachten verkeerd te zijn (omdat Christus goed is!), als die kolen der liefde ons behoorden te doen smelten. Daarom mogen zij zichzelf wel voor verdacht houden, bij wie de waarneming van deze milddadigheid van Christus die uitwerking niet heeft. Zeker, waar genade is, daar is de verdorvenheid als "rook den ogen en edik den tanden" (Spr. 10: 26). En daarom zullen zij hun best doen - met betrekking tot hun eigen troost, evenals ten behoeve van het aanzien der dienst Gods en der ere Gods -, dat hun licht te voorschijn komt.

Indien een vonk geloof en liefde al zo kostelijk is, wat een eer zal het dan zijn om rijk in het geloof te zijn! Wie zou niet liever wandelen in het licht en in de vertroosting des Heiligen Geestes, dan te leven in een duistere, benauwde staat? En wie zou niet liever met volle zeilen naar de hemel gestuwd worden, dan altijd met vrees en twijfelingen op en neer geslingerd te worden?

De heersende strijd tegen een zonde heeft niet zoveel te betekenen, als die onrust, welke een aan de hand gehouden verdorvenheid later over ons brengen zal. De ware vrede is te vinden in het overwinnen, en niet in 't de moed opgeven. De troost in deze tekst bedoeld, is voor hen bestemd, die graag beter zouden willen doen, maar ervaren dat hun verdorvenheden ze belemmeren; en die zich in zulk een mist bevinden, dat ze vaak niet kunnen

zeggen, wat ze van zichzelf hebben te denken; die gaarne zouden willen geloven, en toch dikwijls vrezen dat ze niet geloven, en denken dat het onmogelijk is, dat God Zich tegenover zulke zondige ellendigen als zij zijn, zo goedgunstig zou willen gedragen; en toch geven zij zichzelf niet over aan deze vrees en twijfelingen.

5. En onder andere: Hoe doen zij zichzelf en Hem onrecht aan, die andere middelaars bij God voor zich begeren dan Hem! Zijn er soms met meer ontferming bewogen dan Hij, Die daartoe Mens werd, opdat Hij Zich over Zijn eigen vlees ontfermen zou? Laten zij allen dus te allen tijde tot deze zachtmoedige Zaligmaker de toevlucht nemen en al hun verzoeken indienen in Zijn overwinnende Naam! Welke noodzaak is er, dat wij aan een andere deur kloppen? Kan iemand met meer tederheid over ons bewogen zijn dan Christus? Welk een bemoediging vinden wij om de staat van de Kerk in het algemeen of van een hartelijk- verbroken christen bij Hem door onze gebeden aan te

bevelen? Van wie kunnen wij tot Christus spreken, zoals men van Lazarus deed: Heere, de kerk die Gij liefhebt en voor wie Gij uzelf overgaf, is in benauwdheid! Heere, deze arme christen voor wie Gij uzelf overgaf, is in benauwdheid! Heere, deze arme christen voor wie Gij verbrijzeld werd (Ges. 53: 5), is als een gekrookt riet en in een zeer lage staat gebracht? Het kan niet anders dan Zijn innerlijk diep ontroeren, wanneer de ellende van Zijn eigen dierbare ingewanden voor Hem uitgestort wordt.

6. Verder, wanneer wij deze genadevolle natuur in Christus beschouwen, laten we dan als volgt bij onszelf denken: wanneer Hij zo goedertieren jegens ons is, zullen wij dan wreed zijn jegens Hem, in Zijn Naam, in Zijn waarheid en in Zijn kinderen? Hoe zullen zij, die een vermaak hebben om zo verschrikkelijk voor "de zachtmoedigen des lands" te zijn (Zef. 2: 3), kunnen hopen, eenmaal zulk een genadige Zaligmaker in de ogen te zullen zien? Zij die zo onstuimig tegen Zijn bruid optreden, zullen eenmaal verstaan, dat zij in Zijn Kerk met Hemzelf van doen hadden. Dus kan het niet anders dan het hart van dezulken smarten, die deze liefde van Christus ervaren hebben, te moeten horen, dat Hij gewond wordt, Die het Leven van hun leven en de Ziel van hun ziel is. Dit brengt hen die de barmhartigheid ondervonden hebben, over Christus aan het wenen, Die zij met hun zonden doorstoken hebben. Er kan niet anders dan een onderling en levendig medegevoel bestaan tussen het Hoofd en de leden. Wanneer wij tot een zonde verzocht worden, behoorden wij - indien wij ook al met onszelf geen medelijden willen hebben - toch Christus te ontzien, door Hem niet nogmaals aan nieuwe foltering en pijn te geven. De Apostel kon geen hartverscheurender bewijs vinden om ons tot opoffering van onszelf aan God te dringen, dan ons te bezweren bij de ontfermingen Gods in Christus (Rom. 12: 1).

7. Deze barmhartigheid van Christus behoorde ons mede te bewegen om ons te erbarmen over de staat van de arme kerk, verscheurd als zij is door vijanden van buiten, en zichzelf verscheurend door verdeeldheden van binnen. Het moet op elke ziel, die ooit de troost van Christus gevoelde, diepe indruk maken, te overleggen welk een hartelijke smeekbede de Apostel tot onderlinge overeenstemming in oordeel en liefde gebruikt: "Indien er dan enige vertroosting is in Christus, indien er enige troost is der liefde, indien er enige gemeenschap is des Geestes, indien er enige innerlijke bewegingen en ontfermingen zijn, zo vervult mijne blijdschap: dat gij moogt eensgezind zijn" (Fil. 2: 1, v.). Alsof hij sprak: Indien gij u niet alle vertroosting in Christus enz. wilt ontzeggen, spant er u dan voor in, om de enigheid des Geestes te onderhouden door de band des vredes. Welk een vrolijk tafereel betekent dit voor satan en diens aanhang, te zien dat zij die van de wereld gescheiden worden, onderling in stukken uiteen vallen. Onze onenigheid is muziek voor onze tegenstanders!

Des te meer zijn zij te gispn, die om persoonlijke belangen verschil van mening met anderen najagen, en niet willen hebben, dat de wonden der kerk zich sluiten en gehecht worden. Dit moet niet zo verstaan worden, alsof de mensen hun oordeel betreffende enige waarheid zouden moeten verheimelijken, waar gerechtvaardigde oorzaak is om zichzelf uit te spreken. Want de minste waarheid behoort Christus toe en niet ons. En daarom moeten wij ons niet de vrijheid veroorloven om de waarheid naar eigen goedvinden te bevestigen of te ontkennen. Een penning heeft evengoed waarde als een pond sterling. Daarom moeten wij getrouw zijn in de minste waarheid, wanneer de gelegenheid dat vereist.

Dan zijn onze woorden "als gouden appels in zilveren gebeeldde schalen" (Spr. 25: 11). Een woord op z'n tijd zal meer goeds uitwerken dan duizend woorden, die te onpas gesproken worden. In bepaalde gevallen echter is vrede door "geloof bij onszelf

te houden" van groter belang dan de openlijke bekendmaking van sommige dingen, die wij voor waar houden; aangezien de zwakheid van 's mensen natuur van dien aard is, dat er moeilijk een blootleggen van enig meningsverschil kan plaats hebben, zonder enige vervreemding in de genegenheid te veroorzaken.

Voor zover mensen niet eensgeestes zijn, zullen zij bezwaarlijk één van hart kunnen worden, behalve waar de genade en de vrede Gods in het hart heerst (Kol. 3: 15). Daarom is openlijke aanwijzing van een verschil nooit goed te noemen, dan wanneer het nodig is.

Let er eens op, hoe sommigen die iets groots willen zijn, zich tot dwaalwegen begeven en zich aan een geest van tegenspraak bij zichzelf overgeven. Als echter de heilige Paulus rechter zijn mag, zijn ze dan niet vleselijk? (1 Kor. 3: 3). Indien het al wijsheid mag heten, dan is het de wijsheid van beneden. Want "de wijsheid die van boven is, die is ten eerste zuiver, daarna vreedzaam" (Jak. 3: 17).

Toen onze gezegende Zaligmaker op het punt stond deze wereld te verlaten, wat scherpte Hij Zijn discipelen méér in dan vrede en liefde? En met welk een ernst bad Hij in Zijn laatste gebed Zijn Vader, dat zij één zouden zijn, gelijk Hij en de Vader één waren! (Johs. 17: 21). Maar datgene waar Hij op aarde om bad, zullen wij volmaakt in de hemel genieten. Laat dit de overdenking van die tijd ons des te lieflijker maken!

8. En om nog meer de zondaars op dit terrein aan te wijzen, van welke geest zullen (denken we) zij zijn, die de verbrijzeling en zwakheden van 's mensen geest misbruiken, om ze met valse vrede voor hun eigen wereldse doeleinden verlichting te schenken?

Een verwonde geest zal met alles breken. De meeste profijtelijke leerstukken van het Pausdom, zoals biecht, voldoening, verdienste, vagevuur enz. vinden hier hun oorsprong, maar ze zijn dokters van geen enkele betekenis, ja veeleer beulen dan zelfs ook maar geneesheren. Het is een veel groter zegen om van de "pijniging" dezer schorpioenen (Opb. 9: 5) verlost te worden, dan dat wij daarvoor dankbaar kunnen zijn.

Geestelijke tirannie is de grootste tirannie, en vooral dan wanneer zij voorkomt, waar de grootst mogelijke barmhartigheid bewezen behoorde te worden. Toch scheppen zelfs daar sommigen als wrede chirurgen een vermaak in, om de mensen maar lang te laten kuren, ten einde zichzelf met de ellende van anderen te verrijken. Het brengt een vreselijke vloek over de mensen: "omdat hij niet gedacht heeft weldadigheid te doen, maar heeft den ellendigen en den nooddruftigen man vervolgd; en den verslagene van hart, om hem te doden" (Ps. 109: 16).

Evenzo voegen zich bij die mensen, die tijdelijk voordeel behalen uit anderer geestelijke ellende, zulke mensen die hun staat verbeterden, door de kerk te verraden en onbetrouwbaar te zijn in de hun toevertrouwde plicht. Wanneer de kinderen om het "brood des levens" zullen roepen en er niemand is om het hun te geven, dan brengen zij aldus over het volk Gods dat zware oordeel van een geestelijke honger, daar zij Christus in Zijn leden van honger laten sterven. Zullen wij op zo'n manier zulk een goede Zaligmaker vergelden, Die de liefde en barmhartigheid - betoond in het "weiden van Zijn lammeren" (Jhs. 21: 15) - aan Zichzelf bewezen acht te zijn?

Tenslotte gedragen zij zich erg onhartelijk jegens Christus, wanneer zij zich stoten aan deze Zijn nederige vederbuiging tot ons in Zijn regering en ordinantiën; mensen, die zich schamen voor de eenvoud van het Evangelie; die de prediking dwaasheid vinden. Zij denken uit opgeblazenheid van hart, dat zij voldoende goed kunnen doen zonder de hulp van het Woord en van de sacramenten, en denken dat Christus niet genoeg

pracht en praal gebruikte. En daarom willen zij de zaak met hun eigen vindingen verbeteren, waardoor zij nog beter "vlees en bloed" tevreden kunnen stellen dan in het Pausdom mogelijk is. Hoe kan er groter ondankbaarheid bestaan, dan ieder middel te versmaden, dat Christus in Zijn barmhartigheid voor ons bereid heeft! In de dagen Zijns vleses namen de trotse Farizeeërs aanstoot aan Zijn gemeenzame omgang met zondaren, terwijl Hij dit deed als een dokter; om hun ziel te genezen. Tot welk een verdediging vond de heilige Paulus zich genoodzaakt van zichzelf, van zijn eenvoud in het ontvouwen van het Evangelie! Hoe méér Christus in Zichzelf en in Zijn dienstknechten Zich zal vernederen om ons te verhogen, des te meer behoorden wij in alle ootmoed en bereidwilligheid die liefde te ontvangen en de goedheid Gods groot te maken, Die het grote werk onzer zaligheid en het bestuur op zulk een zacht- moedige Zaligmaker legde, Die Zichzelf zo vriendelijk wil gedragen in alle dingen, die Hij tussen God en ons, en tussen ons en God te verrichten had! Hoe lager Christus tot ons afdaalt, des te hoger moeten wij Hem in ons hart verheffen. Dat zullen dan ook allen doen, die ooit Christus' werk in en aan hun hart ervaren hebben.

18. *Over Christus' 'oordeel' in ons, en wat Zijn overwinning wil zeggen.*

Wij komen nu tot het **derde deel**, n.l. tot de gestadige voortgang van Christus' genadekracht, totdat Hij in ons zulk een totale heerschappij zal opgericht hebben, die het tegen alle verdorvenheid houden kan.

Hier wordt gezegd, dat Hij Zijn genade-beginselen in ons wil onderhouden, totdat Hij het oordeel tot overwinning zal voortgebracht hebben.

Onder dit oordeel wordt hier het koninkrijk der genade in ons verstaan, die regering waardoor Christus een troon in ons hart opricht. Overheden onder de Joden werden aanvankelijk richters en later koningen genoemd. Vandaar dat deze inwendige regel en bestuur "oordeel" genoemd wordt; ook mede, omdat het overéénkomt met het oordeel van het Woord, dat de psalmdichter vaak "gerechtigheid" noemt (Ps. 72: 1 en 2), omdat het met Gods oordeel overeenstemt. De mensen kunnen hun vonnis in Gods Woord aflezen; want wat dit Woord over hen oordeelt, dat oordeelt God over hen.

Wanneer dit oordeel in ons opgericht is, dan wordt het goede onderscheiden, toegestemd en betracht; dan wordt de zonde geoordeeld, veroordeeld en bestraft. Wanneer onze geest onder de Geest van Christus verkeert, wordt hij door Hem bestuurd; en voor zover hij door Christus geregeerd wordt, regeert hij ons genadig.

Christus en wij zijn van één oordeel en van één wil. Hij heeft Zijn wil in ons, en Zijn oordelen worden zo in ons gelegd, dat ze in ons oordeel veranderen; wij dragen dan Zijn wet in ons hart geschreven door Zijn Geest (Jer. 31: 33). De Wet in de inwendige mens en de geschreven Wet passen als twee pendants bij elkaar.

De betekenis daarvan is dus, dat de genade-gestalte van heiligheid, door de Geest van Christus in ons hart gewerkt, zal blijven bestaan, totdat alle tegenwerkende kracht onderworpen is. De Geest des oordeels zal een "Geest der uitbranding" blijken te zijn (Jes. 4: 4), om alles te verteren wat de tegenstrevende verdorvenheid - gelijk roest! - in de ziel verteert. Indien de bouwlieden Gods tot dwaling vervallen en stoppelen bouwen op een goed fundament, dan zal Gods Geest als een geestelijk vuur, dit te Zijner tijd verklaren (1 Kor. 3: 13) en het verwoesten. Zij zullen door de Geest des oordeels hun eigen dwalingen en werken veroordelen.

Het gehele werk der genade in ons wordt onder de naam "*oordeel*" voorgesteld, en soms onder de naam "*wijsheid*"; omdat oordeel het voornaamste en leidende deel in de genade is. En daarom wordt dat genadewerk der bekering een verandering des gemoeds en wijsheid-daarna genoemd. Zoals anderzijds in de geleerde talen de woorden, die "wijsheid" betekenen, mede de algemene smaak van de ganse ziel aanduiden; ja nog veel meer het oordeel van de smaak dan dat van het gezicht of van een ander zintuig insluit, omdat de smaak het noodzakelijkste zintuig is en de nauwste toe-eigening van het voorwerp - boven alle andere zintuigen - vereist. Zo is het in het geestelijke leven dus zeer noodzakelijk, dat de Geest de smaak der ziel verandert, zodat zij de dingen die des Geestes zijn, zo diep zou kunnen smaken en proeven, dat alle andere dingen daardoor smakeloos worden.

En zoals het van ieder Christen apart waar is, dat Christus' oordeel in hem overwinnen zal, evenzo geldt dit van het gehele lichaam der christenen, de Kerk. De heerschappij van Christus en Zijn waarheid, waardoor Hij als een scepter regeert, zal tenslotte satan, antichrist, ja alle vijanden ten spijt, overwinnen. Christus, "rijdende op Zijn witte paard" (Opb. 6: 2), heeft een boog en gaat voort "al overwinnende" (Opb. 19 11) in de bediening des Woords, opdat Hij moge overwinnen óf tot bekering óf tot ondergang.

Maar toch vat ik "oordeel" vooral op als Christus' Koninkrijk en regering binnen in ons.

Ten eerste, omdat God vooral de onderwerping der ziel en der consciëntie als Zijn eigen troon opeist. Ten tweede, omdat, indien het oordeel in alle andere dingen van ons en niet in ons eigen hart zou overheersen, dit ons geen enkele troost zou kunnen schenken. Daarom is dit het eerste wat wij begeren - wanneer wij bidden: "Uw koninkrijk kome!" - dat Christus mag kamen en in ons hart regeren. Het koninkrijk van Christus in Zijn ordinantiën dient alleen maar om Christus op Zijn eigen plaats, in ons hart, thuis te brengen.

Nu de woorden verklaard zijn, dat n.l. oordeel hier de regering van zowel het verstand en de wil, als de aandoeningen omvat....., zijn er verschillende gevolgtrekkingen, die daaruit natuurlijkerwijze voortvloeien.

19. Christus is zo zachtmoedig, dat Hij toch hen wil regeren, die de troost van Zijn zachtmoedigheid vergeten.

De eerste gevolgtrekking uit de verbinding van dit versdeel met het voorafgaande is, dat Christus op deze voorwaarden zachtmoedig is, dat Hij Zijn regering in hen zal oprichten, voor wie Hij zo zachtmoedig en teer is.

Hij vergeeft zó, dat Hij als een Koning gehoorzaamd wenst te worden. Hij neemt ons zó aan tot Zijn bruid, dat Hij als een Echtgenoot gehoorzaamd wil zijn. Dezelfde Geest Die ons overtuigt van de noodzaak van Christus' gerechtigheid om ons te bedekken, overtuigt ons ook van de noodzaak Zijner heerschappij om ons te regeren. Zijn liefde jegens ons beweegt Hem, ons aan Zichzelf gelijkvormig te maken, en onze liefde tot Hem wekt ons op om zó te zijn, dat Hij in ons een welgevallen kan scheppen. Ook hebben wij niet meer geloof en hoop, dan wij zorg dragen om gereinigd te worden, zoals Hij rein is. Hij maakt ons tot ondergeschikte regenten, ja tot koningen onder Zichzelf, door ons niet alleen genade te verlenen om onze lage lusten te weerstaan, maar om ze enigmate te onderdrukken. Het is één van de voornaamste vruchten van Christus' verhoging, dat Hij ieder van ons 'van onze goddeloosheid bekeren kan (Hand. 3:26). "Want daartoe is Christus ook gestorven en opgestaan en weder levend geworden, opdat Hij beide over doden en levenden heersen zou" (Rom. 14: 9). God heeft Zichzelf er onder ede toe verbonden, dat Hij ons wil vergunnen, dat wij zonder vreze "Hem dienen zouden in heiligheid en gerechtigheid voor Hem" (Luk. 1: 75), en niet slechts voor het oog der wereld.

1. Dit kan dienen tot zelfbeproeving, om te onderscheiden wie zich terecht op Christus' barmhartigheid mogen beroepen.

Dat zijn alleen diegenen, die Zijn juk willen opnemen en het voor groter gelukzaligheid achten door Hem geregeerd te worden dan enige vrijheid naar het vlees te genieten; die de gehéle Christus willen aannemen, en niet iets van Hem uitkiezen, wat met hun huidige tevredenheid overeenkomt; die de Heere niet willen losmaken van Jezus, en zo een Christus van zichzelf maken. Niemand wenste ooit werkelijk vergevende barmhartigheid, of hij begeerde ook genezende barmhartigheid. David bidt zowel om een nieuwe geest als om het gevoel van vergevende barmhartigheid (Ps. 51: 10).

2. Dit bewijs dat zij misleid worden, die Christus alleen maar tot onze gerechtigheid en niet ook tot heiligmaking gebruiken, tenzij dan bij toerekening; aangezien het een belangrijk deel van onze zaligheid uitmaakt om onder zulk een Heere te staan, Die niet slechts voor ons geboren en aan ons gegeven werd, maar Die ook "de heerschappij op Zijn schouders" heeft (Jes. 9: 6); Die zowel onze Heiligmaker als onze Zaligmaker is; en onze Zaligmaker zowel door de krachtadige werking van Zijn

Geest, tegen de macht der zonde...., als door de verdienste van Zijn dood, tegen de schuld der zonde. Zodat dit bedacht moet worden, dat de eerste en voornaamste grondslag van onze troost hierin bestaat, dat Christus als een Priester Zichzelf als een offerande aan Zijn Vader voor ons opofferde. De schuldige ziel vlucht allereerst tot Christus de Gekruisigde, Die een vervloeking voor ons gemaakt is. Vandaar komt het, dat Christus het recht bezit ons te regeren; vandaar ook dat Hij ons Zijn Geest tot onze Leidsman schenkt om ons thuis te brengen.

3. In de loop van ons leven moeten wij - nadat wij in de staat der genade verkeren en door een zonde overvallen worden - eraan denken, dat wij allereerst toevlucht hebben te nemen tot Christus' barmhartigheid om ons te vergeven, en dan tot de belofte van Zijn Geest om ons te regeren.

4. Wanneer wij onszelf in genegenheid en plicht koud gevoelen, is het de beste manier om ons bij dit vuur van Zijn liefde en barmhartigheid (dat Hij n.l. Zichzelf voor ons overgaf) te verwarmen.

5. Kortom: bedenk dit, dat zoals Christus ons regeert, Hij dit doet door een Geest der liefde, uit een gevoel van Zijn liefde; want daardoor vallen ons Zijn geboden licht. Hij leidt ons door Zijn vrijmoedige Geest als een Geest der vrijheid: Zijn onderdanen dienen Hem vrijwillig. De dwang die Hij op Zijn onderdanen oefent, is de dwang der liefde. Hij trekt ons lieflijk met de koorden der liefde. Bedenk dan echter ook, dat Hij ons krachtig- lijk trekt door een Geest van macht. Want het is niet voldoende, dat wij beweegredenen en opwekkingen hebben om Christus lief te hebben en te gehoorzamen krachtens deze Zijn liefde, waardoor Hij Zichzelf voor ons overgaf om ons te rechtvaardigen; maar Christus' Geest moet eveneens ons hart onderwerpen en het heiligen om Hem lief te hebben. Want anders zouden alle beweegredenen krachteloos blijken.

Onze gezindheid moet veranderd worden. Wij moeten nieuwe schepselen worden. Zij zoeken de hemel in de hel, die naar geestelijke liefde zoeken in een onvernieuwd hart. Wanneer een kind zijn vader gehoorzaamt, doet het dit om redenen, die het daartoe vermanen, evenals uit een kinderlijke natuur, die aan deze redenen kracht bijzet. Het is natuurlijk voor een kind Gods om Christus lief te hebben, in zover hij vernieuwd is, daar hij giet alleen door de billijkheid gedreven wordt om dat te doen, maar tevens uit een inwendig beginsel en werk van genade, waaraan die redenen hun voornaamste kracht ontleen. Eerst worden wij de Goddelijke natuur deelachtig gemaakt, en dan worden wij gemakkelijk door Christus' Geest tot geestelijke plichten bewogen en bestuurd.

20. *De geestelijke heerschappij van Christus gaat gepaard met oordeel en wijsheid.*

De tweede gevolgtrekking is deze, *dat Christus' regering in Zijn Kerk en in Zijn kinderen een wijs en welgeordend bestuur is, omdat ze "oordeel" genoemd wordt; en "oordeel" is de ziel en het leven der wijsheid.*

Deze conclusie omvat twee delen:

1. Dat de geestelijke regering van Christus in ons verbonden is met oordeel en wijsheid.
2. Overal waar oprechte geestelijke wijsheid en oordeel is, daar brengt ook de Geest van Christus Zijn genadeheerschappij mee.

Wat het eerste punt betreft: een door de regels van Christus wel-bestuurd leven gaat samen met de hoogste en sterkste rede van allen, en daarom worden heilige mannen

"kinderen der wijsheid" (Luk. 7: 35) genoemd, en zijn ze zowel door rede als ervaring bekwaam al de wegen der wijsheid te rechtvaardigen.

Daartegenover staan dwaasheid en zothed. Daarvan zegt de heilige Paulus, dat een "geestelijk mens alle dingen onderscheidt" (1 Kor. 2: 15), die hem aangaan, en dat hij zelf van niemand onderscheiden wordt. Want zij staan lager in kennis, omdat zij het geestelijke licht en gezicht missen om te onderscheiden. En toch wil dit slag mensen oordelen en "lasteren hetgeen zij niet verstaan" (2 Petrus 2: 12). Zij komen uit onwetendheid tot allerlei vooroordeel en overhaaste oordeelvellingen, zonder een juist oordeel op hun manier aan te nemen. En daarom leidt hun oordeel tot niets.

Maar het oordeel van een geestelijk mens zal, voor zover hij geestelijk is, bestand blijken, omdat het met de natuur der zaken overeenkomt; zoals de dingen in hemzelf zijn, zo zijn ze in zijn beoordeling. Zoals God in Zijn Wezen oneindig is in goedheid en heerlijkheid enz., zo is Hij voor hem. Hij schrijft Gode in zijn hart Zijn Goddelijkheid en al Zijn uitnemende deugden toe. Zoals Christus in Zichzelf de enige Middelaar en "alles in allen" in de Kerk is (Kol. 3: 11), zo is Hij het voor hem, daar hij Christus zo in zijn hart mag kennen. Zoals alle dingen drek zijn in vergelijking met Christus (Fil. 3: 8), zo zijn ze het ook voor Paulus, als een geheiligd man. Zoals het allerergste in de dienst van God, n.l. de smaadheid van Christus, beter is dan de genieting voor een tijd van de zonde (Heb. 11: 26), zo is het voor Mozes, een man met een zuiver oordeel. Zoals „één dag in de voorhoven des HEEREN beter is dan duizend elders" (Ps. 84: 11), zo is het voor David, een man met een vernieuwd oordeel. Het oordeel van een godvruchtige komt overeen met de dingen, zoals ze in hemzelf zijn, en al naardat het verschil of de overeenkomst is, die God in de dingen stelt, zó komt zijn oordeel daarmee overeen of verschilt.

Waarheid is waarheid, en dwaling is dwaling, en wat onwettig is, is onwettig, afgezien van de vraag of de mensen het er mee eens zijn of niet. God heeft een eeuwig onderscheid tussen licht en donker, tussen goed en kwaad gesteld, waaraan het inzicht der schepselen niets veranderen kan. En daarom is geen mensenoordeel de maatstaf der dingen, dan voor zover het overeenkomt met de waarheid, die door God de dingen zelf ingeprent is. Omdat het oordeel van een wijs man met de ware aard der dingen overeenkomt, daarom kan de wijze in een bepaald opzicht de maatstaf der dingen heten; en kan aan het oordeel van één heilige en wijze man de voorkeur gegeven worden boven duizend anderen.

Zulke mensen zijn gewoonlijk even onbeweeglijk en standvastig, als de zon in haar baan, omdat zij volgens een (vaste) regel denken, spreken en leven. Een Jozua en zijn gezin zal God dienen (Jozua 24: 15), wat anderen dan ook doen mogen; en zij zullen een aan de wereld tegengestelde gang volgen, omdat hun oordeel hen in een tegengestelde weg leidt. Vandaar komt het, dat satan een wrok koestert tegen het oog der ziel: het oordeel; hij wil dat door onwetendheid en valse redenering uitsteken. Want hij kan in niemand regeren, voordat hij het oordeel óf weggenomen óf verdorven heeft. Satan is nu eenmaal de vorst der duisternis en hij regeert in de duisternis van 's mensen verstand. Dus moet hij, door het overwinnen en het inplanten van de waarheid in de ziel, uit het verstand verdreven worden. Daarom helpen degenen, die aan de kennis vijandig zijn, de satan en antichrist (wiens rijk, evenals dat van satan, een rijk der duisternis is), om hun troon op te richten.

Daarom wordt ook door Christus toegezegd, dat "de Heilige Geest de wereld zal overtuigen van oordeel" (Jhs. 16: 8). Dat wil zeggen, dat Hij vastbesloten is, om een troon der heerschappij op te richten, opdat de grote meester in wanbestuur, de satan, "de overste dezer wereld" door het Evangelie en de daarmee gepaard gaande Geest geoordeeld wordt, zijn bedriegerijen ontdekt en zijn aanslagen blootgelegd worden.

Daarom viel, toen het Evangelie alom verspreid was en de orakelen ophielden, de satan "als een bliksem uit den hemel" (Luk. 10: 18); en de mensen werden toen uit zijn koninkrijk in dat van Christus overgebracht (Kol. 1: 13). Waar satans rijk door leugens sterk is, daar betekent ontdekking daarvan: overwinning; "zij zullen niet meerder toenemen; want hunne uitzinnigheid zal allen openbaar worden" (2 Tim. 3: 9). Dus komt de openbaring der dwaling die dwaling te stuiten. Want niemand wil moedwillig bedrogen worden. Laat de waarheid de haar toekomstige plaats verkrijgen, zonder enige berisping of beperking, en laat de satan en diens trawanten hun snoodheid bedrijven..., ze zullen niets bereiken; zoals Hieronymus van de Pelagianen in zijn tijd zegt: "De ontdekking van uw opvattingen betekent hun vernietiging; uw godslasteringen blijken duidelijk op het eerste gezicht."

Hieruit verstaan we dan, hoe noodzakelijk het is, dat het verstand met bovennatuurlijke kennis begiftigd wordt, om een echt christelijke wandel te kunnen leiden.

Er moet licht zijn, om een doel - dat verder reikt dan de natuur - te ontdekken, waarom wij christen zijn; en er moet een regel zijn, die tot dat doel kan leiden. Dat is de wil van God in Christus, die Zijn welbehagen jegens ons en onze plicht tegenover Hem aanwijst; en krachtens deze ontdekking doen wij alles, wat we doen, dat ook maar enigermate onze rekening kan bevorderen. "Het oog moet eerst eenvoudig zijn, en dan zal het gehele lichaam" en de gesteldheid van onze wandel "licht" zijn (Matth. 6: 22). Anders zijn zowel wijzelf als onze levensgang niets anders dan duisternis. Heel de wandel van een christen is niets anders dan kennis, meegedeeld aan de wil en de aandoening, en toegepast op de praktijk. Indien de eerste bereiding 1) in de maag niet in orde is, kan ze ook niet in de lever goed zijn. Evenzo, indien er dwaling heerst in het oordeel, bederft dat de hele praktijk, zoals een fout in het fundament van een gebouw: God wil geen blinde offeranden, noch onredelijke verering ontvangen (Zach. 1: 13), maar Hij wenst, dat wij Hem van gansen gemoede (Rom. 12: 1) zullen liefhebben; dat wil zeggen: evenzeer met ons verstandelijke deel als met ons gehele hart (dat is: het liefhebbende deel van de ziel).

Deze orde van Christus' regering-door-oordeel, komt met de ziel overeen, en het behaagt God om die wijze van werking - die de mens in het bijzonder eigen is - te onderhouden; dat wil zeggen: te doen, wat Hij krachtens oordeel doet. Zoals genade de natuur veronderstelt, als immers daarop gebouwd: zo houdt de gesteldheid der genade ook de gesteldheid der natuur bij de mens in stand. En daarom brengt Christus alles wat goed is, in de ziel door oordeel, en dat zó 'lieflijk, dat velen door een gevaarlijke dwaling denken, dat het goed, dat in hen is, en uit hen voortkomt, van henzelf en niet uit het krachtige genadewerk stamt. Zoals in het kwaad de duivel ons zo listig naar de stroom van onze eigen natuur leidt, dat de mensen denken dat de satan in hun zonde niet de hand had. Maar hier is slechts een vergissing, die weinig gevaar oplevert, in het geding. Want wij zijn uit onszelf al boos, en de satan doet niet anders dan het kwaad dat hij in ons aantreft, te laten toenemen. Maar er zijn in het geheel geen zaden van bovennatuurlijke goedheid in ons. God vindt niets dan vijandschap in ons. Alleen heeft Hij dit onze natuur ingescherpt, om in het algemeen tot datgene genegen te zijn, wat wij goed achten te zijn. Welnu, wanneer Hij duidelijk en klaar zal aanwijzen, wat in bijzondere zin "goed" is, dan worden we daartoe gedreven; en als Hij met overtuiging zal openbaren hetgeen verkeerd is, dan schrikken we daarvan even vrijwillig terug, als we het tevoren omhelsden.

Hieruit kunnen we opmaken, wanneer wij werken zoals wij behoorden, ja dan neen; dat wil zeggen: wanneer wij - hetgeen wij doen - uit een inwendig beginsel verrichten; wanneer wij niet hetgeen goed is, kunnen bereiken, alleen maar omdat wij zo

opgevoed zijn of omdat deze of gene - door ons hooggeachte - persoon ook zo handelt; of omdat wij één zijde verdedigen willen, en zo de dienst van God tot een sekte maken, maar krachtens oordeel, wanneer wij doen hetgeen goed is, wij dat éérs bij onszelf als goed beoordelen, en waarin wij ons onthouden van hetgeen kwaad is, wij eerst krachtens een innerlijk oordeel dat kwaad achten te zijn. Zoals een oprecht christen het "beste deel" geniet, zo heeft hij dat eerst met Maria "uitgekozen" (Luk. 10: 42); hij bevestigde al zijn gedachten door raad (Spr. 20: 18). Inderdaad maakt God tot een goede dienst, van vleselijke mensen gebruik, maar zonder een algehele verandering en overtuiging van hun oordeel. Hij werkt door middel van, maar niet in hen. Daarom stemmen zij noch het goede toe - dat ze doen -, en ook 'haten zij het verkeerde niet, waarvan ze zich onthouden.

21. Waar echte wijsheid en oordeel is, richt Christus Zijn heerschappij op.

Het tweede punt is: *dat overal, waar echte wijsheid en oordeel aanwezig is, Christus Zijn regering opricht*; omdat waar wijsheid is, zij ons niet alleen bestuurt om onze wegen te verstaan, maar om die goed te kiezen. Waar Christus door Zijn Geest als Profeet onderwijst, daar onderwerpt Hij ook als Koning, door Zijn Geest, het hart tot gehoorzaamheid aan hetgeen geleerd wordt.

Dit is dat door God beloofde onderricht, wanneer niet maar de hersenen, maar het hart zelf onderwezen wordt; wanneer de mensen niet slechts weten wat zij behoren te doen, maar het doen-zelf hun bijgebracht wordt; dan wordt hun maar niet geleerd, dát ze moeten liefhebben, vrezen en gehoorzamen, maar de liefde zelf, de vrees en gehoorzaamheid zelf wordt hun dan onderwezen en ingescherpt.

Christus richt namelijk in hun hart Zijn leerstoel op, en verandert de gesteldheid van dat hart en maakt Zijn onderdanen goed, tegelijk wanneer Hij hun leert, dat ze goed moeten worden. Andere vorsten kunnen goede wetten uitvaardigen, maar kunnen die niet in de harten van hun volk inschrijven (Jer. 32: 40). Dit is Christus' alléénrecht. Hij stort Zijn onderdanen Zijn eigen Geest in; op Hem rust niet alleen de Geest der wijsheid en des verstands, maar evenzeer de Geest der vrees des HEEREN (Jes. 11: 2).

Die van Hem afkomstige kennis, die wij van Hem bezitten, is er één, die de mensen verandert (2 Kor. 3: 18). Dezelfde Geest Die het verstand verlicht, blaast genaderijke genegenheden in de wil en aandoeningen, en stort kracht in de gehele, mens. Zoals een begenadigde oordeelt, als hij behoort te doen, zo is hij ook gezind en handelt overeenkomstig dat oordeel. Zijn leven is een commentaar (= toelichting) op zijn inwendige mens. Er bestaat een lieflijke overeenkomst tussen Gods waarheid, zijn oordeel en zijn gehele wandel. Het hart van een christen is als Jeruzalem, toen die stad op haar best was: n.l. een stad, die wèl saamgevoegd is (Ps. 122: 3), waar de stoelen des gerichtts stonden (vers 5).

"Oordeel" behoorde een troon in het hart van elke christen te bezetten. Niet dat het oordeel alleen een verandering bewerken zal. Er moet immers genade zijn om de neiging en macht van de wil te veranderen, alvorens die zal toestaan door het verstand te worden bewerkt. Maar God heeft deze zó samengevoegd, dat - wanneer Hij zaligmakend op het verstand schijnt - Hij ook een zacht en meegaand hart geeft. Want zonder dat het hart door Gods Geest bewerkt wordt, zal dat z'n eigen neigingen volgen voor hetgeen het liefheeft; wat dan ook het oordeel daartegen in zal brengen.

Er bestaat geen aangeboren evenredigheid tussen een ongeheiligd hart en een geheiligd oordeel. Want indien het hart niet veranderd is, zal het aan het oordeel niet toestaan, koel en nuchter te besluiten wat het beste is. Zoals een zieke - wanneer zijn koortsige ziekte zijn smaak bederft - eerder e-geert die te behagen, dan te luisteren

naar hetgeen de dokter zeggen zal. Het oordeel bezit geen macht over zichzelf, wanneer de wil niet onderworpen is. Want de wil en aandoeningen kopen het oordeel om, om ten gunste van hen vonnis te vellen, wanneer enig voordeel en vermaak méédingen met hetgeen het oordeel in het algemeen slechts zal denken goed te zijn. En daarom ligt het voornamelijk in de macht van het hart, wat het verstand in bepaalde dingen zal oordelen en besluiten.

Waar genade het hart ingewonnen heeft, daar werpen ongeregelde driften niet zo'n nevel voor het verstand, of het ziet toch in 'n bijzonder geval wel wat het beste is. En de verkeerde inzichten, die uit eigenliefde voortspruiten, veranderen het geval niet, en doen het oordeel overhellen naar een tegengestelde weg; maar hetgeen in zichzelf goed is, zal goed bij ons zijn, hoewel het onze persoonlijk wereldse belangen kruist.

Het rechte begrip hiervan is van invloed op de praktijk. Dit drong mij ertoe om een nogal uitvoerige verklaring te geven. Want dit zal ons de rechte werkwijze der godzaligheid doen kennen, n.l. om te beginnen met oordeel, en dan God te bidden om - mèt verlichting - ook heilige genegenheden in onze wil en aandoeningen te schenken, opdat zo een volkomen regering in ons hart gevestigd wordt en onze kennis met alle oordeel moge zijn (Fil. 1: 9); dat wil zeggen: met ervaring en bevinding. Wanneer Christus' oordeel in ons oordeel opgericht en vandaar door Zijn Geest in ons hart gebracht is, dan is het op zijn eigen plaats en troon, en eerder zal de waarheid ons geen nut doen, maar ertoe bijdragen om ons te verdoemen. Het leven van een christen is een regelmatig leven, en over hem, die naar de regel (Gal. 6: 16) van het nieuwe schepsel wandelt, zal vrede komen. Wie Zijn wegen veracht (en ervan houdt om in het wilde-weg te leven, door alle mogelijke vrijheid voor het vlees na te streven), die zal sterven (Spr. 19: 16). En dit wordt door Paulus bevestigd: "Indien gij naar het vlees leeft, zo zult gij sterven" (Rom. 3: 13).

Wij leren ook, dat mensen met een ongeregeld leven geen recht oordeel bezitten. Een goddeloze kan niet tevens een wijs mens zijn. Want zonder de Geest van Christus verkeert de ziel in verwarring en is zonder schoonheid en vorm, evenals alle dingen in de chaos vóór de schepping. Dan is de gehele ziel "uit de voegen", totdat zij weer rechtgezet wordt door Hem, Wiens ambt het is "alle dingen nieuw te maken".

Het lagere deel der ziel, dat onderworpen behoorde te zijn, regeert alles en houdt die geringe (mate van) waarheid, die nog in het verstand zetelt, onder gemene begeerten gevangen; en satan krijgt door middel van de verdorvenheid alle steunpunten der ziel in bezit, totdat Christus, Die sterker is dan hij, komt en hem uitdrijft, om alle krachten en delen van ziel en lichaam in bezit te nemen, om wapenen der gerechtigheid te zijn, Hem te dienen, en dan: nieuwe heren - nieuwe wetten! Als een nieuwe Overwinnaar verandert Christus de grondwetten van de oude Adam en vestigt een regering voor Zichzelf.

22. Christus' heerschappij overwint.

Het derde besluit is, *dat deze regering het wint*, en wel om twee redenen.

Ten 1e. omdat Christus eerst alles in eigen Persoon overwonnen heeft en Hij God is, boven alles te prijzen in der eeuwigheid. Daarom overwon Hij over de zonde, de dood, de hel, de satan, de wereld enz. (Rom. 9: 5). En zoals Hij die machten overwonnen heeft in Zichzelf, overwint Hij ze ook in ons hart en geweten.

Wij zijn gewoon te zeggen, dat' het geweten iemand tot een koning of tot een ellendeling maakt; omdat het in ons geprent is, om mèt óf tégen ons te oordelen vóór God. Nu, indien het natuurlijke geweten zo krachtig is, wat zal het dan niet kunnen, wanneer het naast zijn eigen licht ook nog het licht van Gods waarheid in zich heeft? Het zal ongetwijfeld de overhand krijgen, àf om ons hoofd met vrijmoedigheid

omhoog te houden òf om ons beneden onszelf te vernederen. Indien het zichzelf door genade, aan Christus' waarheid onderwerpt, dan ziet het vrijmoedig over dood, hel, oordeel en alle geestelijke vijanden heen, omdat Christus dan Zijn koninkrijk in het geweten opricht en het tot een soort paradijs maakt.

De zwaarste strijd, die de ziel kent, is die tussen het geweten en Gods rechtvaardigheid. Welnu, indien het geweten, besprengd met het bloed van Christus, alle aanslagen heeft overwonnen, die voortkomen van de zijde van Gods rechtvaardigheid, als zijnde nu door Christus voldaan...., dan zal het ook alle andere tegenstand, hoe die dan ook is, overwinnen.

Wij hebben met vervloekte en verdoemde vijanden te strijden. Daarom, indien ze voor de Geest-in-ons beginnen te vallen, dan zullen ze vallen; en indien ze weer opstaan, is het om een nog groter val te maken.

De Geest der waarheid, in Wiens bescherming Christus Zijn Kerk bevolen 'heeft, en de waarheid des Geestes, die de scepter van Christus is ... (die twee) blijven tot in eeuwigheid. En daarom moet de ziel, daar het onsterfelijke zaad van de Geest wedergeboren (1 P. 1: 23), én deze waarheid niet alleen eeuwig leven, maar ook alle tegenstand overwinnen. Want zowel Woord als Geest zijn krachtig van werking (Heb. 4: 12), en indien de boze geest nooit werkeloos is in degenen die God tot zulk een geest overgeeft, dan mogen we niet denken dat de Heilige Geest werkeloos zou zijn in degenen, wier leiding en bestuur aan Hem toevertrouwd is. Neen, zoals Hij in hen woont, zal Hij ook alles uitdrijven wat zich tegen Hem verzet, totdat Hij alles in allen zijn zal.

Wat geestelijk is, is eeuwig. Waarheid is een straal van Christus' Geest, zowel in zichzelf als voor zover zij de ziel ingeplant is. En daarom zullen zij, èn de genade (hoe gering die ook is), daardoor gewrocht, de overhand krijgen. Een klein ding, in de hand van een reus, zal grote dingen uitwerken. Een klein geloof, dat door Christus versterkt wordt, zal wonderen doen.

"Een iegelijk die hééft, dien zal gegeven worden" (Matth. 25: 29). De zegepraal over iedere verdorvenheid of aanvechting is een onderpand van de uiteindelijke overwinning. Zoals Jozua sprak, toen hij zijn voeten op die vijf koningen, die hij overwonnen had, zette: "Alzo zal de HEERE al uwen vijanden doen" (Jozua 10: 25). De hemel is reeds van ons; alleen moeten we er ons voor inzetten, tot wij het volledige bezit ervan ontvangen.

Christus brengt als Koning een gebiedend licht in de ziel; Hij buigt de hals en maakt de ijzeren zenuw van de inwendige mens zacht. En waar Hij begint te regeren, regeert Hij voor eeuwig: "Zijns Koninkrijks zal geen einde zijn" (Luk. 1: 33).

Het doel van Christus' komst was, de werken des duivels zowel voor als in ons te verbreken; en het doel der opstanding was, ons de zekerheid van Zijn overwinning te verzegelen; en wel als volgt:

1. om onze ziel uit de dood der zonde levend te maken;
2. om onze ziel uit zulke strikken en smarten van de geestelijke dood te verlossen, die de schuld der zonde vergezelschappen;
3. om haar aangenamer op te wekken, zoals de zon stralender uit een dikke wolk te voorschijn breekt;
4. om ons krachtiger uit persoonlijke struikelingen en fouten te doen opstaan;
5. om ons uit alle onrustige en duistere omstandigheden van dit leven op te heffen; en
6. - tenslotte! - om onze lichamen uit het stof op te doen staan. Want dezelfde kracht, die de Geest betoonde in Christus ons Hoofd, om Hem van de smarten des doods en van de laagste trap Zijner vernedering op te wekken...., diezelfde kracht, die dank zij

Christus' dood van Godswege - nu Hij door die offerande verzoend is - verworven werd, zal de Geest bewijzen in de Kerk die Zijn lichaam is, en in ieder bijzonder lidmaat ervan. En deze kracht wordt door het geloof meegedeeld, waardoor wij na de vereniging met Christus zowel in Zijn staat van vernedering als van verhoging, onszelf niet slechts "met Christus gestorven" zien, maar "opgewekt en mede gezet in den hemel in Christus Jezus" (Ef. 2: 6). Nu wij begrijpen dat wij dood waren en opgewekt werden, en daarom over al onze vijanden in ons Hoofd getriomfeerd hebben; en nu wij bemerken, dat Zijn bedoeling in en met dit alles deze is, om ons aan Hemzelf gelijkvormig te maken, nu worden wij door dit geloof naar Zijn gedaante veranderd (2 Kor. 3: 18), en worden ook overwinnaars - zoals Hij - over àl onze geestelijke vijanden, door de kracht die wij aan Hem ontleen, Die de schatkamer van alle geestelijke sterkte is voor al de Zijnen. Christus zal tenslotte Zijn doel in en met ons bereiken, en het geloof wordt daarvan verzekerd en het steunt daarop; en deze zekerheid is bijzonder werkzaam, daar ze ons opwekt om ons met Christus in Zijn doelstellingen te verenigen.

En wat dus de Kerk in het algemeen betreft: dóór Christus zal zij haar overwinning ontvangen. Christus is die kleine Steen, die zonder handen uit de berg gehouwen is, die dat prachtige beeld in stukken slaat (Dan. 2: 34); dat wil zeggen: alle zich tegen Hem richtende heerschappij.... , totdat hij een grote berg wordt en de gehele aarde vervult; zodat de Steen, die uit de berg gehouwen was, tenslotte zelf een Berg wordt. Wie zijt gij dan, o berg! die denkt u tegenover déze Berg te kunnen handhaven! Alles zal plat en vlak voor Hem neerliggen. Hij zal alle bergachtige hoge verhevene gedachten vernederen en de opgeblazenheid van alle vlees terneer werpen. Wanneer kaf tegen de wind en stoppelen tegen het vuur worstelen, als de verzenen tegen de prikkel stoten en de potscherf met de pottenbakker twist; en wanneer een mens tegen God strijdt, dan is het plicht om te verstaan, aan welke kant de overwinning zijn zal. De winden kunnen het schip waar Christus in is, op en neer werpen, maar het niet omkeren. De baren mogen tegen de Rots slaan, maar ze kunnen niet anders dan er zich tegen te plétter slaan.

Indien dit waar is, waarom is het dan zó met de Kerk van God en met menig begenadigd christen gesteld? De overwinning schijnt aan 's vijands kant te zijn....

1. Als antwoord hierop moet ge u herinneren: Gods kinderen overwinnen te midden van hun moeilijkheden door lijden; hier overwinnen lammeren leeuwen, en duiven arenden door lijden; opdat zij op dit punt aan Christus gelijkvormig zouden zijn, Die 't meeste overwon, wanneer Hij 't meeste leed. Mét Christus' rijk van lijdzaamheid was er een rijk van macht gegeven.

2. Deze overwinning geschiedt bij trappen en maten. En daarom zijn zij te gehaast van binnen, die, zodra zij de eerste slag toedienen, al zouden willen overwinnen en al aan het eerste begin tevens aan het eind van hun loopbaan zouden willen zijn. De Israëlieten waren zéker van hun overwinning op hun reis naar Kanaän en toch moesten ze die bevechten. God wil niet, dat wij terstond zouden vergeten, wat voor wrede vijanden Christus voor ons overwonnen heeft. "Dood ze niet, opdat mijn volk het niet vergete", zegt de psalmdichter (Ps. 59: 12). Opdat wij zo door de ondervinding der schade, die wij van hun kant ervaren, in vrees zouden leven om weer onder hun macht te komen.

3. God werkt vaak door tegenstellingen. Wanneer Hij de bedoeling heeft ons de overwinning te geven, wil Hij ons eerst laten verslaan. Wanneer Hij van voornemen is te vertroosten, dan wil Hij eerst verschrikken. Wanneer Hij van plan is om te recht-

vaardigen, zal Hij ons eerst verdoemen. Die Hij gaat verheerlijken, hem wil Hij eerst vernederen. Een christen overwint, zelfs wanneer hij overwonnen wordt; en zelfs als hij overwonnen wordt door bepaalde zonden, krijgt hij de overwinning over andere, nog gevaarlijker zonden, zoals geestelijke hoogmoed, zorgeloosheid enz.

4. Dikwijls gaat Christus' werk - zowel in de Kerk als in het hart der christenen - achteruit, opdat het des te beter vooruit kan gaan; evenals het zaad in de winter onder de grond verrot, maar dan later beter opkomt; en hoe strenger de winter was, des te rijker bloeit de lente. Zo leren wij door struikelingen vast te staan, en ontvangen wij uit gebleken zwakheid kracht (want de bewaker der deugd is de zwakheid!). Wij schieten dieper wortels, wanneer wij geschud worden; en zoals toortsen helderder opvlammen door ze heen en weer te bewegen, zó behaagt het Christus, naar Zijn vrije genade, om op deze wijze Zijn heerschappij in ons te handhaven.

Laten wij proberen om op dit punt ons geloof te beoefenen, opdat het (geloof n.l.) beantwoorden kan aan de wijze, waarop Christus Zich jegens ons gedraagt. Wanneer wij geslagen worden, laat ons dan geloven dat we toch zullen overwinnen. En als we gevallen zijn, laat ons dan geloven, dat we weer zullen opstaan. Nadat Jakob een slag gekregen had, waardoor hij ging hinken, wilde hij toch niet de strijd opgeven, alvorens hij de zegen verkregen had. Zo moeten ook wij het nooit opgeven, maar in onze gedachten het begin, de voortgang en het einde met elkaar verbinden en dan zullen we onszelf in de hemel zien, buiten het bereik van al onze vijanden. Laten wij er onszelf van verzekeren, dat Gods genade, zelfs in deze onvolkomen staat, sterker is dan 's mensen vrije wil in de "staat der rechtheid", aangezien ze (nu) in Christus gefundeerd is, Die - zoals Hij de Werkmeester ervan is - ook de Voleinder des geloofs (Heb. 12: 2) wil zijn; wij zijn nu onder een beter, n.l. het genadeverbond.

Hetgeen sommigen van het vast-gewortelde geloof - *fides radicata!* - zeggen, n.l. dat het van blijvende aard is, maar dat het zwakke geloof tenietgaan kan....., schijnt door deze Schriftplaats weersproken te worden. Want zoals het sterkste geloof wankelen kan, is het zwakste geloof, waar het waarlijk is, zo diep geworteld dat het overwinnen zal. Zwakheid (gepaard) met waakzaamheid zal standhouden, wanneer kracht bij te veel zelfvertrouwen bezwijkt. Indien de zwakheid maar erkend wordt, is deze de geschiktste plaats en het beste voorwerp voor God, om daarin Zijn kracht te volbrengen. Want het feit, dat we onze gebreken bewust zijn, drijft ons uit onszelf naar Hem in Wie onze kracht ligt.

Hieruit volgt nu, dat zwakheid met de zekerheid van het heil kan samengaan. De discipelen moesten zich, niettegenstaande al hun zwakheden, erover verheugen (Luk. 10: 20) dat hun namen in de hemelen geschreven stonden. Struikelingen, die in het stuk der heiligmaking (ondanks geboden verzet) plaats grijpen, behoren en behoeven de vrede van onze rechtvaardigmaking en de zekerheid van het heil niet te verzwakken. Het kwaad in ons heeft niet zoveel te betekenen als wat goed in ons is (evenmin als de verdorvenheden). Maar het gaat er maar om, hoe wij er van binnen tegenover staan. Het zijn niet zozeer onze persoonlijke gebreken, als wel de draad en loop van ons leven, die van belang zijn. Want Christus' misnoegen over wat aan ons ontbreekt, gaat niet over in 'n haat van onze persoon, maar loopt uit op een zegevierende onderwerping van al onze gebreken.

Sommigen moesten zich na de strijd over Gods goedheid verwonderen, dat zo'n klein en bevend geloof in 'n zo hevige strijd hen staande moest houden, toen satan hen al bijna in z'n macht had. En inderdaad! men dient er zich over te verwonderen, hoeveel een klein geloof bij God zal vermogen om aangenomen te worden en om over onze vijanden de overwinning te behalen, indien het hart n.l. maar oprecht is. Van dien aard

is de goedheid van onze lieflijke Zaligmaker, dat Hij er steeds een vermaak in heeft om Zijn kracht in onze zwakheid te bewijzen.

Daarom is het allereerst tot sterke vertroosting van arme en zwakke christenen dienstig te weten, dat een enkele vonk uit de hemel - hoewel die onder groen hout, dat rookt en smookt, aangestoken wordt - uiteindelijk toch alles verteren zal. De eenmaal ontstoken liefde is sterk als de dood. Vele wateren kunnen ze niet uitblussen. Daarom wordt ze ook een sterke vlam of vlammen des Heeren genoemd (Hgl. 8: 6), die door de Heilige Geest in het hart ontstoken zijn. Het weinige, dat in ons gevonden wordt, wordt uit een eeuwige bron gevoed. Evenals het vuur, dat in Elia's tijd van de hemel neerdaalde, al het water oplekte, ten bewijze dat het van God kwam, zó zal dit vuur al onze verdorvenheden verteren. Geen enkele uitwendige verdrukking of inwendige verdorvenheid zal het uitblussen. Des morgens zien wij vaak wolken zich samenvakken rondom de zon, alsof ze die bedekken wilden, maar de zon verteert ze allengskens meer, totdat ze in volle kracht schijnt. In het begin belemmeren vreze en twijfels het uitbreken van dit vuur, totdat het tenslotte over die alle de overhand krijgt, en Christus Overwinnaar is, en dan ondersteunt Hij Zijn eigen genade in ons. Eerst overwint ons genade, en dan overwinnen wij door die genade alle andere dingen, of het nu verdorvenheid van binnen of verzoeking van buitenaf betreft.

Christus' Kerk, die door het Woord der waarheid herboren is, bezit de leer der apostelen als haar kroon, en vertreedt de maan (dat is: de wereld) en alle wereldse dingen onder haar voeten (Opb. 12: 1). 'Al wat uit God geboren is, overwint de wereld' (1 Jhs. 5: 4). Het geloof, waardoor Christus vooral Zijn regering uitoefent, plaatst de ziel zo hoog, dat zij alle andere dingen - zoals rijkdommen, eer, schoonheid en vermaak van edeler gehalte - even ver (en dat, door de Geest van Christus) beneden zich ziet, als het haar voorgesteld werd.

Welnu, zal ons de toekomstige troost niet ontgaan, dan zijn er vooral twee dingen, waarop wij moeten letten:

- 1e. of er zulk een "oordeel" of regering in ons opgericht werd, waaraan deze belofte - van eenmaal te overwinnen - verbonden is; en
- 2e. zijn er bepaalde regels of richtlijnen, hoe wij onszelf hebben te gedragen, opdat het oordeel van Christus in ons metterdaad overwinnen kan.

De kenmerken waaraan wij kunnen weten dat het oordeel van Christus in ons van dien aard is dat het overwint, zijn:

- 1e. Indien wij bij ervaring al de wegen, die Christus met ons houdt, kunnen goedkeuren, wat "vlees en bloed" daar dan ook tegen in mogen brengen;- en of wij bereid zijn het met die weg eens te zijn, die God in Christus verkozen heeft, om ons 4n de hemel te brengen; en of wij steeds weer een meerdere genade dan we reeds ontvingen, toegeven nodig te hebben, en die (genade) kunnen bedenken en ons voorstellen. Want er zijn geen andere mensen, die hun wegen kunnen rechtvaardigen, wanneer hun geweten eenmaal ontwaakte.
- 2e. Wanneer de grondslagen en beginselen der godsdienst het sterkst bij ons zijn, en meer uitwerking hebben dan de beginselen, die de wereldse staatkunde voortbrengt.
- 3e. Als wij onze voornemens zo getrouw zijn, en ons zo vast aan onze regel houden, dat geen hoop of vrees ons op een andere weg kan doen dwalen, maar dat wij steeds letten op hetgeen met onze regel overeenkomt of wat ervan verschilt.
- 4e. Wanneer wij niets vermogen tégen de waarheid, maar vóór de waarheid (2 Kor. 13: 8), daar ze ons dierbaarder is dan ons leven. De waarheid heeft deze heerschappij niet in het hart van 'n vleeselijkgezind mens.

5e. Wanneer wij - gesteld dat we vrij waren in de keus, onder wiens regering we wensten te leven - toch uit een vermaak (naar de inwendige mens) in de heerschappij van Christus Hem alleen boven ieder ander wilden verkiezen om ons te regeren. Want dit bewijst, dat wij één van zin met Christus zijn: een vrij en gewillig volk, dat niet gedwongen is om Christus te dienen, tenzij dan door zoete liefdedwang. Wanneer wij zozeer met de regering van Christus' Geest in ons ingenomen zijn, dat wij gewillig onszelf in alle dingen aan Hem overgeven. Want dan is Zijn Koninkrijk tot ons gekomen, wanneer onze wil met de Zijne verenigd is. Het is immers de genegenheid van onze wil, die ons goed dan wel verkeerd maakt.

6e. Een welgeordend, gelijkmatig leven - en (dus) niet één met horten en stoten - geeft een welgeordend hart te kennen, evenals wanneer in een klok de hamer op tijd slaat, en de wijzers de juiste tijd aangeven; wat er een teken van is, dat de raadjes goed in elkaar zitten,

7e. Stel, dat Christus' wil eens in botsing komt met een bepaald aards verlies of winst, dan is dat toch een goed teken, n.l. als in dat voorkomende geval het hart zich voor Christus wil buigen. Want de beste beproeving van de genadekracht ligt in zulke bijzondere gevallen, die ons het meest van nabij raken. Want daar let onze verdorvenheid het allermeele op. Toen Christus in het Evangelie die (rijke) jongeman zo "na" kwam (Matth. 10: 22), verloor Hij een discipel aan hem.

8e. Wanneer wij plichten kunnen nakomen, die aan Christus behagen, ook al gaan ze dwars tegen het vlees en 's werelddes loop in...., en wanneer wij onszelf in dat kwaad kunnen overwinnen, waar onze natuur zozeer toe genegen en gezind is en wat met de geest dezer eeuw overeenkomt, en waaronder andere mensen geboeid liggen, zoals b.v. wraakzucht, haat tegen vijanden, persoonlijke belangen enz., dan blijkt dat de genade in ons boven de natuur en de, hemel boven de aarde uitgaat, en de overwinning verkrijgen zal.

Tot nadere opheldering hiervan en bij wijze van hulpmiddel in onze (zelf-)beproeving, dienen wij te weten, dat er drie trappen van overwinning zijn:

1. wanneer wij weerstand blijven bieden, ook al hadden wij het verloren;
2. wanneer de genade de overhand krijgt, zij het onder veel bestrijding; en
3. wanneer alle verdorvenheid er helemaal ondergebracht wordt. Welnu, wanneer wij slechts kracht bezitten om weerstand te bieden, kunnen we toch weten dat Christus' heerschappij het in ons winnen zal, omdat alles wat van de duivel gezegd wordt, ook van al onze andere geestelijke vijanden geldt: Indien wij wederstaan, dan zullen zij van ons vlieden (Jak. 4: 2). Omdat Hij Die in ons is, Die de zijde van Zijn eigen genade kiest, sterker is dan die in de wereld is (1 Jhs. 4: 4). En indien wij bij louter tegenstand op de overwinning mogen hopen, wat kunnen we dan niet verwachten, wanneer de Geest de overhand verkregen heeft?

23. Middelen, !om de genade te doen triomferen.

Wat het tweede, n.l. de aanwijzingen, betreft, dan dienen we te weten, dat hoewel Christus deze overwinning voor Zijn rekening nam, Hij ze nochtans tot stand brengt door ons erin te oefenen om Zijn strijd te strijden. Hij overwint in ons, door ons wijs te maken tot zaligheid (2 Tim. 3: 15). En naar de mate waarin wij geloven dat Christus overwinnen zal, naar die mate zullen wij door Zijn genade ons best doen (in te overwinnen. Want het geloof is een gehoorzame en wijze genade. Christus maakt ons wijs om de zaken op hun waarde te schatten en daarop zulk een orde te stellen, dat wij te bekwaamere tijd kiezen wat het beste is.

Enkele regels om ons bij het oordelen te helpen, zijn de volgende:

1. Het oordelen over dingen, voor zover zij de voornaamste helpen of verhinderen;
  2. voor zover zij onze rekening bevorderen of verhinderen;
  3. voor zoveel zij ons meer of minder geestelijk maken en ons zo dichterbij de fontein der goedheid (dat is God) Zelf brengen;
  4. voor zover zij ons tenslotte vrede of droefheid schenken;
  5. voor zover zij ons minder of meer Gode bevelen, en waarin wij Hem 't meest zullen behagen;
  6. alsook te oordelen over de dingen in het heden, zoals wij het hiernamaals doen zullen, wanneer de ziel 't bekwaamst zal zijn om te oordelen; b.v. wanneer wij onder één of andere publieke ramp zuchten, of in het uur des doods, wanneer de ziel zich van alle andere dingen losmaakt en tot zichzelf inkeert;
  7. zie eens terug op vroegere ondervinding en let op hetgeen daarmee 't best overeenkomt; wat 't beste was in onze dorste tijden; als de genade toen het beste was, dan is zij ook nu het beste;
  8. en span u in om de dingen te beoordelen, zoals Hij, Die ons moet oordelen en zoals de 'heilige mannen dat doen, die door Zijn Geest geleid worden.
- En nog meer in het bijzonder - 9 -, wat diegenen oordelen, die geen belang bij enige weldaad hebben, die uit de thans in het geding zijnde zaak voortkomt. Want uiterlijke dingen verblinden zelfs de ogen van de wijze. Wij bemerken, dat de roomsen 't meest verdorven zijn in die dingen, waarmee hun eer, gemak of voordeel gemoeid is; maar in de leer van de Drie-eenheid, welke die dingen niet raakt, zijn ze zuiver. Toch is het niet voldoende dat het oordeel zuiver is, maar het moet ook gewillig en sterk zijn.

1e. Waar Christus Zijn heerschappij vestigt, boezemt Hij zorg in om het oordeel helder en klaar te houden. Want terwijl 'het oordeel vast en zeker staat, blijft heel de zielsgestalte sterk en onaantastbaar. Christus bevordert het juiste oordeel in ons, en Christus zal dat blijven doen. Alle zonde komt voort óf uit valse beginselen óf uit onwetendheid of achteloosheid of ongeloof aan de waarheid. Door onbedachtzaam en zwakjes toe te stemmen verloor Eva in het begin haar vastheid (Gen. 3:: 6). Daarom is het goed om waarachtige beginselen in ons hart te verzamelen en ze vaak te verversen, opdat uit kracht daarvan onze aandoeningen en daden des te flinker mogen worden.

Wanneer het oordeel versterkt wordt, vindt het kwaad geen ingang, maar de goede dingen vinden aanhang bij ons, om ze te koesteren. Zolang het ware overtuigende licht stand houdt, zullen wij niet het geringste zonde-kwaad verrichten, vanwege het grootste kwaad der straf. "Het net wordt tevergeefs gespreid voor de ogen van allerlei gevogelte" (Spr. 1: 17). Zolang de ziel naar Boven gericht is, dreigt er weinig gevaar van de strikken beneden. Wij verliezen onze hoogachting voor de dingen, eer we nog tot enige zonde getrokken kunnen worden.

2e. En omdat kennis en liefde elkaar wederkerig helpen, is het goed onze genegenheden van liefde en vermaak door alle mogelijke lieflijke drijfveren en goddelijke bemoedigingen levendig te houden. Want met hetgeen wanneer 't hart het meest ingenomen is, is het verstand ook 't meest bezig. Wie hun hart ertoe kunnen bewegen om vermaak in Christus te scheppen, weten het meest van Zijn wegen. De Wijsheid heeft lief, wie haar liefheeft. Liefde is de beste gastvrouw der waarheid; en als zij in de liefde tot de, waarheid niet aangenomen wordt (2 Thess. 2: 10), al is zij nog zo liefvallig, dan verlaat zij het hart en wil er niet langer blijven. Het is altijd een manier geweest om het te winnen: beginnen de liefde te onttrekken, om het oordeel te verderven; omdat wij, zoals wij liefhebben, ook plegen te oordelen. En daarom is het zo moeilijk om in aardse dingen aanhankelijk én wijs te zijn; maar in de hemelse

dingen geldt (als er maar een juiste voorlichting van het oordeel vooraf gaat!): hoe meer onze genegenheden toenemen, des te beter en klaarder zullen onze oordelen zijn; en dat, omdat hoe sterk onze genegenheden ook mogen zijn, ze toch nooit hoog genoeg tot de waardigheid der zaken kunnen klimmen. Wij zien bij de martelaren, dat wanneer eenmaal de lieflijke leer van Christus hun hart vervuld had, die daar niet weer uit verwijderd kon worden, zelfs niet door de vreselijkste, tormenten, die het wrede vernuft bedenken kon. Indien Christus eenmaal de genegenheden in bezit kreeg, kan Hij daar niet meer van beroofd worden. Een vuur in het hart weegt tegen alle vuren buiten ons op.

3e. Eveneens maakt ons de Wijsheid bekend, waarin onze zwakheid en de kracht van onze vijanden bestaat. Zo wordt er een najverige vreze in ons ontstoken, waardoor wij bewaard worden. Want dank zij deze goddelijke zorg houden wij die prikkelingen, die ons bewegen en in ons werken, verre van hetgeen lijdelijk en aanstekelijk in ons is; zoals wij vuur ver van buskruit verwijderd houden. Wie de voortplanting van schadelijke schepselen verhinderen willen, zullen allereerst de conceptie beletten, door mannetje en vrouwtje van elkaar te verwijderen. Deze zorg zal nog bijzonder verbeterd worden door ijverig te onderzoeken, wat het was, dat een genade-gestalte in ons bevorderde of tegenhield; en die zorg zal er ons voor doen waken, om met vlees en bloed bij onszelf of bij anderen te rade te gaan. Hoe zouden we anders ook maar kunnen denken, dat Christus ons tot de overwinning uitbrengen zal, wanneer wij van Zijne en van onze vijanden raad aannemen?

4e. Christus doet ons eveneens nauwkeurig alle middelen in acht nemen, waardoor nieuwe gedachten en genegenheden in ons opgewekt en bewaard kunnen worden. Christus eert ook het gebruik der middelen en de zorgvuldigheid, die Hij ons meedeelt, zodanig dat Hij zowel de bewaring als de overwinning aan onze zorg (om onszelf te bewaren) toeschrijft: "Die uit God geboren is, bewaart zichzelf" (1 Johs. 5: 18), maar niet uit zichzelf, maar door de Heere, in alle afhankelijkheid van Hem en onder het gebruik der middelen. Wij zijn niet langer veilig, dan wij wijs zijn om onszelf tot (het verkrijgen van) alle mogelijke goede voordelen van christelijke gemeenschap enz. in te zetten. Door te wandelen buiten de, wegen Gods, raken wij buiten Zijn bestuur en verliezen zo onze gestalte, en bevinden onszelf onverwachts met een tegenovergestelde stemming aangedaan. Wanneer wij tot Christus in Zijn instellingen naderen, genaakt Hij tot ons.

5e. Houd de genade in beoefening. Het zijn geen slaperige gewoonten, maar het is de genade in de beoefening, die ons bewaart. Terwijl de ziel in een burgerlijke of geestelijke zaak bezig is, worden de verdorvenheden in ons goed onderdrukt, en wordt satan de weg versperd, en krijgt de Geest een vrije baan om Zichzelf in ons breed te maken, en dan houdt ook de engelenwacht het scherpste toezicht op ons; en deze handelwijze vermag dikwijls meer tegenover onze geestelijke vijanden dan een rechtstreeks verzet. Christus' eer is ermee gemoeid, om hen te beschermen die in Zijn dienst bezig zijn.

6e. Moeten wij bij alle aanwijzingen tot Christus opzien om de levendmakende Geest, om in Zijn kracht onze beslissingen te nemen. Hoewel wij vermaand worden om met een voornemen des harten bij de Heere te blijven (Hand. 11: 23), toch moeten wij met David bidden: "O Heere,.... bewaar dit in der eeuwigheid in den zin der gedachten des harten Uws volks en richt hun hart tot U!" (1 Kron. 29: 18). Ons hart is van zichzelf geheel loszinnig en onstandvastig. "HEERE, verenig mijn hart tot de vreze Uws Naams" (Ps. 86: 11), of anders zal er zonder Hem van onze beste voornemens niets terecht komen. Het is een aangename begeerte (voortkomend uit' liefde tot God), Hem om zo'n zielsgestalte te bidden, waarin Hij een vermaak kan scheppen.

Daarom moeten wij bij het waarnemen van alle middelen, onze begeerten en klachten om kracht en hulp naar de hemel, tot Hem omhoog zenden. En dan mogen wij er zeker van zijn, dat Hij het oordeel tot overwinning zal uitbrengen.

7e. Tenslotte bevordert het de staat der ziel te mogen verstaan, in welke gestalte zij behoort te verkeren, opdat wij daarnaar onze ziel zouden schicken. Wij behoorden steeds tot de gemeenschap met God bekwaam, en in aardse zaken hemelsgezind te zijn en gewillig daarmee te breken, om de tijd voor betere dingen vrij te maken. Wij behoorden te allen tijde gereed te zijn, om vanhier te vertrekken en in die staat te leven, waarin we graag zouden sterven. Wij behoorden het hart voor iedere goede plicht bereid en voor alle goede gelegenheden geopend te hebben, terwijl het dan voor alle verzoeken gesloten zou zijn, ten einde onze wacht waar te nemen, en altijd klaar te zijn om zich te wapenen.

Voor zover wij in deze dingen te kort schieten, hebben wij gerechte reden om vernederd te worden, en toch op te rukken, opdat wij meer op onszelf veld winnen, en deze dingen ons gemeenzamer en lieflijker maken. En wanneer wij merken dat onze ziel toch naar beneden zakt, is het 't beste om haar dadelijk door bepaalde opwekkende overdenkingen weer op te richten; b.v. over de tegenwoordigheid Gods, over die nauwkeurige verantwoording, die we hebben af te leggen; over de oneindige liefde Gods in Christus en haar vrucht; over de uitnemende roeping van een christen, over de korte, onzekere duur van dit leven; hoe weinig die dingen, die ons hart vervullen, eens voor ons zullen betekenen; en hoe het hiernamaals ons in de eeuwigheid zijn zal, al naardat wij deze korte tijd goed of verkeerd doorbrengen, enz.

Hoe meer wij aan zulke overwegingen een plaats geven om ons hart in te prenten, 'hoe dichter wij tot die staat der zielen zullen opklimmen, die wij in de hemel te genieten krijgen. Wanneer wij het bewaren van onze ziel nalaten, dan verbetert God onze smaak voor de goede dingen weer door middel van scherpe verdrukkingen. Zo werden David, Salomo, Simson e.a. weer hersteld. Toch is het veel gemakkelijker om bewaard dan om hersteld te worden.

(Tegenwerping.) *"Toch schijn ik, ondanks al m'n inspanning, stil te staan!"*

(Antwoord.) Evenals in de gelijkenis van het zaad, groeit de genade, al weten wij niet op welke manier. Toch zullen wij, wanneer God dat het beste acht, uiteindelijk wel merken, dat al onze pogingen heus niet tevergeefs waren. De boom valt pas bij de laatste slag. Toch dienen daar tal van slagen aan vooraf te gaan.

Soms krijgt de overwinning een vertraging, omdat er geen bepaalde Achan gevonden wordt (Richt. 20: 26) of omdat wij niet nederig genoeg zijn. Zoals de Israëlieten het zeer kwaad tegen de Benjaminieten te verantwoorden kregen, eer zij gingen vasten en bidden. Het kan ook zijn dat wij onze hulpmiddelen negeren en niet op wacht staan, of de werkingen des Geestes niet terstond inwilligen, Die ons toch altijd weer de beste dingen indachtig maakt, als we er maar acht op wilden slaan. Ons eigen geweten zal ons vertellen, indien wij het maar laten spreken..., dat 'n bepaalde zondige eigenliefde er de oorzaak van is. De methode om in dit geval te overwinnen, is:

1. de overwinning te behalen op de hoogmoed van onze eigen natuur, door onszelf in een ootmoedige belijdenis voor God weg te schamen; en dan
2. het ongelooft van ons hart te overwinnen, door aan de belofte der vergeving plaats te geven; en dan
3. in het vertrouwen op Christus' bijstand, onszelf tegen die zonden te stellen, die over ons' heersten; en dan zullen wij, door zo onszelf te overwinnen, gemakkelijk over al onze vijanden zegevieren en alle toestanden waarin wij geraken, de baas worden.

24. *Allen behoorden voor Christus partij te kiezen.*

Zal Christus ooit de overwinning verkrijgen, dan is het de beste en aangewezen manier voor volken en staten, om de Zoon te "kussen" (Ps. 2: 12) en Christus en Zijn religie te omhelzen, de zijde van Christus te kiezen en Zijn zaak in de wereld tot de onze te maken. Zijn "partij" zal tenslotte de sterkste blijken. Gelukkig zijn wij, indien Christus ons met zoveel eer overdekt, dat Hij onze hulp gebruiken wil om Zijn strijd tegen de machtigen te voeren (Richt. 5: 23).

Ware religie in een land is als de voornaamste pilaar van een huis en als de stok van een tent, die alles overeind houdt. Hetzelfde geldt ook onze gezinnen: laat Christus toch de voornaamste Regent van het huisgezin zijn! Want waar Christus is, moet alle gelukzaligheid volgen. En indien Hij weggaat, zal alles weggaan. Waar Christus regeert in Zijn instellingen en Zijn Geest, daar zal alle (Hem) ondergeschikte regering voorspoedig zijn.

De dienst van God blaast alle andere dingen leven en genade in. Alle andere deugden zijn anders slechts als een prachtig portret zonder hoofd. Waar Christus' wetten in het hart geschreven zijn, daar worden ook alle andere goede wetten het beste gehoorzaamd. Niemand veracht de menselijke wetgeving, dan wie eerst Christus' Wet versmaadt. Onder alle personen is iemand die door Christus geleid wordt, de beste; en onder alle schepselen in de wereld is een mens, die - naast de satan - door z'n eigen wil en genegenheid geregeerd wordt, de slechtste. Het geluk van zwakke schepselen bestaat daarin, dat ze door sterkere geregeerd worden. Het is het allerbeste voor een schaap en dergelijke dwaalzieke dieren, om door mensen geleid te worden; en het is het gelukkigst voor de mensen, door Christus geleid te worden. Omdat Zijn heerschappij dermate overwint, dat zij ons van de vrees vóór en het gevaar van onze grootste vijanden bevrijdt, en ertoe dient ons tot de grootste gelukzaligheid te brengen, waarvoor onze natuur maar vatbaar is. Dit behoorde ons tot blijdschap te zijn, wanneer Christus in ons heerst. Toen Salomo gekroond werd, juichte het volk zo hevig, dat de aarde spleet (1 Kon. 1: 39 v.). Veel meer behoorden wij ons in Christus onze Koning te verheugen! En eveneens behoorden wij ons voor degenen, wier ziel ons dierbaar is, in te spannen, dat Christus ook in hen regeren zou en dat zij door Christus met dit vuur gedoopt werden (Matth. 3: 11) en dat deze vonken in hen ontstoken werden. De mensen doen er hun best voor om de geest en het vuur - gelijk ze dat noemen - bij wie ze opvoeden, aan te wakkeren. Want naar hun gedachte hebben zij daar nut van in de verschillende bezigheden en moeilijkheden van dit leven. O, laat ons dan toch de vonken der genade bij hen aanmoedigen! Want een natuurlijk mens zal in grote moeilijkheden bezwijken, maar deze vonken zullen hem het grootste kwaad doen overwinnen.

Indien Christus' oordeel overwinnen zal, dan moet het Pausdom vallen als een tegenstrijdig stelsel (lettert: gebouw), dat door het vernuft van de mens opgericht is om de lediggang plechtig te beschermen. En het is reeds gevallen in het hart van wie Christus beschenen heeft. Het is een leugen en het is op leugen gegrondvest, op het zgn. "onfeilbare" oordeel van een mens (= de paus), die aan zonde en dwaling onderhevig is. Wanneer hetgeen voor een beginsel der waarheid doorgaat, tot een beginsel der dwaling wordt: hoe meer men daarop steunt, des te groter is het gevaar!

25. *Christus' heerschappij zal eenmaal in 't openbaar zegevieren.*

Er wordt niet maar gezegd, dat het oordeel overwinnen zal, maar dat Christus het openlijk ter overwinning uitbrengen zal. Hieraan merken wij, dat genade heerlijkheid betekenen zal en door allen gezien zal worden. Ook nu overwint Christus al en heeft Hij (daarmee) Zijn eigen bedoelingen, maar het is enigermate onzichtbaar. Zijn

vijanden binnen en buiten ons schijnen het beter te hebben. Maar Hij zal het oordeel tot overwinning uitbrengen voor het oog van allen. De goddelozen die nu hun ogen sluiten, zullen het tot hun pijniging zien. Dan zal het niet in de macht van listige mensen liggen, om al of niet te zien wat zij wilden. Christus zal macht over hun hart bezitten; en zoals Zijn toorn hun ziel - tegen hun wil - aangrijpen zal, zo zal Hij ook macht hebben over de ogen van hun ziel, om te aanschouwen en te leren kennen wat hun ellende groter zal maken. Smart zal aan al hun zintuigen, en hun zintuigen aan smart vastgekoppeld worden.

Dan zal al die valse schone schijn, die zij over de dingen leggen, weggevaagd worden. Mensen willen graag goed bekend staan en toch de zoetheid van het kwaad genieten. Niets wordt door hen zo hartgrondig bestreden dan die waarheid, die hen voor henzelf en voor het oog van anderen bekend maakt en ontdekt. Hun voornaamste zorg bestaat erin, hoe zij met de wereld en hun eigen geweten aanpappen zullen. Maar de tijd zal aanbreken, dat zij uit dit paradijs-der-dwazen verdreven zullen worden; en hoe listiger hun voorstelling der dingen was, des te meer zullen ze zich schamen. Christus, Die door God uitverkoren was om de voornaamste heerlijkheid 'van Zijn deugden te vermelden, wordt nu bedekt ten aanzien van Zijn lichaam, de Kerk, maar Hij zal weldra komen om in Zijn heiligen verheerlijkt te worden (2 Thess. 1: 10), en de heldere openbaring van niet één van Zijn eigenschappen verliezen, en Hij zal aan heel de wereld bekend maken wat Hij te betekenen heeft, wanneer er geen heerlijkheid meer zijn zal, dan alleen die van Christus en van Zijn bruid. Zij die nu als rokende vlaswieken zijn, zullen dan blinken gelijk de zon aan het firmament des hemels (Matth. 13: 43) en hun recht zal uitbreken als de middag (Ps. 37: 6).

Het beeld Gods in Adam bezat een gebiedende majesteit aan zich, opdat de schepselen hem eerden. Veel meer nog zal het beeld Gods in zijn volmaaktheid bij allen eerbied opeisen. Zelfs nu leeft er een verholen vrees in het hart van de grootsten voor hen, in wie zij enige genade zien schitteren; waarom Herodes een Johannes de Doper vreesde; maar wat zal dit in de dag van hun dagvaarding dan zijn, die de dag van de openbaring der kinderen Gods genoemd wordt (Rom. 8: 19)?

Er zullen heerlijker tijden aanbreken, wanneer de koninkrijken der wereld onze Heere Jezus Christus zullen toebehoren (Opb. 11: 10) en Hij heersen zal in der eeuwigheid.

Dan zal het oordeel en de waarheid zegevieren. Dan zal Christus Zijn eigen zaak bepleiten. Waarheid zal dan niet langer ketterij en scheuring heten, zomin als ketterij "katholieke leer". De goddeloosheid zal dan niet langer vermomd en verkleed gaan. De godzaligheid zal in haar eigen glans verschijnen en met haar eigen stralen schitteren. Dan zullen de dingen zijn, die ze zijn. "Niets is er verborgen, of het zal geweten worden" (Matth. 10: 26). De ongerechtigheid zal niet langer verborgen gehouden worden. Handige huichelaars, die menen hun raadslagen voor de Heere verborgen te kunnen houden, zullen dan niet langer, als in de wolken onzichtbaar wandelen. Zoals Christus de geringste, door Hem ontstoken vonk niet wil uitblussen, zo zal Hij het prachtigste geflikker van de schone schijn, die niet van Boven is, uitdoven.

Indien dit nu maar geloofd werd, zouden de mensen meer rekening houden met de oprechtheid, die ons alleen vrijmoedigheid schenken zal, en dan zouden ze niet meer naar vijgenbladeren zoeken; het vertrouwen daarop zal - zoals het de mensen nu àl maar vermeteler maakt - hen later aan des te groter schande prijsgeven.

Indien het oordeel tot overwinning zal uitgebracht worden, zullen zij, die door hun eigen bedrieglijke hart en door een geest van dwaling bestuurd werden, tot schande

uitgebracht worden. Want die God, Die genade en waarheid met de ere verbonden heeft, voegde ook zonde en schande ten laatste samen. Alle vernuft en macht van de mensen kan nooit bij machte zijn om te scheiden hetgeen God heeft samengevoegd. Waarheid en Godzaligheid kunnen tijdelijk vertrapt worden.

Maar zoals de twee getuigen (Opb. 11: 11) na hun dood weer herrezen en op hun benen stonden, zo zal alles wat van God komt, tenslotte op eigen bodem staan. Er zal niet slechts een opstanding van het lichaam, maar ook een herstel van onze goede naam komen. Zouden we kunnen denken dat Hij, Die de engelen uit de hemel wierp, toelaten zal dat stof en wormen-aas een andere loop volgen, en dat altijd zo meeslepen zal? In geen geval!

Zo waarachtig Christus de Koning der koningen en de Heere der heren is (Opb. 19: 16), zal Hij al die aardklompen, die tegen Hem opstaan, in stukken slaan als een pottenbakkersvat (Ps. 2 9). "Wie heeft zich tegen Hem verhard en vrede gehad?" (Job 9: 4). Niemand. Ongetwijfeld zal de grimmigheid des mensen Christus' lof nog groter maken (Ps. 76: 11). Wat van Farao gezegd werd, zal van alle hoofdvijanden (die liever hun ziel dan hun eigen wil wilden verliezen) gezegd worden, n.l. dat zij alleen maar om Christus' wil opgewekt worden, opdat Hijzelf in hun ondergang verheerlijkt worde. Laten wij er ons dan voor wachten om de wegen van die mensen te volgen, bij wier einde en ondergang wij zullen beven. Er bestaat geen vreselijker oordeel, dat de natuur van de mens kan overkomen, dan tot een verkeerd oordeel over personen en zaken overgegeven te worden; omdat dit onder een "wee" valt, wanneer men het kwade goed en het goede kwaad noemt (Jes. 5: 20). Hoe zullen zij op een andere dag met vervloekingen overladen worden, die het oordeel van anderen door bedrog en vleierij misbruiken, bedriegers die zij zijn, die zelf bedrogen worden! Dan zal de klacht van onze eerste moeder Eva - doch totaal tevergeefs! - overgenomen worden: de slang heeft mij verleid; satan zelf door middel van 'hem of haar heeft mij bedrogen; de zonde heeft mij bedrogen; een dwaas hart heeft mij bedrogen.... Het is één van de belangrijkste stukken der wijsheid, om te overleggen op welke fundamenten wij 't met onze ziel wagen. Gelukkig zullen zij zijn, die door Christus' licht juist over de dingen oordelen en dat oordeel over hun (eigen) hart laten gaan.

De ziel van de meeste mensen raakt in hun zinnen verdrongen en wordt met ziekelijke ideeën - die uit algemene vergissingen en denkbeeldige dingen ontstaan - vervoerd. En satan staat gereed om de verbeelding van uitwendig goed en kwaad uit te breiden en nog groter te maken dan ze is, en de geestelijke dingen te verkleinen, daar hij hen laat kijken door een slechte bril. En zo vertrouwen de mensen op ijdelheid en verijdelen zij zichzelf in hun eigen opvattingen. Een treurige toestand zal het zijn, wanneer en wij en hetgeen wij hoog achtten, tegelijk verdwijnen zullen. En dat zal even stellig gebeuren, als Christus' oordeel tot overwinning komen zal. En in welke mate het ijdele hart van de mens is uitgebreid, om een groter goed in de dingen van deze wereld zich te verbeelden dan er werkelijk in aanwezig is, zoveel te meer zal ook de ziel uitgebreid worden om meer ellende te gevoelen, wanneer zij haar bedrog opmerkt. Dit maakt het verschil uit tussen een godzalig en wijs mens, en een bedrogen wereldling hetgeen de eerste nu ijdel acht te, zijn, zal de laatste hiernamaals ondervinden zo te zijn (wanneer het te laat is!). Maar dit is de ijdelheid van onze natuur, dat hoewel wij vóór alles vermijden om in de tegenwoordige dingen ons te laten bedriegen en ons te vergissen, wij toch in de allerbelangrijkste aangelegenheden opzettelijk onwetend en misleid zijn.

26. Alleen Christus bevordert deze heerschappij.

De vijfde gevolgtrekking is deze, dat deze heerschappij alleen door Christus opgericht

en bevorderd wordt. Hij brengt het oordeel uit tot ovenning Wij strijden en overwinnen in de sterkte Zijner kracht (Ef. 6: 10), wij overwinnen door de Geest, verkregen door het bloed des Lams (Opb. 12: 11). Hij alleen is het, Die onze handen onderwijst ten strijde en onze vingers ten oorlog (Ps. 144: 1). De immers verdorven natuur liefkoost haar eigen wezen en wil zichzelf tegen Christus' heerschappij handhaven. Op zichzelf beschouwd kan de natuur zich niet tot geestelijke daden van hoger orde, boven zichzelf verheffen. Daarom is de goddelijke kracht van Christus vereist om ons boven al onze eigen kracht te heffen, vooral wat die plichten betreft, waarbij wij groter tegenstand ontmoeten. Want daarbij zal ons niet maar de natuur, maar zelfs de algemene genade begeven, indien er geen sterkere en nieuwe hulp komt. Bij het optillen van een last die zwaarder is dan gewoon, zal de drager (indien er geen groter evenredigheid van kracht dan van gewicht is) eronder bezwijken; dus is er bij elk krachtig treffen een nieuwe toevoer van kracht noodzakelijk, zoals bij Petrus duidelijk werd (Matth. 26: 69), toen hij met een heviger verzoeking besprongen werd. Want daar hij door geen machtiger hand geholpen en ondersteund werd, viel hij smadelijk, ondanks zijn vroegere kracht.

En wanneer wij gevallen zijn, is Christus Degene, Die bij ons herstel het werk doen moet, door

1e. verwijdering of

2e. verzwakking of

3e. buiten-werking-stellen van de tegenwerkende beletselen en

4e. door Zijn genadekracht in ons te bevorderen tot een hogere trap dan wij bezaten, eer wij vielen. Daarom, wanneer wij gevallen zijn en bij het vallen kneuzingen opliepen, moeten wij dadelijk naar Christus toe gaan om ons weer te laten verbinden.

We moeten dus weten, dat het gevaarlijk is om bij onszelf te zoeken, wat wij van Christus nodig hebben. Sinds de zondeval ligt al onze kracht in Hem, zoals die van Simson in zijn haar (Richt. 16: 17). Wij zijn maar ondergeschikte arbeiders, die zich naar de plaats begeven waarheen wij gestuurd worden, en werken al naardat wij tevoren bewerkt worden; vrij, in zover wij bevrijd zijn; niet wijzer of sterker dan Hij er ons voor dat moment toe bekwaam maakt bij alles wat wij ondernemen.

Zijn Geest is het, Die stuwt en leven schenkt, en Die kennis en kracht verleent die we bezitten; of anders bezwijkt ze en ligt a.h.w. nutteloos in ons. Wij werken, wanneer wij met de beschikbare kracht werken. Daarom zijn de afhankelijke personen ook de meest wijze en bekwame. Niets is sterker dan nederigheid, die uit haarzelf gaat; of zwakker dan hoogmoed, die rust op haar eigen grond.

En dit behoorde des te eerder te worden opgemerkt, omdat wij van nature tot een soort Godgeleerdheid genegen zijn, door werkzaamheden te beginnen in de kracht van onze eigen gaven en bekwaamheden; terwijl Christus daarentegen zegt: "Zonder Mij kunt gij, apostelen (die in een staat van genade verkeert) niets doen" (Jhs. 15: 5). Hij zegt niet: Dan kunt ge weinig doen, maar *niets*.

Hoe gemakkelijk worden we immers van onszelf overwonnen; hoe zwak zijn we om tegenstand te bieden! We worden als riet bij elke windvlaag bewogen. We beven al bij het horen van en bij de gedachte aan armoede, smaad, verlies enz. We geven het dadelijk op en bezitten geen macht over onze ogen, tong, gedachten en aandoeningen, maar laten de zonde maar haar gang gaan. Hoe snel worden we van het kwade overwonnen! terwijl wij daarentegen het kwade met het goede zouden moeten overwinnen. Hoeveel goede voornemens worden er in de kiem gesmoord en missen de kracht om te voorschijn te komen!

Dit alles bewijst toch wel, dat wij zonder Christus' Geest niets betekenen. We merken

hoe zwak zelfs de Apostelen waren, totdat zij met kracht uit de hoogte aangedaan werden (Matth. 26: 29). Petrus werd verzengd door de woorden van een dienstmeisje. Maar nadat Christus' Geest op hen viel, werden zij - naarmate zij leden - des te meer bemoedigd óm te lijden. Hun vertroosting en hielpen hielden met hun verdrukkingen gelijke tred. En daarom moeten wij in alles, vooral in moeilijke aanvechtingen, ons hart tot Christus opheffen, Die voldoende Geest voor ons allen in al onze noden bezit; en moeten we met de vrome Josafath zeggen: O HEERE, "wij weten niet wat wij doen zullen; maar onze ogen zijn op U" (2 Kron. 20: 12). De strijd die wij voeren, is de Uwe, en de kracht, waardoor wij strijden, moet de Uwe zijn. Indien Gij niet met ons uittrekt, zullen wij stellig verslagen worden. Satan weet heel goed, dat niets het houden kan tegen Christus of tegen wie op Zijn macht steunen. Daarom is het zijn opzet en toeleeg, hoe hij ons in onszelf en in het schepsel in toom kan houden. Maar wij moeten altijd dit bedenken, dat hetgeen in zelfvertrouwen begonnen werd, in schande eindigen zal.

De manier waarop Christus het oordeel uitbrengt tot overwinning, bestaat in het ons aantonen van de noodzaak, om alleen van Hem af te 'hangen. Hieruit komen die geestelijke verlatingen voort, waarbij Hij ons menigmaal aan onszelf overlaat, zowel met betrekking tot de genade als de vertroosting, opdat wij mogen verstaan, dat de hoofdbron hiervan buiten onszelf ligt.

Vandaar dat op de berg, dat is: in de grootste benauwdheden, God het meest gezien wordt (Gen. 22: 13). Vandaar dat wij zalig worden door de genade des geloofs, welk geloof ons buiten onszelf brengt, om op een Ander te steunen; en dat geloof werkt 't best alléén, dus wanneer het de minste steun van buiten af ontvangt. Vandaar ook, dat wij dikwijls bij kleinere aanvechtingen bezwijken en bij grotere stand houden, omdat wij bij de kleinere meer in onszelf rusten en bij grotere de toevlucht nemen tot de Rotssteen van ons heil, die hoger reikt dan wij (Ps. 62: 3). Hierom is het ook, dat wij na de aanvallen sterker worden, omdat de verborgen verdorvenheid (die tevoren onopgemerkt bleef) nu ontdekt wordt. En vandaar worden wij ertoe gebracht om gebruik te maken van de vergevende barmhartigheid en van de ondersteunende kracht. De éne voorname grondslag van deze bedéling is, dat wij zouden weten dat 'het Christus is, Die zowel het willen als het werken schenkt, en dat als een vrijwillig werk, naar Zijn eigen welbehagen. En daarom behoorden wij onze zaligheid met een najverige vreze en beving te werken (Fil 2: 12), opdat wij Hem door een oneerbiedige en vermetele wandel geen oorzaak geven om Zijn genade invloeden te onderbreken en ons aan de duisternis van ons eigen hart prijs te geven.

Wie door Christus geregeerd worden, bezitten de Geest der openbaring. Daardoor zien en gevoelen zij een goddelijke kracht, die ze lieflijk en bekwaam maakt om het geloof te bewaren, wanneer zij het tegendeel ervaren, en om in een wanhopige staat toch te hopen en God onder de tekenen van Zijn ongenoegen lief te hebben en om hemelsgezind te zijn te midden van wereldse bezigheid en verleidingen, die hen naar de verkeerde kant trekken. Zij gevoelen een kracht, die de lijdzaamheid bewaart, ja ze gevoelen vreugde te midden van redenen om te treuren, en een inwendige vrede te midden van aanvechtingen.

Waarom is het te danken dat wij, wanneer wij met aanvechtingen bestreden worden en ons omringd vinden met vervaarnissen...., dit alles doorstaan kunnen? Is het niet een verborgen kracht, die ons ondersteunt! Want om een zo kleine mate van genade over zo'n grote massa des verderfs op die wijze te doen zegevieren, vereist een meer dan menselijk vermogen. Het geeft zoveel te kennen, als wanneer men een vuur midden op zee en een stuk hemel a.h.w. midden in de hel moet bewaren. Nu weten

wij, waar deze kracht te verkrijgen is en aan Wie wij de 'lof ervoor te brengen hebben. En het is onze zaligheid, dat die zo veilig voor ons in Christus verborgen is, in die Persoon Die Zelf God is en Die ons zo nabij en verwant is.

Want sinds de zondeval wil God ons onze eigen zaligheid niet meer toevertrouwen, maar is ze voor ons zowel verworven als bewaard door Christus, en wij worden voor haar bewaard door het geloof, in de kracht Gods! En dat geloof grijpt de zaligheid aan. Van deze kracht wordt op uitnemende wijze door de heilige Paulus gezegd, dat het

1e. een grote kracht is,

2e. een uitnemende kracht,

3e. een werking der sterkte Zijner macht, en

4e. zulk een kracht, als gewrocht is in de opstanding van Christus uit de doden (Ef. 1: 20). Dus is die genade, die slechts een aanradende aanbieding inhoudt, waarbij het in onze eigen macht staat om ze al of niet aan te nemen, niet de genade die ons in de hemel brengt. Maar Gods kinderen gevoelen een krachtig werk van de Geest, Die ons niet alleen onze ellende en verlossing door Christus bekend maakt, maar ons van onszelf ontledigt, a.h.w. van onszelf verlost, en ons nieuw leven instort, en ons daarna versterkt en verlevendigt, wanneer wij bezwijken en de vleugels laten hangen. Hij verlaat ons nóóit, voordat de totale overwinning er is.

27. De overwinning kan niet zonder strijd werkelijkheid worden.

De zesde conclusie is deze, *dat deze zegepralende overwinning niet zonder strijd tot stand komt.*

Waar geen strijd is, kan geen overwinning zijn. Bij Jesaja wordt gezegd: "Met waarheid zal Hij het recht voortbrengen" (Jes. 42: 3). Hier luidt het: "Hij zal het oordeel uitbrengen tot overwinning".

Het woordje "voortbrengen" bezit in de grondtekst nog een sterker accent, n.l. voortbrengen met geweld; om aan te duiden, dat, waar werkelijk Zijn regering is, ze bestreden zal worden, totdat Hij de overhand krijgt. Want niets vindt zoveel bestrijding als Christus en Zijn regering, en dat zowel binnen als buiten ons. En al vermag de verdorvenheid binnen in ons - vooral in onze (eerste) bekering - niet zoveel, dat ze het krachtige genadewerk ongedaan kan maken, toch is er niet slechts een mogelijkheid om tegenstand te bieden, maar ook een zucht en neiging om tegen te staan; en niet slechts een neiging, maar er is een daadwerkelijke tegenstand tegenover het werk van Christus' Geest, en dat in elke daad. Maar toch is er geen overwinnende tegenstand, zozeer dat ze het genadewerk ongedaan en ijdel maken zou. Maar tenslotte moet de verdorvenheid het van de genade verliezen.

Het kost veel moeite om Christus in het hart te brengen, en er een tribunaal (= rechtbank) voor Hem op te richten om daar te oordelen. Er bestaat een menigte begeerten, die tegen Hem samenspannen. De uiterste kracht van bijna al 's mensen vermogen en daden probeert Christus te beletten om in de ziel te regeren. Het vlees doet zich nog steeds moeite om de eigen heerschappij te handhaven, en overschreeuwt daarom de geloofwaardigheid van alles wat zijn plannen doorkruist, zoals Gods gezegende instellingen enz.; en het heeft de hoogste lof voor alles (al is het ook nog zo dood en leeg), als het maar ruimte laat voor de vrijheid van het vlees.

Geen wonder dus, dat de geestelijke heerschappij van Christus zo hevige tegenstand ondervindt. Want

1e is het een heerschappij, en dat begrenst de loop van de wil en werpt een breidel over zijn afdwalingen. Alles wat natuurlijk is, biedt weerstand aan wat zich ertegen verzet. Dus tracht de verdorven wil alle wetten neer te slaan, en acht het een edele

zaak om zich niet te laten imponeren, en houdt het voor een teken van een minderwaardige geest om ook maar iemand, ja zelfs Gód te vrezen..., totdat het onvermijdelijke gevaar de mensen aangrijpt, en dan vrezen zij; die - als er geen gevaar dreigt - het minst vrezen, doen het bij gevaar het meest, zoals we kunnen zien aan Bésazar (Dan. 5: 6).

2e. Het is een geestelijke heerschappij. Daarom wil het vlees er des te minder van weten. Christus' heerschappij brengt immers juist die gedachten en begeerten tot gehoorzaamheid, die 't meest onmiddellijk en vrij uit de ziel voortkomen.

Ook al gedraagt zich iemand zó, dat zijn hele leven vrij van uiterlijke aanstootgevende vergrijpen zijn zou, toch betekent - volgens Christus - Vleselijk of wereldsgezind te zijn de dood (Rom. 8: 6): Hij aanschouwt een wereldsgezind iemand met groter afkeer dan enige andere speciale overtreding.

Maar is de Geest van Christus in hen aanwezig, die enigszins aardsgezind zijn?

Ja, maar niet als Toestemmer en Beschermer, maar als een Tegenstander en Onderwerper, ja tenslotte als Overwinnaar. Vleselijke mensen zouden graag Christus en het vlees willen samenvoegen, en dan zouden ze er vrede mee hebben om zichzelf onder een bepaald voorbehoud aan Christus te onderwerpen. Maar Christus leent Zich niet tot handlanger voor een lage genegenheid. Daarom, waar en wanneer wij onszelf aan een zondige begeerte toegeven, is dat er een bewijs van, dat de sleutels nog nooit aan Christus werden uitgeleverd om over ons te regeren.

3e Kortom, dit oordeel wordt tegengestaan, omdat het een oordeel is, en de mensen er niets van moeten hebben om geoordeeld en berispt te worden. Welnu, Christus beschuldigt hen in Zijn waarheid, Hij velt vonnis tegen hen en verplicht hen tot het laatste oordeel van de grote dag. En daarom nemen zij op zich om die waarheid te oordelen, die henzelf eenmaal moet oordelen. Maar de waarheid zal te goed voor hen zijn. De mens heeft een dag, door Paulus de dag van de mens genoemd (1 Kor. 4: 33), waarop hij op zijn rechterstoel gaat zitten en zich een oordeel over Christus en Zijn wegen aanmatigt. En de heiligen (= kinderen Gods) zullen de tijd tegengaan, dat zij ten oordeel zullen zitten over hen, door wie zij nu geoordeeld worden (1 Kor. 6: 2). Intussen zal Christus heersen in het midden Zijner vijanden (Ps. 110: 2) en in het midden van ons hart.

Daarom is het geen bewijs van een goede (geestelijke) staat, wanneer men alles rustig en niets overhoop vindt. Want zouden wij denken dat de verdorvenheid, die toch de oudste rechten in ons heeft, en dat satan, die sterke man die zoveel vestingen in ons bezet houdt..., zijn bezittingen zo maar zullen prijsgeven? Nee. Er behoeft maar één goede gedachte door hem te worden ontdekt, of hij spant met de verdorvenheid samen om die gedachte in de kiem te smoren. En zoals Farao's wreedheid zich vooral tegen de jongetjes richtte, zo richt satans boosheid zich vooral tegen de godzaligste en kloekste besluiten.

Dus hebben wij steeds te verwachten dat overal waar Christus komt, er tegenstand zal ontstaan. Toen Christus geboren werd, kwam heel Jeruzalem in beroering. Zo ook komt, wanneer Christus in iemand (s hart) geboren wordt, de ziel, ja alles in rep en roer, omdat het hart zich niet aan Christus wil overgeven om het door Hem te laten regeren.

Waar Christus ook maar komt, daar brengt Hij niet slechts verdeeldheid.

1. tussen de mens en hemzelf, maar
2. tussen mens en mens, en
3. tussen kerk en kerk. Toch is van deze verwarring Christus evenmin de oorzaak, als

medicijnen een storing veroorzaken in een ziek geworden lichaam, van welke ziekte eigenlijk allerlei schadelijke vochten de oorzaak zijn. Maar Christus acht het nodig en nuttig, dat de gedachten van 's mensen hart ontdekt en geopenbaard zullen worden. Hij is zowel tot een val als tot een opstanding, van velen in Israel (Luk. 2: 34). Zo treedt de hopeloze razernij der mensen aan de dag, dat ze n.l. liever onder de heerschappij van hun eigen lusten, en dus van satan zelf, tot hun eindeloze ondergang bleven, dan hun voeten in Christus' boeien te plaatsen en hun hals onder Zijn juk te brengen, terwijl daarentegen inderdaad Christus' dienstbaarheid alleen de ware wijsheid waarborgt. Zijn juk is licht, en Zijn last is slechts wat de vleugels voor een vogel betekenen, die hem immers des te hoger doen vliegen.

Satans heerschappij is veeleer een slavernij dan een regering, waaraan Christus diegenen prijsgeeft, die Zijn juk afschudden. Want dan geeft Hij de satan en diens trawanten macht over hen, aangezien zij de liefde der waarheid niet willen aannemen (1 Thess. 2: 20). Neem hem dan maar, Jesuïet! Tast hem dan maar aan, satan! Blinddoek hem, bind hem en leid hem tot het verderf! Zij die zich de grootste vrijheid om te zondigen veroorloven, zijn de meest volslagen slaven, omdat zij de meest vrijwillige slaven zijn.

De wil is in elk schepsel of het beste of het slechtste. Hoe verder de mensen moedwillig doorgaan, des te dieper verzinken zij in opstandigheid; en hoe meer zij Christus kruisigen - door te doen, wat zij willen -, des te meer zullen ze eenmaal moeten lijden, wat ze niet wilden. Inmiddels blijven ze gevangen in hun eigen ziel, overgegeven in hun geweten - na de dood - aan het oordeel van Hem, aan Wiens oordeel zij zich bij hun leven niet stoorden. En is 'het dan niet met reden, dat zij Hem als een gestrenge Rechter (om hen te verdoemen) zullen leren kennen, Die zij niet als een vriendelijk Rechter wilden hebben om hen te regeren?

28. *Wees bemoedigd en opgewekt, om in vertrouwen op de overwinning verder te gaan.*

Zo komen we aan het slot van deze verhandeling en *eindigen met een algemene toewijding van het geschrevene op onszelf!*

Wij zien de bestreden, maar toch veilige en hoopvolle staat van Gods volk. De overwinning berust niet bij ons, maar hangt van Christus af, Die bereid was om zowel vóór ons als in ons te overwinnen. De victorie ligt niet binnen ons eigen bereik, maar evenmin kunnen onze vijanden ze ons ontnemen. Indien ze van ons zou afhangen, hadden we met recht reden om te vrezen. Maar Christus wil Zijn eigen regering in en over ons verdedigen, en tegenover onze verdorvenheden ons bijstaan; want het zijn even goed de vijanden van Hem als van ons. Laten we daarom krachtig worden in de Heere en in de sterkte Zijner macht (Ef. 6: 10). Laten we niet zozeer op het feit letten, wie onze vijanden zijn, alswel Wie onze Rechter en Aanvoerder is, en niet letten op hetgeen wanneer zij dreigen, maar op hetgeen Hij belooft! Wij hebben er meer vóór, dan tegen ons. Welke lafaard zou niet vechten, als hij zéker van de overwinning is? Niemand wordt in deze zaak en op dit punt overwonnen, dan alleen hij die niet strijden wil. Daarom moeten wij, wanneer ons een kwade bezwijming overvalt, daarvoor de blaam opleggen, waar die behoort (gelegd te worden).

Moedeloosheid, die uit ongelooft voortkwam en het gevolg was van een slecht rapport dat de "verspieders" over het beloofde land uitbrachten...., was er voor God de aanleiding toe, om in Zijn toorn te zweren, dat zij in Zijn rust niet zouden ingaan. Laten we ons dus wachten voor een geest van kleinmoedigheid, die zo licht het gevolg is van iets, dat moeilijk en smadelijk schijnt te zijn. In onze tekst zien wij, wat wij uit de hemel mogen verwachten.

O geliefden, het is zo vertroostend om Christus recht te mogen kennen en te weten, hoeveel liefde, barmhartigheid en kracht er in Christus' Middelaarshart voor ons aanwezig is. We plegen te zeggen, dat een goede diagnose van de dokter al de halve genezing betekent. Laten we dan van die barmhartigheid en kracht van Hem dagelijks in onze aanvechtingen gebruik maken. "Heere Jezus, U hebt het beloofd, dat U het rokende vlaswiekje niet uit zoudt blussen en het gekrookte riet niet verbreken zoudt; houd dan Uw eigen genade in mij in stand en geef mij niet over aan mijzelf; de eer daarvoor zal U toekomen!

Laten we satan niet de gelegenheid geven, om Christus ons anders voor te stellen dan Hij in werkelijkheid is voor de Zijnen! Christus wil ons niet laten gaan, alvorens Hij ons aan Zichzelf gelijkvormig gemaakt heeft, zowel in- als uitwendig geheel verheerlijkt heeft en ons onbestraffelijk Zijn Vader heeft voorgesteld (Judas, vers 24). Welk een troost betekent dit, wanneer wij met ons weerbarstige hart moeten strijden...., dat zulks niet altijd duren zal. Laat ons een weinig tijds strijden, dan zullen we voor eeuwig zalig zijn.

Laten we, wanneer we met onze zonden te kampen krijgen, bedenken dat Christus dit in opdracht van Zijn Vader doet, n.l. *dat Hij de rokende vlaswiek niet zal uitblussen, totdat Hij alles onderworpen heeft.* Dit geeft ons een schild in handen, om alle vurige pijlen van satan af te weren (Ef. 6: 16). Hij zal dan wel tegenwerpen,

1e dat ge een groot zondaar zijt; maar dan mogen we terug zeggen, dat Christus een sterke Zaligmaker is.

Maar 2e zal hij tegen u inbrengen: je hebt helemaal geen geloof en liefde. Ja, toch wel, al is het maar een vonkje!

Maar 3e Christus zal daar wel geen acht op slaan! Toch wel, want Hij zal de rokende vlaswiek niet uitblussen.

4e Och, dat is maar zo klein en zo zwak, dat het verdwijnt en tot niets wordt. Toch niet, want Christus zal het aanblazen en in stand houden, totdat Hij het oordeel tot overwinning zal uitgebracht hebben.

Zoveel over de troost, die we nu reeds genieten; welke troost hierin bestaat, dat wij, toen we voor het éérs gelooften, God Zelf als 't ware te sterk werden, door de vergeving van al onze zonden te geloven; en dat, niettegenstaande de schuld van ons eigen geweten en de volgnaaktheid van Zijn gerechtigheid. En als wij het bij God gewonnen hebben, wat zal dan nog tegen ons opstaan, indien we maar kunnen gebruik maken van ons geloof? O, welk een beschaming betekent dit voor satan, om te willen proberen zo'n arm vonkje te doven en dat toch niet te kunnen; dat een mosterdzaadje sterker zou zijn dan de poorten der hel; ja, dat het in staat zou zijn, al die bergen van tegenstand en aanvechting, die door satan en ons eigen weerspannige hart tussen God en ons worden geworpen, te verwijderen. Abimelech kon het niet verdragen te moeten horen, dat een vrouw hem zou doden (Richt. 9: 54); en het moet wel een hevige kwelling voor satan zijn, wanneer een zwak kind, een vrouw of een grijsaard hem door de Geest des geloofs op de vlucht jaagt.

Aangezien overal waar een geringe mate ware genade aanwezig is, er tevens zulk een troost aan verbonden is, dat n.l. die genade overwinnen zal... , laat ons dan dikwijls beproeven en onderzoeken, wat God in ons gewerkt heeft. Laten we zowel het goede als het kwade dat in en bij ons gevonden wordt, onderzoeken; en laat ons aan God voor de minste mate genade, méér dan voor enige uitwendige zaak, de dank brengen! Dat te doen zal ons van meer nut en troost blijken te zijn, dan heel deze wereld die voorbij gaat en vernietigd wordt. Ja, laten wij dankbaar zijn voor die beloofde en

verzekerde overwinning, waarop wij rustig mogen vertrouwen, zoals Paulus doet: "Gode zij dank, Die ons de overwinning geeft door onze Heere Jezus Christus!" (1 Kor. 15: 57). Bespeur dan een vlam in een vonk, een hele boom in een klein zaadje, en zie grote dingen in kleine beginselen! Let niet zozeer op het begin als wel op de volkomenheid, en dan zullen we enigszins verheugd zijn bij onszelf, en dankbaar jegens Christus.

Ook moeten wij niet uit het gemis van een grote mate genade de conclusie trekken, dat er dus geen enkele genade in ons gewerkt is. Want geloof en genade bestaan niet in een ondeelbaar punt, zodat hij, die niet zo'n of zo'n genade bezit, er in het geheel geen zou hebben; maar zoals er een groot verschil bestaat tussen een vonk en een vlam, zo is er ook een groot onderscheid tussen de minste mate en de grootste mate genade. En wie die minste mate genade bezit,-bevindt zich (ook) binnen Gods eeuwige gunst; en al is hij geen stralend licht, toch is hij een rokende pit, die dank zij Christus' tedere zorg niet uitgeblust worden zal.

Laat dus al hetgeen opgemerkt werd er degenen, die nog niet in de genadestaat zijn, toe lokken om onder Christus' lieflijke en overwinnende regering te komen. Want hoeveel tegenstand we dan zullen hebben, toch zal Hij ons, indien wij ons best doen, helpen; indien wij bezwijken, dan zal Hij ons koesteren; indien wij ons door Hem laten leiden, dan zullen we ook overwinnen; en indien wij overwinnen, dan zullen we stellig gekroond (= verheerlijkt) worden.

En wat de huidige stand van zaken in de kerk betreft: we zien wel, hoe ellendig die thans is. Maar laten we toch onszelf deze moed inspreken, dat Christus' zaak de overhand zal krijgen. Christus zal heersen, totdat Hij Zijn vijanden tot een voetbank Zijner voeten zal gesteld hebben (Ps. 110: 2), niet alleen om op te treden, maar om hem op te richten, om nog hoger in heerlijkheid te klimmen. Babylon zal vallen. Want sterk is de Heere, Die haar veroordeelde (Opb. 18: 8). Want Hij is de Koning der koningen en de Heere der heren (Opb. 19: 1). God zal de, antichrist en diens aanhang niet altijd in de kerk laten zwelgen en verderven, zoals zij nu doen.

Indien wij op de tegenwoordige toestand van Christus' Kerk zien, dan is zij, als een Daniel, te midden van de leeuwen, als een lelie onder de doornen, ja als een schip, dat niet alleen op en neer geworpen wordt, maar bijna door de golven bedekt wordt. Zij is zo vernederd, dat de vijanden al denken, dat ze Christus - wat Zijn Evangelie betreft - in het graf begraven hebben, en van gedachte zijn, dat ze Hem beletten weer op te staan Maar evenals Christus persoonlijk verrees, zal Hij ook alle stenen wegwentelen, en weer in Zijn Kerk herrijzen. Hoe weinig hulp genieten Christus' Kerk en zaak in onze tijd! Welk een sterke samenzwering is er tegen haar! De geest van de antichrist wordt nu actief en marcheert-verwoed op. Alles schijnt slechts aan 'n zwakke, onzichtbare draad te hangen. Maar het is onze troost, dat Christus leeft en regeert, en op de berg Sion staat, tot bescherming van hen die voor Hem staan (Opb. 14: 1). En wanneer staten en koninkrijken tegen elkaar zullen botsen, zal Christus voor Zijn eigen kinderen en zaak zorgen, daar Hij wel ziet dat er niets anders op de wereld Zijn bijzondere waardering verdient. Wij zien de dingen niet eerder in beweging, dan wanneer Christus Zijn werk gedaan heeft, en dan zullen wij merken dat de Heere regeert.

Wanneer Christus en Zijn Kerk er het slechtst aan toe schijnen te zijn, dan zijn ze hun herrijzen het meest nabij; daarentegen Zijn vijanden in hun hoogste staat en roem, is hun val het meest nabij. De Joden schaarden zich nog steeds niet onder Christus'

banier. Maar God, Die Jafeth overreedde om te komen wonen in de tenten van Sem, zal Sem ertoe overhalen om te wonen in de tenten van Jafeth (Gen. 9: 27). De "volheid der heidenen" is nog niet ingegaan (Rom. 11: 25), maar Christus Die de einden der aarde tot een bezitting heeft (Ps. 2: 8), zal alle schapen die Zijn Vader Hem gegeven heeft, in één kooi vergaderen, opdat het één kudde en één Herder wordt.

De gelovige Joden verheugden zich bij de gedachte aan de roeping der heidenen; en waarom zouden wij ons dan niet verheugen bij de gedachte aan de roeping der Joden?

De gang van het Evangelie was tot dusverre als de loop van de zon, n.l. van Oost naar West; op Gods tijd kan ze nog verder naar het Westen gaan. Geen schepsel kan de loop der zon verhinderen of de inwerking van de hemel tegenhouden of het blazen van de wind beletten, veel minder de overwinnende kracht van Gods waarheid verhinderen, totdat Christus alles onder één hoofd gebracht heeft, en dan zal Hij allen aan Zijn Vader voorstellen. "Dezen zijn het, die Gij Mij gegeven hebt. Dezen zijn het, die Mij als hun Heere en Koning aangenomen hebben, die met Mij geleden hebben. Ik wil dat waar Ik ben, ook zij zijn, en met Mij regeren". En dan zal Hij het Koninkrijk Zijn Vader overgeven, en alle heerschappij, macht en kracht teniet doen (1 Kor. 15: 24).

Laten we dus ons hart met heilige voornemens vervullen, en ons bij onszelf en bij anderen begeven tot hetgeen goed is, en ons stellen tegen het kwade, zoals onze roeping meebrengt; met deze bemoediging, dat Christus' genade en kracht met ons zal gaan.

Wat zou er van dat grote werk der Reformatie in de godsdienst tijdens de laatste Evangelie-lente geworden zijn, indien de mensen niet met 'n onverwinnelijke moed bezielde waren om alle hinderpalen te doorbreken, in dit geloof, dat het de zaak van Christus gold en dat Hij Zijn eigen zaak niets zou laten ontbreken. Luther gaf openlijk toe, dat hij de dingen vaak onbezonnen en driftig aanpakte, maar bij die erkenning maakte God geen misbruik van zijn fouten; maar daar de zaak Gods en de bedoeling van Luther was de waarheid te verbreiden, en daar hij een man was die machtig was in gebed en sterk in geloof, ontstak God dóór hem dat vuur, dat de hele wereld tot in eeuwigheid niet zal kunnen doven.

Al naardat ons geloof is, is ook onze moed bij alles wat wij hebben te doen. Laten we daarom dat geloof versterken, opdat dat weer alle andere genades versterken kan. Juist de overtuiging, dat het geloof overwinnen zal, is er het middel toe, dat het dit ook metterdaad doet. Geloof daarom, dat het, hoe vaak het op rokend vlas gelijk, tóch overwinnen zal. Want indien het in beproevingen bij God Zelf overwint, zal het dan niet de overhand krijgen op alle andere tegenstand? Laat ons slechts een korte tijd wachten, en we zullen het heil des HEEREN zien (Ex. 14: 13).

De Heere openbare Zichzelf al meer en meer aan ons in het aangezicht van Zijn Zoon Jezus Christus. Hij make de kracht Zijner genade groot door te midden van onze verdorvenheden die genade-beginselen aan te kweken. Hij heilige de waarneming van onze eigen gebreken om ons te vernederen, en de waarneming van Zijn tedere barmhartigheid om ons te vertroosten. En Hij overtuige er ons van, dat Hij, sinds Hij ons in het verbond der genade opnam, ons vanwege die verdorvenheid niet verstoten zal (ook al maakt ze ons onbeduidend in ons eigen oog en al bedroeft ze Zijn Geest!). En omdat satan de heerlijkheid van Zijn barmhartigheid tracht te verduisteren en onze troost door mismoedigheid poogt te hinderen, moge de Heere naast Zijn overige barmhartigheden ons nog deze schenken, dat wij (nu Hij hun zo genadig was, die zich

aan Zijn regering toevertrouwen) het juiste gebruik van deze genade maken, en niet 'n deeltje van die vertroosting missen, die voor ons in Christus is weggelegd. En Hij geve, dat de overwinnende kracht Zijns Geestes in ons een bewijs mag zijn van de geschonken ware genade, in beginsel, en een onderpand van de uiteindelijke victorie in die eeuw, dat Hij alles in allen, bij al de Zijnen, tot in alle eeuwigheid zijn zal.
AMEN.

BEKNOPTE BIBLIOGRAFIE

van de werken van Richard SIBBES, 15771635, die in het Nederlands verschenen zijn, door J. van der Haar. 1).

- 2460 The bride's longing: 1638. 12°.
2461. Bruydegoms Belofte: Bolsward 1662, Samuel van Haringhouk. 4°.
Thet bruised reed and smoaking flax, 1630.
2462. Het gekrookte Riet, En de Glimmende Vlaswieke etc.: Amst., 1646, Johannes Grosse.
2463. ID. Amsterdam n.d. (1649), 2d ed., Gerrit Willemsz. 12°.
2464. ID. Amsterdam 1657, 3d ed., Gerrit Willemsz. Doornick.
2465. ID. Utrecht 1740, 4th ed., the Widow of Pieter van der Veer.
A fountain sealed: or the duty of the sealed to the Spirit etc.: 1637.
2466. Een verzegelde Fonteyn etc.: Leyden 1651/ 52, Cornelis Banheyning.
2467. ID. Schoonhoven 1652, Leendert van Heek. Light from Hereen: 1638, 2 pts.
2468. Licht van den Hemel: Amsterdam 1661, Gerrit van Goedesbergen, 8°.
Tr.: the Rev. Cornelius á Diemberbroeck, at Rhenen.
Notes 4 pts.: Fonteyne geopent, Toe-juychinge der Engelen, Rijckdom der Kercke, en: Rijke Aimoede.
2469. ID. Utrecht 1664, Meinardus van Dreunen. The soules conflict with it selfs: 1635.
2470. Der Sielen Sefstrijdt, en overwinninghe over haer selven etc.: Haarlem 1659, Hendrick van Marcken. 8°.
- 2471 ID. Groningen 2d ed., 1735, Pieter Bandsma. 8°.
- 2472 ID. Groningen 1764, Pieter Bandsma.

De nummers 2473-77 noemen nog een vijftal preken, vertaald door wijlen dhr. C. B. van Woerden jr., in de serie "Overjarig Koren", over verschillende teksten..

Deze gegevens zijn ontleend aan een te verschijnen studie over de in de loop der eeuwen (voornl. 17e- 19e eeuw) verschenen vertalingen van puriteinse schrijvers in het Nederlands.

